

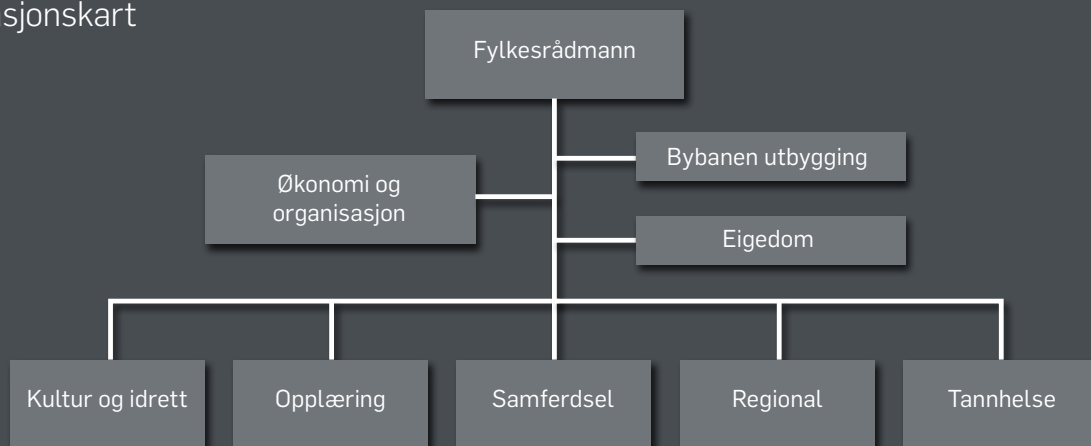
Årsmelding 2019

Foto: Geir Ketil Lien

Organisasjonskart

Om årsmeldinga

Årsmeldinga er utarbeidd i samsvar med § 48 i kommunelova. Ho viser resultat som er oppnådde i Hordaland fylkeskommune i 2019

Framsidedfoto: Morten Wanvik
Ansvarleg: Fylkesrådmannen
Redaktør: Stanley Hauge
Redaksjon: Hilde Joranger Mæland, Stanley Hauge og Anbjørn Holme
Tekstgrunnlag: Avdelingane i fylkeskommunen
Utforming og oppsett: Geir Ketil Lien og Gro Sivertsen

Mars 2019

Framsidedfoto:

Fylkesordførarkjeda for Hordaland er frå 2001. Hovudmotivet er fylkesvåpenet emaljert og med gull øksar. 16 motiv som representerer Hordaland er monterte i øksblad med åttebladrosa som mellomledd. Motivet for fylkesvåpenet er Onarheimsseglet frå 1344. Van Bergen AS ved designar Einar Johannessen utforma kjeda. Fylkesvåpenet, teikna av Magnus Hardeland, vart godkjent i 1961.

Samfunnsoppdraget vårt

Vi utviklar Hordaland

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelse-tenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur. Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.

Visjonen vår

Attraktiv og nyskapande

Hovudstrategiane våre

- 1 Ta ein sterkare posisjon i utviklinga av Hordaland og Vestlandet
- 2 Prioritere og setje tydelege mål for utvikling og tenester
- 3 Betre dialog og samhandling med kommunar, brukarar og andre aktørar
- 4 Styrkje økonomien til HFK for å sikre gjennomføringsevne og berekraft
- 5 Utvikle samarbeidet mellom avdelingane i HFK
- 6 Sikre rett kompetanse og god endringskapasitet i organisasjonen

Verdiane våre

Vi nyttar kompetansen vår til å sjå heilskapen. Det vi gjer i dag skal vere målbart og kome framtidige generasjonar til gode.

Vi er synlege pådrivarar for utvikling og verdiskaping. Vi prioriterer og set høge mål.

Vi samarbeider og er i dialog med innbyggjarar, kommunar og andre. Slik fremjar vi samhandling og demokrati.

Klare for Vestland

Året 2019 har vore prega av at det var det siste driftsåret for Hordaland fylkeskommune samstundes som mykje av arbeidet har vore knytt til oppstarten av Vestland fylkeskommune frå komande år. Sjølv om den nye fylkeskommunen ikkje starta drifta før 1. januar 2020, måtte eit stort førebuingsarbeid gjerast i dei to fylkeskommunane – samstundes med at den løpande drifta skulle gjennomførast på ein god og forsvarleg måte.

Dette har vore ein krevjande balansegang som har ført til at ressussituasjonen vart pressa. Særleg gjeld det fylkesadministrasjonen som, dei siste månadene av fjoråret, også måtte finne tid til å førebu flytting frå Fylkeshuset til mellombels lokale på Sandsli.

Trass i denne situasjonen; positivt rekneskapsresultat, lita endring i sjukefråværet og stor stå-på-vilje viser at Hordaland fylkeskommune også i 2019 var ein robust organisasjon med stor endringskapasitet og evne til å løyse nye oppgåver.

God økonomistyring gjorde at også rekneskapsresultatet for 2019 vart gjort opp med overskot. Dette året var det hovudsakleg god skatteinngang mot slutten av året som bidrog til eit solid plussresultat. Rekneskapsresultatet for dei fleste avdelingane viste elles godt samsvar med tildelte budsjett, noko som speglar at det har vore stor merksemd på økonomistyringa gjennom året.

Sjølv med eit positivt rekneskapsresultat, står fylkeskommunen likevel framfor ein krevjande økonomisk periode dei komande åra. Netto driftsresultat for 2019 var på knapt ein prosent, klart under den tilrådde norma på fire prosent. Høg lånegjeld og høgare kostnader med dei nye ferje- og busskontraktane vil auke både drifts- og investeringskostnadene dei neste åra. For å kunne oppretthalde gode tenester til innbyggjarane framover må det difor tydelegare prioriteringar til.

Veksten i passasjertalet i kollektivtransporten auka vidare i 2019. Frå eit høgt nivå i 2018 auka talet påstigingar i kollektivtrafikken i Hordaland med seks prosent til 79 millionar passasjerar. Størst vekst var det med Bybanen i Bergen, men også dei andre transportformene viste fin auke. Dette viser at den målretta satsinga på kollektivtransporten som er gjort over mange år i Hordaland fylkeskommune, gjev resultat.

Resultata er ikkje berre gledeleg i kollektivsamanheng, men viser også att i miljørekneskapsdelen. Å få fleire til å reise kollektivt, kombinert med at transportmidla i aukande grad går over til utsleppsfritt drivstoff, er viktige miljøtiltak. Fylkeskommunen si kollektivsatsing gjev også mindre klimagassutslepp. Dette vil forsterke seg i åra framover med vidare utbygging av Bybanen til Fyllingsdalen og nye miljøvenlege ferjer og bussar. Hordaland fylkeskommune har vore tidleg ute med satsing på det grønne skiftet. Overgangen til miljøvenleg transport er ønskt velkommen, ikkje minst frå sentralt hald. Den er likevel ikkje gratis og vil som tidlegare nemnt innebære eit stort økonomisk press i den nye fylkeskommunen dei komande åra.

Innanfor dei vidaregåande skulane gjev det målretta arbeidet med å auke fullføringsgraden resultat. Skuleåret 2018/2019 fullførte 83,3 prosent av elevane og fekk godkjent vitnemål. Også karaktergjennomsnittet har gått opp.

Tannhelsetenesta har gjort eit stort arbeid med revisjon av samarbeidsavtalene med kommunane. I lag med Sogn og Fjordane er avtalar på plass med alle kommunane i Vestland fylke. To store nye tannklinikkar vart i 2019 opna i Arna og Øygarden.

Innan det mangslungne feltet regional utvikling fordelte Hordaland i fjor ca. 150 mill. kr til næringsutvikling, region- og lokalsamfunnsutvikling. Oslo og Hordaland er dei einaste fylkeskommunane som har løfta klimabudsjettet inn i fylkesbudsjettet.

Tilskot frå fylkeskommunen var også i 2019 viktige bidrag til kultursektoren i fylket. Spennvidda er stor for kva tiltak og aktivitetar som får tilskot: kulturminnevern, museum, kunstformidling, idrett, friluftsliv, bibliotek og aktivitetar for born og ungdom. Dette er med på å sikre eit godt og levande kultur- og idrettsliv i heile fylket.

Eg vil avslutte med å takke alle medarbeidarane i Hordaland fylkeskommune for vel utført arbeid i 2019. Gode resultat kjem som følgje av godt lagarbeid og det står stor respekt av den innsatsen som er lagt ned. Dette har medverka til at Hordaland fylkeskommune kunne avslutte det siste driftsåret på ein trygg og god måte.

«D'er ei ny tid som tar over», song Bob Dylan (her i Jan Erik Vold si gjendiktning). Teksten er like aktuell i dag som då den kom ut i 1964. Som det så treffande heiter i ei av strofene i låta:

*«Loddet er kasta
Kursen er klar».*

Gode kollegaer, vi kan vere stolte over den jobben vi i fellesskap har gjort dette året. No må dei same gode kreftene setjast inn i den nye fylkeskommunen, slik at den kan målast med det beste frå Hordaland fylkeskommune. Takk for følgjet – og på gjensyn i Vestland!

Ingrid Holm Svendsen
konstituert fylkesrådmann

Foto: Åge Bernt Svendsen

Fylkestinget i Hordaland vart avslutta med eit arrangement i Håkonshallen 10. desember. Frå venstre konstituert fylkesrådmann i Hordaland, Ingrid Holm Svendsen, fylkesordførar Anne Gine Hestetun og prosjekteiar/fylkesrådmann i Vestland, Rune Haugsdal.

Innhald

4	Klare for Vestland
7	Innhald
8	Hendingar 2019
12	Styring og kontroll av verksemda
13	Godt resultat
16	Kommune – stat – rapportering – KOSTRA
19	Regional utvikling
29	Folkehelse
33	Miljørekneskap
37	Samferdsel
47	Opplæring
57	Kultur og idrett
63	Tannhelse
69	Økonomi og organisasjon
81	Eigedom
89	Politisk organisering
95	Satsing på kollektivtrafikken gjev resultat

Hendingar 2019

– Vi må ta makta tilbake frå Oslo, var den klare oppmodinga frå Geir Inge Lunde, leiar av PwC region vest, på nyttårsmøtet til fylkesordførar Anne Gine Hestetun.

Hordaland fylkeskommune skal bygge nye gang- og sykkelveggar for 26,6 millionar kroner. Staten betalar halvparten av summen.

– Eg er beæra. Dette var uventa, seier Linda Eide som vart kåra til Årets Hordalending 2018.

Frå 1. februar vart det billigare for mange å reise kollektivt. Billettprisane gjekk ned og for fleire barn vart det gratis å reise.

Det første av fem dialogmøte om utvikling av det nye Vestland fylke vart skipa til i Bergen. – Samhandling må stå i sentrum, understreka fylkesordførar Anne Gine Hestetun

• Dei første gratis vaksinane til alle elevar på vidaregåande skule i Hordaland vart delte ut både på offentlege og private skular.

«Besteforeldrenes klimaaksjon» fekk Hordaland fylkeskommune sin miljøpris på 50 000 kroner for tydeleg stemme i klimakampen på tvers av generasjonar.

Oppløpt ungdomsbedrift ved Amalie Skram vidaregåande skole vart beste ungdomsbedrift i Hordaland i sterk konkurranse med 85 ungdomsbedrifter.

• Radøy kommune vart kåra til årets kulturkommune i Hordaland for si langsiktige satsing på kulturlivet.

JANUAR

Hordaland står for 40 prosent av årsverka innan fornybar energi på Vestlandet og er dermed størst i vest innan fornybar energiproduksjon.

Fylkesbiblioteket i Hordaland fekk tildelt 800 000 kroner frå Nasjonalbiblioteket til å lage 206 arrangement på 206 ulike stader i 32 kommunar i fylket, i samband med Bokåret 2019.

Hordaland fylkeskommune kom ut med 20,8 mill. kr i overskot på 2018-rekneskapan. Lånegjelda auka moderat og gjeldsgraden gjekk ned i 2018.

Nye Arna vidaregåande skule vart offisielt opna, heile åtte år tidlegare enn planlagt i skulebruksplanen.

• Opptellinga for 2018 viste ny rekord i kollektivtrafikken for Hordaland med heile 73 millionar påstigningar. Bybanen auka mest med heile 18 prosent, men buss og båt har og fin auke.

FEBRUAR

Aukande etterspurnad i oljebransjen gjer at Fagskolen i Hordaland er i vinden med utdanning av studenter som kvalifiserer seg for jobb offshore.

Arbeidet med å bygge den lengste sykkel-tunnelen i verda under Løvstakken har starta. Den blir 2900 meter lang.

Nesten 19 000 elevar søkte plass i den vidaregåande skulen i Hordaland. Årstad vidaregåande og Bergen maritime er vinnarskulane.

• Barn og unge får stadig betre tannhelse, men bekymringsmeldingane til barnevernet aukar.

Ny tannklinikk vart opna på Straume. Den dekkjer Fjell, Sund og Øygarden kommunar som blir den nye Øygarden kommune.

På UKM-festivalen på Os deltok nær 250 ungdommar frå heile Hordaland for å vise kulturelle uttrykk innan litteratur, dans, film, musikk, kunst og teater.

Hordaland Teater skifta namn til Det Vestnorske Teateret og flyttar inn i Logen i Bergen sentrum.

Skulane i Hordaland får 65 framsyningar i den kulturelle skulesekken neste skuleår.

Fylkestinget vedtok å realisere det vinnande tilbodet for nytt fylkeshus i eigenregi. Huset skal stå ferdig i 2023.

Dei fleste bussane i Bergen skal gå på straum og biogass etter at dei to største busskontraktane i Bergen sentrum og nord gjekk til Keolis Norge AS og Tide Busser AS.

LAB entreprenør vann pris- og designkonkurransen og skal bygge nytt fylkeshus i Bergen.

Eit samrøystes Hordaland fylkesutval vedtok å dele ut 50 PC-ar til barn og unge i Afrika, Sør-Amerika og Aserbadsjan.

Fylkesvåpenet for Vestland vart vedteke av dei to fylkestinga i Hordaland og Sogn og Fjordane.

APRIL

17 parti leverte lister til fylkestingsvalet i Vestland innan fristen 1. april. Fire parti er nye, mens to er ute i høve fylkestinga i dei to fylka som skal slå seg saman.

Utval for miljø og samferdsel i Hordaland løyvte 42 millionar kroner til ulike tiltak som skal gjere skuleveggar i Hordaland tryggare.

Vossajazz-prisen på 50 000 kroner gjekk til bassisten Anders Bitustøyl.

MAI

Utval for kultur, idrett og regional utvikling løyvde 2,7 millionar kroner til sikring, istandsetjing og drift av verna fartøy i Hordaland.

– Agatunet er eit unikt, nasjonalt kulturminne, sa ordførar Roald Aga Haug då klyngetunet med den eldste bevarerte rettssalen i landet opna for sommaren.

Kontrakt for bygging av den nye vidaregåande skulen på Askøy til 555 millionar kroner gjekk til Constructa Entreprenør AS.

146 millionar kroner vart delt ut til idrettsanlegg i Hordaland, den største tildelinga nokon gong.

Regionalt forskingsfond Vestlandet gav 25 millionar kroner til ny forskning i landsdelen.

Norled AS vann kontrakten for båtruta Turistrute Hardanger.

Ein felles politikk for tildeling av 220 millionar kroner i spelemidlar innan idretten i nye Vestland fylkeskommune var klar.

Kuldesjokk fekk 20 000 bier til å sverme på terrassen til fylkeshuset.

Sommarskolen vart gjennomført for 13. gong. Den har fått fråfallet ned i den vidaregåande skulen.

Vestland overtek 99 statlege fiskerihamner etter avtale om dette vart inngått med staten.

Slåtthaug vidaregåande skole vart den første skulen på Vestlandet som vart sertifisert mot doping.

Stadig fleire barn veks opp i heimar med låg inntekt, går det fram i den første folkehelseoversikten for det nye fylket.

30 nye innfartsparkeringsplassar vart tekne i bruk på Myrvollen i Os. Frå før har Os 25 slike parkeringsplassar.

Hordaland fylke gav 13 millionar kroner til 14 grøne næringsutviklingsprosjekt, mellom anna til å gjere skipsfarten meir miljøvennleg, urbant landbruk og biogassanlegg for Hardangerregionen.

Jon Askeland vart den første fylkesordføraren i Vestland og Natalia Golis den første fylkesvaraordføraren etter valet 9. sep. Valdeltakinga i Vestland var høgast i landet med 63,7 prosent.

JULI

Stillinga som fylkestannlege i Vestland fylkeskommune vart lyst ledig. Overtannlege Lathamini Murugesh fekk jobben.

Første inntaksgang til dei vidaregåande skulane var klar 8. juli og i alt fekk 15 774 elevar plass i denne omgangen.

Det nye fylkesledrerådet i Vestland opna for å nominere representantar for perioden 2019–2023.

AUGUST

Nye Vestland fylkeskommune står overfor ti hovudutfordringar, og fem av dei er på ulikt vis klimarelaterte, gjekk det fram av ein ny rapport.

Fylkesutvalet i Hordaland vedtok å bruke to millionar kroner i tilskot til å bygge dei første 10 av 35 dagsturhytter i fylket.

Eit samrøystes fylkesutval vedtok å løyve 100 000 kroner til TV-aksjonen 20. oktober der pengane skal gå til å gje kvinner eit betre liv.

SEPTEMBER

14 kunstnarar i Hordaland fekk utviklingsstipend på 40 000 kroner kvar, totalt 560 000 kroner av utval for kultur, idrett og regional utvikling.

Ein fall-lem skal stoppe råkøyrrarar i Bergen. Dette er ein ny type fartsdump skal prøvast ut for første gong i Noreg.

Bokbåttenesta fylte 60 år 21. september. I 1959 byrja bokbåten i Hordaland, først «Abdulla» og så «Epos» sidan 1963.

Hordaland fylkesting har med 31 røyster vedteke ikkje å innføre passasjerbetaling på dei fylkeskommunale Autopass-ferjene i Hordaland.

Eit samrøstes Hordaland fylkesting seier nei til vindkraft på land i Hordaland. Ved vindkraft til havs, må det takast omsyn til miljø- og fiskeriinteresser.

Elevar ved Olsvikåsen vidaregåande skole sette ny norsk rekord i simultansjakk med 269 spelarar.

Fylkesvaraordførar Pål Kårbø opna det nye Kraftsenter for sveis på Kokstad som skal tilby kompetanse både innan offshore og landbasert industri.

Fylkestinga for ungdom i Sogn og Fjordane og Hordaland slo seg saman til eit felles fylkesting for ungdom i Vestland.

Hordaland har gjennomført eit prosjekt som har ført til stor auke i tal lærekontraktar. Prosjektet vekte nasjonal oppsikt.

Den norske sjømannskyrkja i Cardiff feira 150-årsjubileum. På 1990-talet gav folket i Hordaland og Sogn og Fjordane ein million kroner til å gjenreise kyrkja etter initiativ frå fylkeskommunen.

Budsjettet for Vestland fylkeskommune i 2020 blir på ca. 14,8 milliardar kroner. Av dette skal 8,9 milliardar gå til drift og 5,9 milliardar til investeringar.

Innføringa av miljøvenlege snøggåtar i Vestland kan skje snarast mogleg frå 2022 og seinast 2024, etter vedtak i fylkestinget.

OKTOBER

Ein tusen år gammal pilspiss vart funnen i Hardanger. Den er 12 cm lang og vart funnen 1400 meter over havet ved Store Ishaug i Eidfjord.

16 motiv frå heile Vestland dannar fylkesordførarkjedet som fylkesordførar Jon Askeland fekk overrekket under ei høgtideleg samkome for det nye fylkestinget 15. oktober i Håkonshallen.

Trafikkfagleg Samarbeidsutval i Nordhordland (TSU) fekk trafikksikringsprisen for Hordaland.

Dei to folkemusikkstipenda til Hordaland fylkeskommune gjekk til Ole Gjerde og Kjersti Wiik, 50 000 kroner kvar. Stipenda til utøvarar under 30 år gjekk til Johanna Mjeldheim og Ingrid Standal Sørheim, 25 000 kroner kvar.

Bybanen passerte 100 millionar passasjerar 20. november litt før kl. 12 då Anja Jansen Horn steig på bybanevogn 222 på Sletten.

NOVEMBER

Bygginga av den nye Åsane vidaregåande skule var godt i gang. Til skulestart i august 2020 får 1700 elevar og 200 tilsette arbeidsplass der.

Den nye tannklinikken i Arna vart opna. Den har kosta 18 millionar kroner og har 14 arbeidsplassar og åtte behandlingsrom.

Hordaland fylkesting var samla for siste gongen, til festsamkome i Håkonshallen tysdag 10. desember 2019.

Fylkesordførar Anne Gine Hestetun delte ut utviklingsstipend til seks lovande idrettsutøvarar frå Hordaland, 30 000 kroner til kvar.

Styring og kontroll av verksemda

Det vart arbeidd målretta og systematisk med oppfølging av drifta med risikovurderingar og andre kontrolltiltak. Arbeidet med tilpassing til den nye personvernforordninga og operativ risikokartlegging og -styring helt fram i 2019.

Kontrollutvalet

Etter forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar skal kontrollutvalet føre tilsyn og kontroll med den fylkeskommunale forvaltinga. Dette vert gjort gjennom selskapskontrollar og forvaltingsrevisjonar.

Fylkestinget handsama fire forvaltningsrevisjonar etter innstilling frå kontrollutvalet i 2019 og tre selskapskontrollar. I tillegg til dette vart det gjennomført oppfølging av ei rekkje forvaltingsrevisjonar og selskapskontrollar i løpet av året.

Risikovurdering

Fylkesrådmannen har kontinuerleg merksemd på oppfølging av risikokartlegging og -styring av den operative drifta. I 2019 vart det særleg arbeidd med ROS-analysar knytte til arbeidet med å etablere nye Vestland fylkeskommune. Det er kjøpt inn eit nytt kvalitetsstyringssystem som skal vere operativt i den nye fylkeskommunen. Systemet inneheld m.a. ein eigen modul for ROS-analysar.

Personvern

I juli 2018 vart den nye personvernforordninga sett i verk og det vart i denne samanhengen utarbeidd ein gapanalyse. Oppfølging av denne analysen helt fram i 2019, m.a. vart det peikt ut lokale personvernkoordinatorar ved dei ulike avdelingane, som skal stå for koordinering av aktuelle aktivitetar i sine respektive einingar. Personvernombodet er sentral i dette arbeidet. På denne måten sikrar ein at det er tilstrekkeleg med ressursar for å følgje opp personvernforordninga. Personvernombodet har både hatt ei rolle som ombod og som rådgjevar i denne typen spørsmål. I Vestland fylkeskommune vil ein skilje desse to rollene gjennom ei tydeleg reindyrking av funksjonane som personvernombod og personvernrådgjevar. Ombodet vil organisatorisk sortere under seksjon for juridiske tenester, medan personvernrådgjevaren vil inngå i eininga for HMS og kvalitetsstyring i HR-seksjonen.

Etikk og habilitet

Dei etiske retningslinene er følgde opp med særleg vekt på reglane om habilitet og interessekonfliktar. Det er utarbeidd eige e-læringsopplegg som alle tilsette skal gjennomgå og repetere jamleg. Etiske retningsliner for Vestland fylkeskommune vart vedtekne hausten 2019. Det vil bli arbeidd vidare med aktivitetar og opplæring knytt til dei etiske retningslinene, habilitet og antikorrupsjon i 2020. Som ledd i dette har Vestland fylkeskommune slutta seg til organisasjonen Transparency International.

Arbeidsmiljø og HMS

I 2018 vart det gjennomført medarbeidarundersøking som viste relativt stabile tal samanlikna med førre undersøking i 2016. I 2019 er det arbeidd vidare med oppfølging av resultat i undersøkinga.

Særskild merksemd har det vore på det som gjeld uønskt seksuell merksemd eller seksuell trakassering i jobbsamheng i kjølvatnet av «me-too»-kampanjen. Fylkesrådmannen har understreka at det er nulltoleranse for mobbing og trakassering og anna utilbørleg åtferd. Arbeid med kva haldningar og framferd ein forventar i fylkeskommunen har halde fram i 2019 og vil bli vidareført i Vestland fylkeskommune. Ein tek sikte på å gjennomføre ei ny medarbeidarundersøking hausten 2020.

Internkontroll/eksterne tilsyn

Hordaland og Sogn og Fjordane fylkeskommunar har hatt ulike rutinar for oppfølging av den lovpålagde internkontrollen. Hordaland fylkeskommune gjennomførte ein tilpassa eigenkontroll for driftsåret 2019. For driftsåret 2020 vil dette bli gjennomført på ein felles måte.

Hordaland fylkeskommune har hatt ei rad eksterne tilsyn i 2019. Det er særleg Egedomsavdelinga som får mange tilsyn, i hovudsak på skuleanlegga. Det gjeld både branntilsyn, eltilsyn, miljøretta helsevern, heistilsyn og inspeksjon og pålegg frå Arbeidstilsynet.

Det vil bli etablert felles system i Vestland for oppfølging av ansvaret som skuleeigar etter § 13-10 i opplæringslova og felles rutinar for oppfølging av eksterne tilsyn.

Godt resultat

Driftsrekneskapen for 2019 vart gjort opp med eit overskot på 111,3 mill. kr. Investeringane var om lag 3,4 mrd. kr.

Driftsrekneskap

Tal i mill. kr

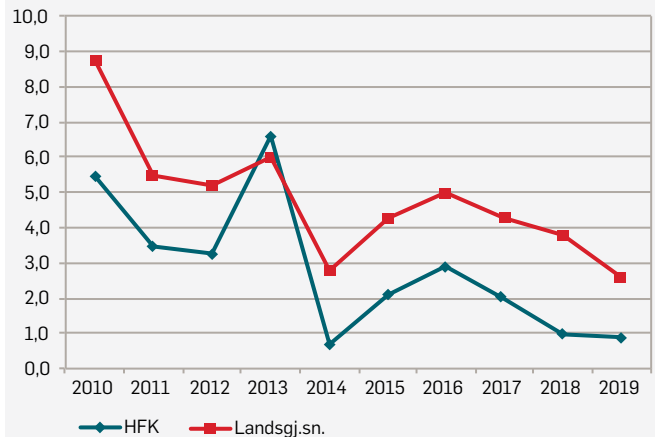
		Reknesk. 2018	Reknesk. 2019	Budsjett 2019
+	Skatt og rammetilskot	6 500,0	6 750,3	6 637,0
+	Andre driftsinntekter	2 898,4	2 992,1	2 279,6
-	Sum driftsutgifter (ekskl. avskr.)	8 494,8	8 838,0	8 213,3
=	Brutto driftsresultat	903,6	904,4	703,3
-	Netto renteutgifter	193,6	191,9	223,1
-	Avdrag	620,0	621,0	621,0
=	Netto driftsresultat	90,0	91,5	-140,8
-	Avsetjing til disp. fond (netto)	67,7	-94,0	-92,8
-	Avsetjing til bundne fond (netto)	-77,3	21,6	-100,6
-	Driftsmidl. til investeringar	78,8	52,6	52,6
=	Rekneskapsm. meir-/mindreforbr.	20,8	111,3	0,0

Driftsrekneskapen for 2019 vart gjort opp med eit overskot på 111,3 mill. kr. Overskotet kan i hovudsak forklarast med god skatteinnang.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er eit av dei mest sentrale nøkkeltala i kommunale rekneskapar. Netto driftsresultat viser kva ein har igjen etter at alle driftsutgifter, inklusive renter og avdrag er dekte. «Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi» har rådd til at netto

Netto driftsresultat for fylkeskommunen, i prosent av driftsinntektene

driftsresultat for fylkeskommunane bør utgjere 4 prosent av driftsinntektene.

Netto driftsresultat for Hordaland fylkeskommune var 91,5 mill. kr (0,9 prosent). Dette er om lag det same som i 2018, då det var 90 mill. kr (1,0 prosent).

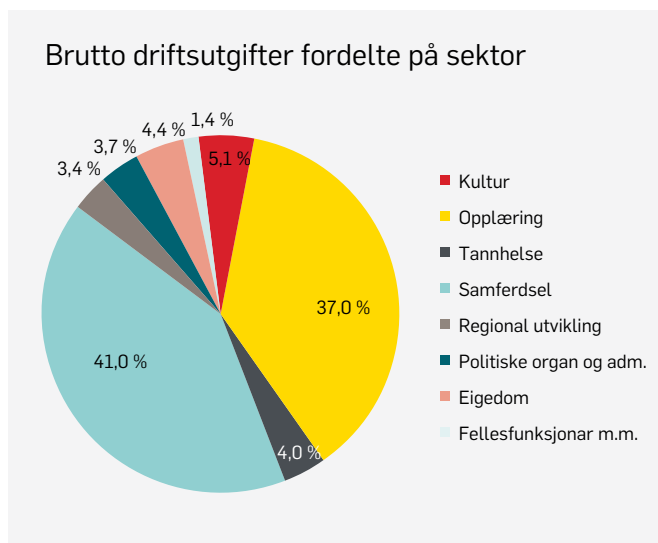
Førebelse tal for landet viser nedgang i netto driftsresultat frå 3,8 prosent til 2,6 prosent. Bortsett frå 2013, har Hordaland dei siste 10 åra hatt lågare netto driftsresultat enn gjennomsnittet av fylkeskommunane. Men endringane frå år til år har følgt same mønster som landsgjennomsnittet.

Gjennomsnittet av fylkeskommunane har i sju av dei 10 siste åra hatt netto driftsresultat over det tilrådde nivået på 4 prosent av driftsinntektene. Hordaland har berre to av åra vore over dette nivået.

Driftsutgifter

Driftsutgiftene auka med 4 prosent frå 2018 til 2019. Driftsinntektene auka med 3,7 prosent.

Samferdsel og opplæring er dei to store sektorane med 41 prosent og 37 prosent av fylkeskommunen sine driftsutgifter. Samferdselssektoren gjekk i 2018 forbi opplæringssektoren når ein ser på brutto driftsutgifter. Men opplæring er framleis størst om ein ser på netto driftsutgifter.

Budsjettavvik

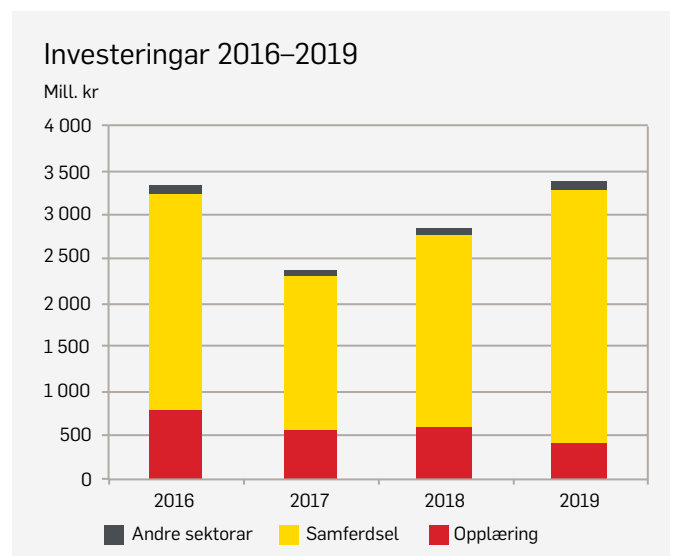
Skatteinntektene for Hordaland fylkeskommune auka med 6,3 prosent i 2019. Skatt og inntektsutjamning vart 113,3 mill. kr høgare enn budsjettert. På landsbasis var auken i skatteinngang 5,1 prosent for fylkeskommunane. Heile overskotet kan forklarast med god skatteinngang.

Størst overskringar hadde samferdsel (- 21,7 mill. kr) og tannhelse (- 8,7 mill. kr). For samferdsel vart overskrindinga likevel vesentleg lågare enn det som vart rapportert gjennom året. Det er også gledeleg at opplæringssektoren totalt kom ut i balanse, sjølv om det var ei relativt stor overskriving på lærlingtilskot. På renter vart det ei innsparing på 23,4 mill. kr.

Investeringar

Tal i mill. kr

	Reknesk. 2018	Reknesk. 2019	Budsjett 2019
Kultur og idrett	0,7	1,3	0,4
Opplæring	580,7	412,8	436,4
Tannhelse	14,7	32,1	30,0
Samferdsel	2 190,3	2 868,9	3 693,4
Politiske organ og adm.	0,0	62,0	51,4
Fellesfunksjonar m.m.	47,3	4,8	17,1
Sum inv. i eigedomar og utstyr	2 833,7	3 381,9	4 228,7

Det vart investert for 3 382 mill. kr i 2019. Totalsummen har auka dei tre siste åra. Det er samferdsel som har auka, medan opplæring har gått noko ned. Sjølv om investeringane innan samferdsel auka i 2019, låg ein langt etter det som

var føresettt i budsjettet. Forbruket var 824,5 mill. kr lågare enn budsjettet. Det vart brukt mindre enn budsjettet både til bybaneutbygging, veginvesteringar og ladeanlegg på ferjekaiar.

I 2019 vart 2 869 mill. kr brukte til samferdselsføremål og 413 mill. kr innan opplæringssektoren.

Investeringar i vegar utgjorde 1 181 mill. kr og bybaneutbygging 1 420 mill. kr. Det vart investert 135 mill. kr i ladeanlegg på ferjekaiar.

Det største skuleprosjektet var vidaregåande skule i Åsane med 238 mill. kr. Til nytt administrasjonsbygg gjekk det med 50 mill. kr.

Lån var største finansieringskjelde for investeringane med 1 090 mill. kr. Bompengar utgjorde 990 mill. kr.

Disposisjonsfond

Riksrevisjonen har i ein rapport lagt vekt på tre nøkkeltal for å vurdere den økonomiske situasjonen for kommunar og fylkeskommunar. Det er netto gjeldsgrad, netto driftsresultat og disposisjonsfond. KS har også gjort bruk av desse nøkkeltala. Disposisjonsfond er ein økonomisk buffer og gjev uttrykk for økonomisk handlefridom.

Det er vanskeleg å setje noko mål for kor store disposisjonsfond det er fornuftig å ha. Frå fagleg hald har det vore tilrådd at disposisjonsfond bør utgjere 5 – 10 prosent av driftsinntektene.

Ved utgangen av 2019 hadde Hordaland fylkeskommune disposisjonsfond på 267 mill. kr, dvs. 2,7 prosent av driftsinntektene. Året før var disposisjonsfonda 342 mill. kr (3,6 prosent). Det har dermed vore ein monaleg reduksjon i disposisjonsfonda i 2019. Av større endringar kan nemnast bruk av havbruksfondet på ca. 57 mill. kr og reduksjon av skulefonda med ca. 13 mill. kr.

Lån, renter og avdrag

Som følge av høge investeringar har fylkeskommunen si lånegjeld auka kraftig gjennom mange år, bortsett frå 2018, då veksten tok ein pause.

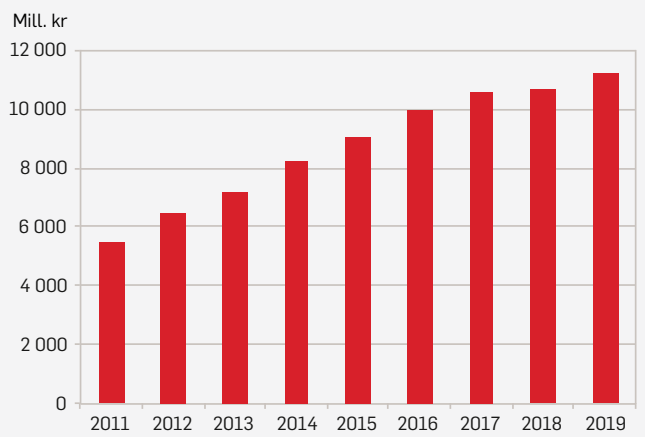
Gjelda var 11,3 mrd. kr ved utgangen av 2019. Netto gjeldsgrad auka til 110,3 prosent. Dette er langt over grensa som Riksrevisjonen har tilrådd på 75 prosent av inntektene.

Grafen nede til høgre viser utviklinga i renter og avdrag. Tala for renteutgifter er etter frådrag av renteinntekter og

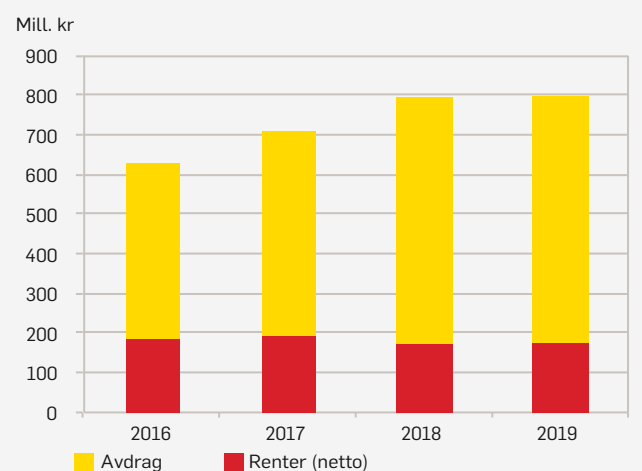
rentekompensasjon. Fram til 2018 trappa ein opp avdragsbetalinga kvart år. I 2019-budsjettet fann ein ikkje rom for vidare opptrapping av avdraga. Både renter og avdrag er så godt som uendra frå 2018.

Ei av dei største utfordringane fylkeskommunen står overfor, er at ein stadig større del av driftsinntektene vil gå med til å betale renter og avdrag.

Lån – utvikling i gjeld i perioden 2011–2019.

Renter (netto) og avdrag på gjeld i åra 2016–2019

Kommune – stat – rapportering – KOSTRA

	Hordaland				Landet u/ Oslo
	2016	2017	2018	2019	2019
Finansielle nøkkeltal i prosent av brutto driftsinntekter					
Netto driftsresultat	2,9	2,0	1,0	0,9	2,6
Avdragsutgifter netto	5,1	5,7	6,6	6,4	3,4
Renteutgifter netto	2,3	2,3	2,1	1,9	0,5
Netto lånegjeld	109,2	113,4	109,4	110,3	77,8
Arbeidskapital ex. premieavvik	10,7	8,9	6,7	7,5	19,2
Disposisjonsfond	2,3	2,5	3,6	2,7	10,2
Finansielle nøkkeltal i kroner pr. innbyggjar					
Brutto driftsutgifter	16 162	16 732	17 795	18 400	17 824
Brutto driftsinntekter	16 579	17 040	17 918	18 447	17 900
Skatt og rammetilskot	11 978	12 232	12 393	12 782	13 438
Netto lånegjeld	18 096	19 332	19 596	20 355	13 920
Fordeling av brutto driftsutgifter (prosent)*					
Administrasjon og styring	3,3	3,2	3,6	4,1	4,9
Eigedomsforvaltning	6,1	5,7	5,3	5,2	6,4
Vidaregåande opplæring	41,8	40,2	37,8	37,6	43,9
Samferdsel	39,4	40,2	42,0	42,4	31,5
Tannhelsetenesta	4,0	3,8	3,6	3,7	4,3
Fys. planl./kulturminne/natur/ nærmiljø	2,1	2,3	2,2	2,1	2,4
Kultur	3,1	3,4	4,1	3,9	4,6
Næring	1,9	2,2	2,1	2,0	2,5

* KOSTRA viser litt anna fordeling av brutto driftsutgifter enn fordelinga som går fram av fylkesrekneskapaen (sjå side 14). Årsaka er at fylkeskommunen si organisering i avdelingar er litt annleis enn funksjonsinndelinga i KOSTRA.

KOMMUNE-STAT-RApportering er eit nasjonalt informasjonssystem som gjev informasjon om kommunal og fylkeskommunal verksemd. Statistisk Sentralbyrå offentliggjorde 16. mars ureviderte tal for 2019. Reviderte tal vil bli lagde ut 15. juni.

I tabellen er vist nokre nøkkeltal, der ein ser på utviklinga over fire år. Det er teke med gjennomsnittstal for landet, utanom Oslo, til samanlikning.

Hordaland har lånegjeld som er ein god del høgare enn landsgjennomsnittet. Netto lånegjeld utgjorde ved utgangen av 2019 110,3 prosent av driftsinntektene. 8,3 prosent av inntektene går med til å dekke renter og avdrag. Dette er meir enn dobbelt så mykje som gjennomsnittet av fylkeskommunane brukar.

Arbeidskapital er eit mål på likviditeten. Hordaland har hatt god likviditet dei siste åra, sjølv om arbeidskapitalen er ein god del lågare enn landsgjennomsnittet.

Reservar i form av disposisjonsfond utgjer 2,7 prosent av driftsinntektene. Gjennomsnittet for fylkeskommunane er vesentleg høgare med 10,2 prosent.

Hordaland fylkeskommune ligg litt over landsgjennomsnittet når ein ser på brutto driftsutgifter og brutto driftsinntekter per innbyggjar.

Om ein ser på fordelinga av brutto driftsutgifter mellom ulike sektorar, er det samferdsel som skil seg ut. I Hordaland går ein stadig aukande del av utgiftene til samferdsel. 42,4 prosent av brutto driftsutgifter gjekk i 2019 til samferdsel.

Gjennomsnittleg brukte fylkeskommunane 31,5 prosent av driftsutgiftene til samferdselsføremål. For dei andre sektorane ligg Hordaland prosentvis lågare enn landsgjennomsnittet.

Kultur og idrett	Hordaland	Hordaland	Hordaland	Hordaland	Rogaland	Landet u/ Oslo
	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Netto driftsutg. til kultursektoren i prosent av samla netto driftsutg.	2,1	2,5	3,4	3,1	2,7	3,0
Netto driftsutg. i alt til kultursektoren per innb. i kr	245	295	422	391	274	456
Netto driftsutg. bibliotek per innb. i kr	14	16	17	17	14	33
Netto driftsutg. museum per innb. i kr	94	97	107	108	96	117
Netto driftsutg. kunstformidling og produksjon per innb. i kr	91	96	98	101	78	200
Netto driftsutg. idrett per innb. i kr	-47	-18	102	52	66	27
Netto driftsutg. andre kulturaktivitetar per innb. i kr	93	104	98	113	20	79
Brutto driftsutg. kultursektoren per innb. i kr	508	577	734	709	668	817

Vidaregåande opplæring	Hordaland	Hordaland	Hordaland	Hordaland	Rogaland	Landet u/ Oslo
	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Bto. investeringsutg. til utdanning per innb. i kr	1 500	1 059	1 105	781	569	836
Netto driftsutgifter per innbyggjar 16-18 år, kr	158 691	159 318	156 586	166 734	175 523	186 692
Vidaregåande utd. sin del av samla nto. driftsutg., prosent	51,4	49,7	46,1	46,3	56,1	50,5
Ungdom 16-18 år i vidaregåande opplæring, prosent	93,4	93,3	94,0	94,4	94,1	93,4
Elevar ved fylkeskommunale vgs.	17 685	17 342	17 562	17 172	17 208	181 227
Elevar ved private vgs.	2 984	2 962	2 888	2 912	1 831	15 402
Læringar	4 424	4 536	4 765	4 980	5 137	42 803
Deltakarar i yrkesfaglege utdanningsprogram, prosent	51,3	51,1	52,0	52,3	54,4	52,0
Elevar per lærarårsverk	9,0	9,0	9,1	8,8	8,4	8,4
Elevar per skule	378	423	442	443	471	459

Samferdsel	Hordaland	Hordaland	Hordaland	Hordaland	Rogaland	Landet u/ Oslo
	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Bto. investeringsutg. til samferdsel per innbyggjar, i kr	4 735	3 350	4 180	5 433	2 330	3 015
Samferdsel sin del av totale nto. driftsutg, prosent	37,8	38,9	40,8	40,1	33,3	34,0

Netto driftsutgifter per innbyggjar, i kr:						
Samferdsel i alt	4 390	4 650	5 062	5 120	3 897	4 575
Fylkesvegar	1 348	1 563	1 649	1 853	1 643	1 989
Buss og bane	2 125	2 211	2 368	2 161	1 143	1 662
Fylkesvegferjer	592	546	671	733	657	538
Båtruter	233	243	281	286	407	317
Transportordningar for funksjonshemma	92	87	93	87	47	69
Reiser med kollektivtransport per innbyggjar	117	143	148	154	63	76

Regional utvikling

Regional – måloppnåing 2019

Fargekodar: Grøn ■ for gjennomført, gul ■ for i prosess, raud ■ for ikkje starta.

Overordna mål	Tiltak	Resultatmål 2019	Resultat 2019/status
1. Regionalavdelinga skal medverke til ei heilskapleg og berekraftig utvikling og ressursforvaltning gjennom hand- lingsretta planar og prosjekt.	Styrkje samordning av offentlig verksemd og næringsutvikling i regionsenter.	Samarbeidsprosjekt med tilskot frå HFK (HNN/partnarskap) i sju regionsenter.	Gjennomført.
	Samarbeide med kommunane om gjennomføring av Regional areal- og transportplan for bergensområdet.	Etablere og gjennomføre avtalar om byvekst i kommunane i bergensområdet.	Gjennomført.
	Sikre nok og rett areal til havbruk i kommuneplanar i samsvar med fylkeskommunen sitt ansvar etter akvakulturlova og regionale planar.	Nok og rett areal til havbruk i kommuneplanar i samsvar med fylkeskommunen sitt ansvar etter akvakulturlova og regionale planar.	Tiltak gjennomførte og i prosess.
	Arbeide fram tiltak for psykisk helse og livskvalitet hos barn og unge.	Utvikle tiltak for barn og unge i minst seks kommunar.	Gjennomført.
	Planprogram etter vassforskrifta og vesentlege vassforvaltingsspørsmål på høyring innan 1. april.	Reint vatn og god økologisk tilstand for vassførekomst i fylket.	Planprogram og hovudutfordringar vedtatt. I prosess.
	Samlingar for å auke kompetansen om klimatilpassing i kommunane.	Tilpassing til endra klima skal inngå i relevante regionale planar og i alle kommuneplanar.	Tiltak gjennomført og i prosess.
	Klimasatsprosjekt Klima- og miljøvennleg massehandtering. Klimasatsprosjekt fossilfrie bygg- og anleggsplassar i Hordaland.	Reduserte utslepp av klimagassar frå byggsektoren i Hordaland.	Felles innkjøpserklæring med Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune, Statsbygg m. fl om fossilfrie bygg- og anleggsplassar.
2. Regionalavdelinga skal medverke til eit robust og framtidsetta næringsliv.	Gjennomføre fleire etablerarkurs og stimulere til gründerkultur og entreprenørskap.	Ca. 250 kandidatar har gjennomført etablerarkurs.	Gjennomført.
		3200 nye verksemder er etablert 250 gasselverkssemder er registrerte.	6 013 nye føretak, der 2 403 var AS og 3 479 var enkeltpersonforetak. Auke frå 226 i 2018 til 247 i 2019.
	Mobilisere til forskning i verksemder.	Fleire med doktograd i næringslivet.	I 2017 hadde 4,9 % av FoU-personalet i næringslivet i Hord. doktograd.

Overordna mål	Tiltak	Resultatmål 2019	Resultat 2019/status
	Målretta koordinering og rådgiving for å få etablert fleire nasjonale senter som skal fremje omstilling og innovasjon.	Ha etablert to nye senter for forskingsdreven innovasjon (SFI) og tre nye klyngeprosjekt.	10 søknader om SFI sendt i 2019. Hordaland fikk ei ny klynge i 2019.
	Stimulere til prosjekt innan Grøn konkurransekraft.	5 nye prosjekt innan Grøn konkurransekraft.	Har støtta 15 prosjekt.
	Iverksette analysar av kompetansebehov i bransjar.	Identifisere bransjar med kompetansegap.	Gjennomført analyse og identifisert 3 bransjar med kompetansegap.
	Stimulere til utvikling av utdanningstilbod i tråd med behova i næringslivet.	Auka tal på personar som tek fagbrev.	98 fleire fullførte fagbrev 2018/2019 samanlikna med året før.
		Auka tal på godkjente lærebedrifter Nye utdanningstilbod i tråd med behov i næringslivet.	41 fleire godkjente lærebedrifter i skuleåret 2018/2019 samanlikna med året før.
	Styrkje lokalsamfunnsutvikling gjennom LivOGLyst-metoden.	Få eit fleirtal av kommunane i fylket inn blant dei 50 % beste i NHO sitt kommune-NM.	63 % (21 av 33) er blant dei 50 % beste i 2019.
		Auka næringsarealreserve i kommunane.	Dialog med kommunane om å sikre dei viktigaste næringsareala. Statistikk ligg ikkje føre.
	Arbeide for integrering og inkludering i arbeidslivet for innvandrarak.	Auka tal innvandrarak i arbeidslivet.	Delen sysselsette innvandrarak auka frå 61,6 % til 63,2 %.
	Arbeide med transporttilbod tilpassa reiselivet.	Betre offentleg transporttilbod til dei viktigaste reisemåla.	Deltaking i prosjektet Travel like the locals.
3. Regionalavdelinga skal, internt i HFK og ut mot kommunane i Hordaland, bidra til god kunnskaps- og kompetanseutvikling som over tid skal tene heile hordalandsamfunnet.	Utvikle og utvide god karriererettleiing på tvers av utdanningsnivå og livsfase.	Tal personar totalt som har fått rettleiing frå Karriere Hordaland: 870, av dei 100 personar i regionar utan karrieresenter.	Tal personar som har fått rettleiingar: 1877.
	Iverksetje MobiForsk i Hordaland.	30 nye bedrifter som satsar på forskingsbasert innovasjon	Gjennomført. (45 bedrifter)
	Mobilisere kommunar og bedrifter til deltaking i internasjonale sam- arbeidsprosjekt innan Erasmus+, Aktiv Ungdom, Kreativt Europa og EØS-prosjekt.	35 mobilitetsprosjekt.	108 mobilitetsprosjekt.
		2 strategiske partnerskapsprosjekt.	Leia tre strategiske partnerskapsprosjekt.
	Formidle statistikk og analyse til kommunane, dialog om fortolking og bruk.	10 kommunar som har fått støtte i analysearbeidet sitt.	16 kommunar

Driftsutgifter regional utvikling

REKNESKAP REGIONAL UTVIKLING (Heile tusen)	Rekn bto 2018	Rekn bto 2019	Avvik netto budsj. 2019
Regional planlegging	13 902	10 594	397
Næringsutvikling	116 303	131 497	- 510
Regionsenter- og lokalsamfunnsutvikling	12 754	19 537	256
Rett kompetanse	10 943	11 614	- 13
Folkehelse	10 554	19 954	547
Vestlandsrådet	504	503	- 3
Internasjonalisering	4 394	6 588	- 62
Forskning	63 665	57 245	- 501
Statistikk og analyse	4 865	4 800	25
Klima og miljø	14 532	19 267	190
Naturressursforvaltning	7 430	7 577	3
Leiing og administrasjon	8 263	9 700	- 986
Sum brutto driftsutgifter	268 108	298 876	- 656

Rekneskapa for regionalavdelinga er i balanse og i hovudsak i tråd med budsjettet. Overskridingar på ca. 1 mill. kr til leiing og administrasjon, 0,5 mill. kr til næringsutvikling og 0,5 mill. kr til forskning, vert motverka av innsparingar innan folkehelse (vel 0,5 mill. kr), regional planlegging (ca. 0,4 mill. kr) regionsenter- og lokalsamfunnsutvikling (0,25 mill. kr) og klima og miljø (0,19 mill. kr).

Til næringsutvikling vart det fordelt 131,5 mill. kr i 2019, ein auke på vel 15 mill. kr frå året før. Klima- og miljøfeltet* har hatt høg politisk prioritet over fleire år. I 2019 vart det brukt

vel 19 mill. kr til tiltak på dette området, ein auke på nesten 5 mill. kr. Løyvinga til Regionalt forskingsfond for Vestlandet (Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane) var på vel 57 mill. kr, ca. 6 mill. kr mindre enn i 2018. Det er statleg løyving som vert fordelt av forskingsfondet som Hordaland har sekretariatsfunksjonen for.

* Den store innsatsen Hordaland fylkeskommune gjer på klima- og miljøfeltet skjer først og fremst innan samferdsel og eigedom. Det gjeld store investeringar med overgang frå fossilt drivstoff i kollektivtrafikken og utfasing av olje- og gass i oppvarminga av bygningar.

Regional og kommunal planlegging

Utarbeiding av kunnskapsgrunnlag og utfordringsdokument for Regional planstrategi 2020-2024 har vore viktig i 2019. Fem regionale dialogmøte i Bergen, Voss, Leirvik, Førde og Gulen var med på å leggje grunnlaget for dette. Utfordringsdokumentet vart vedtatt som grunnlag for strategien av Fellesnemnda i juni. Planseksjonen har hatt prosjektleiarrolla for regional planstrategi.

Oppfølging av tiltak i handlingsprogram for Regional areal- og transportplan for bergensregionen hadde også høg prioritet. Prosjekta Sykkelsatsing i bergensområdet, Regionalt bustadbyggeprogram og Byliv og handel var under arbeid. Kommunal- og moderniseringsdepartementet gav også støtte til oppfølgingsprosjekta Differensiert standard for gang- og sykkelinfrastruktur og Målindikatorar for areal- og transportutviklinga i bergensområdet som vert vidareført i 2020.

Arbeidet med Regional plan for Hardangervidda var ferdigstilt og planframlegget var på høyring. Hardangerviddarådet gjekk inn for vedtak av planen i september og saka gjekk til vedtak i dei tre fylka Hordaland, Buskerud og Telemark. Endeleg vedtak vart utsett til handsaming i dei nye fylka Vestland, Viken og Vestfold-Telemark.

Det er gitt tilskot til Fitjar, Bømlo, Os og Askøy kommunar til prosjekt for å fremje gode tettstader som oppfølging av Regional plan for attraktive senter.

Plankonferansen hadde oppfølging av FNs berekraftsmål som tema. Måla om Berekraftige byar og samfunn, Liv på land og Samarbeid for å nå måla var særskilt løfta fram. Målgruppa for konferansen var offentlege og private planleggjarar, politikarar, utdannings- og forskingsmiljø, organisasjonar og fagmiljø. Konferansen var fullteikna.

Regionalt planforum har vore aktivt nytta i 2019. Det har vore gjennomført 20 møte med kommunar, regionale statsetatar og fylkeskommunen sine avdelingar om planframlegg i prosess i tillegg til årssamling der alle kommunane i Hordaland var invitert.

Det vart gjennomført tre fullteikna nettverksmøte for å styrkje plankompetansen i kommunane: Planlegging for mjuke trafikantar, Gode nærmiljø for alle og Klimatilpassing. Introduksjonsdag for nye planleggjarar vart også gjennomført. Erasmus-prosjektet VET in Urban Centres vart gjennomført med deltaking frå kommunane Lindås, Fjell og Voss pluss Spania, Italia og Slovenia og vert avslutta i februar 2010.

Føremålet med ein tredagars studietur til Slovenia i mai var å medverke til at vidaregåande skular sin kompetanse og kapasitet bidrar aktivt i prosessar og på relevante arenaer for å skape engasjement og for god utvikling og regionsenter.

Foto: Stanley Hauge

Hårteigen er del av planområdet som gjeld for Regional plan for Hardangervidda.

Nærings- og lokalsamfunnsutvikling

Arbeidet og resultatene i næringsutviklingsarbeidet i Hordaland fylkeskommune var knyttet opp mot prioriterte bransjer og forvaltning av støttemidler ut fra strategiske val. Førre strategier var retting mot berekraft (FN sine miljømål), temaområde der fylket har særlege fortrinn, omstilling i næringslivet og strategisk støtte til etablering av nye nærings- og kunnskapsklynger på nasjonalt og internasjonalt nivå.

Døme er bidrag til ei rekkje prosjekt innan Grøn konkurransekraft, landbruks- og reiselivsprosjekt, utvikling av havromnæringer, regionale senter og lokalsamfunnsutvikling. I tillegg er folkehelsearbeidet, kompetanse og utanlandsk arbeidskraft, deltaking i Nordsjøkommisjonen og innspel til kommunale planar, integrerte element i utviklingsarbeidet.

Næringsseksjonen handsama i 2019 totalt 175 prosjektsøknader om utviklingsstøtte, tilskot til Innovasjon Noreg og til drift av nettverksorganisasjonar med meir. Totalt vart det disponert om lag 89 mill. kr. Dette utgjer om lag 28 prosent av omsøkt beløp på 322 mill. kr.

Innan reiseliv har Hordaland fylkeskommune vore rådgivar og deltakar i styringsgrupper og ressursgrupper for ei rekkje prosjekt, m.a. kollektivprosjektet Travel like the locals, Nasjonale turiststiar, Merket for bærekraftig destinasjon

Voss og arbeidet med Handlingsplanen for Felles cruisestrategi for Vestlandet. Hordaland fylkeskommune var også ein aktiv deltakar i styringsgruppa for prosjektet Scenarier for reiselivet på Vestlandet 2030 (finansiert av Vestlandsrådet), som dannar retninga for korleis reiselivet i regionen skal utviklast i framtida. Hordaland fylkeskommune har vore partnar i det internasjonale prosjektet ASCENT, eit Interreg-prosjekt under det Nordiske periferi- og arktisprogrammet.

Det fylkeskommunalt deleigde programmet Invest In Bergen har arbeidd for fleire bedriftsetableringar i regionen. Døme er etablering av Corvus batterifabrikk i Bergen. Etablerer-senteret har gitt kurs og rettleiing til etablerarar. Fylkeskommunen medfinansierer og administrerer begge desse to programma på vegner av 22 kommunar.

Systematisk fylkeskommunalt arbeid for nærings- og forskingsretta samarbeid har resultert i støtte til utarbeiding av ti søknader om SFI (nasjonale Senter for Forskingsdrevet Innovasjon), mobilisering til forskning (MOBIFORSK), og at det vart etablert ei ARENA klynge med nasjonal status innan marin forurensing (Clean Oceans). Ordninga «Grøn konkurransekraft» har bidratt til etablering av 15 «Grøne» utviklingsprosjekt.

LivOGLyst-programmet finansierte ti nye lokalsamfunnsprosjekt. Det er etablert nettverk mellom både nye og gamle prosjekt for å sikre erfaringsutveksling.

Os var ein av kommunane som fekk tilskot til prosjekt for å fremje gode tettstader. Dette er ei oppfølging av Regional plan for attraktive senter.

I 2019 gjekk Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune saman om å lysa ut felles konkurransegrunnlag for utbygging av breiband i Vestland. Det skal byggjast ut breiband til om lag 1700 husstandar, fordelt på 27 prosjekt i 14 kommunar. Total utbyggingskostnad er kalkulert til 121,5 mill. kr. Det samla offentlege tilskotet er på om lag 88 mill. kr.

Folkehelse

Innan folkehelse vart mellom anna prosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse» fullført, som har resultert i åtte masteroppgåver, slutført. Det vart gitt støtte til utvikling av folkehelsearbeidet i 24 kommunar, og arrangert fleire samlingar. Mellom anna kurs i helsekonsekvensutgreiing for å auke kompetansen innan å arbeide systematisk med folkehelse på tvers av sektorar. I «Program for folkehelsearbeid i Hordaland» har vi inngått samarbeidsavtaler med fem FoU-miljø, og 12 kommunar er i gang med utvikling av tiltak med mål å fremje livskvalitet og psykisk helse hos barn og ungdom.

Klima og miljø

Miljø- og klimafeltet har hatt høg politisk prioritet over fleire år. Hordaland og Oslo var i 2019 einaste fylkeskommunane som løfta oppgåva gjennom å ha klimabudsjett i fylkesbudsjettet. I 2019 var Hordaland fylkeskommune medarrangør av Klimathon, eit nasjonalt arbeidsseminar om korleis vi kan møte utfordringane knytte til endra klima og naturforhold. Fylkeskommunen har inngått samarbeidsavtale med det nyleg etablerte nasjonale klimatilpassingssenteret NORA-DAPT, og sit i den nasjonale referansegruppa.

Søknader om vasskraftverk har hatt ein nedgang, med fire saker til handsaming. Nye typar saker til handsaming var revisjon av eksisterande konsesjonar, løysing for karbonfangst, utanlandskablar for straum og nasjonal ramme for vindkraft på land.

Hordaland jobba saman med Sogn og Fjordane og Trøndelag fylkeskommunar, og Bergen og Florø hamner, med kunnskapsgrunnlaget for nullutsleppssnøgggbåt og konsekvensane det får for infrastruktur i hamnene. Hordaland har den høgaste delen elbilar i bilparken av fylka i Noreg. Dette har samanheng med at Hordaland var fylket med høgast tal hurtigladeastasjonar. Det vart gjeve tilsegn til bygging av 24 ladeastasjonar med 61 nye hurtigladeastasjonar pluss åtte hurtigladarar for drosjar på Flesland og Bystasjonen og 61 heimeladarar for drosjar. Dei første av den nye generasjonen miljøferjer vart sette i drift. Hordaland fylkeskommune deltok i satsinga på å få etablert biogassanlegg i fylket, og støtta forprosjekt knytt til biogassanlegg på Voss.

«Besteforeldrenes klimaaksjon» fekk Hordaland fylkeskommune sin miljøpris. Dei fekk prisen for si tydelege stemme i klimakampen på tvers av generasjonar.

Besteforeldrenes klimaaksjon mottok Hordaland miljøpris for 2018 av fylkesordførar Anne Gine Hestetun. Frå venstre: Thelma Kraft, Halfdan Wiik, Jannet Wiberg og Harald Smedal. Jon Askeland, leiar av utval for miljø og samferdsel.

Hordaland fylkeskommune fekk i 2019 tilsegn på 9 mill. kr i klimasatsmidlar frå Miljødirektoratet til ulike klimaprojekt. Fylkeskommunen løyvde 1,5 mill. kr til kommunale klimatililtak, og 13 mill. kr til 14 Grøne næringsutviklingsprosjekt. Prosjekta handlar mellom anna om rein kraftforsyning til cruiseskip, fremjing av urbant og klimasmart landbruk, og om korleis etablere eit økonomisk berekraftig biogassanlegg for hardangerregionen.

Det vart gjeve ein million kroner frå fylkeskommunen til Bergen og Omland Friluftsråd (BOF) til å organisere opprydding av marin forsøpling i Hordaland. Fylkestinget vedtok strategi for marin forsøpling. Mange elevar og lærarar ved vidaregåande skular i Hordaland har fått høyre foredrag og deltatt i strandrydding.

Naturressursforvaltning

Ny regional vassforvaltingsplan 2022-2027 for det nye fylket Vestland er under utarbeiding og planprogram og vesentlege vassforvaltnings spørsmål var på høyring i 2019.

Fylkeskommunen si sakshandsaming etter akvakulturlova gjeld tildeling av nye og eksisterande løyve, og all klarering av lokalitetar. 102 av 119 søknader gjaldt oppdrett av laks og aure i sjøvatn.

Rett kompetanse

Regional plan for kompetanse og arbeidskraft skal sikre balanse mellom tilbod og etterspurnad etter kompetanse og arbeidskraft i fylket. Arbeidet skal utførast i eit forpliktande

samarbeid med relevante aktørar. Kompetanseforum Hordaland er styringsgruppe for det kompetansepolitiske arbeidet i regionen.

Det er etablert eit årshjul for arbeidet med dimensjonering av utdanningstilboda i regionen. I 2019 vart fokus retta særskild inn mot behov for kompetanse og arbeidskraft innan helse og omsorg, behov for fleire fagarbeidarar og behov for digital kompetanse.

Kompetanseforum Hordaland har vedtatt å gjennomføre eit pilotprosjekt for å utvikle etter- og vidareutdanningstilbod i regionen innan digital kompetanse. Prosjektet fekk 2,6 mill. kr i støtte frå Kompetanse Norge til å utvikle utdanningstilbodet.

I tillegg har Kompetanseforum Hordaland vedtatt å etablere ei arbeidsgruppe for å samordne karriererettleiingstenestene på ulike utdanningsnivå, karriererettleiing for vaksne og i NAV i tråd med et felles nasjonalt kvalitetsregelverk for å sikre ei gjenkjenneleg karriereteneste gjennom heile livsløpet.

Statistikk og analyse

Hordaland fylkeskommune bidrog gjennom statistikk og analyse til å byggje kunnskap om utviklinga i hordalandsamfunnet.

I 2019 vart det publisert 14 analyserapportar innan eit breitt spekter av tema. Nokre av rapportane er utarbeidde på oppdrag frå kommunane. Viktige rapportar er den årlege befolkningsprognosen som viser at folkeveksten vil falle gradvis fram mot 2045 på grunn av lågare innvandring og utflating av fødselstala. Analysar av behovet for kompetanse og arbeidskraft i Hordaland viser at det er stort behov for arbeidskraft innan bygg og anlegg, helse og omsorg og IKT-fag.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid var ein integrert del av Hordaland fylkeskommune sin innsats for å utvikle hordalandssamfunnet. Hordaland fylkeskommune deltok i ei rekkje samarbeidsprosjekt, t.d. INTERREG-prosjektet Right Skills for the Right Future (RIGHT) og det strategiske partnerskapsprosjektet VET in Urban Centre, Clue2Inclusion og Youth4Food, finansiert av Erasmus+, som Hordaland fylkeskommune har vore prosjektleiar for. Hordaland fylkeskommune er òg med i eit regionalt partnerskap «Advanced materials for batteries» under EU-kommisjonen si smart spesialiseringsplattform, med mål om å etablere ei konkurransedyktig og berekraftig verdikjede i Europa for battericeller.

Innan EU sitt opplæringsprogram Erasmus+ har vi satsa spesielt på å mobilisere regionråd, kommunar, bransjeorganisasjonar og vaksenopplæringssektoren til å utvikle tverrsektorielle samarbeidsprosjekt. Viktige tema har vore næringsutvikling og inkludering. Hordaland fylkeskommune har auka satsinga på ikkje-formell læringspraksis i Europa for ungdommar som ikkje er i opplæring eller i jobb.

Forsking

Regional forskingsstrategi for Hordaland er retta mot å auke forskingsinnsatsen i privat og offentlig sektor. Dette skjer gjennom å samarbeide med andre aktørar i eige fylke, regionalt og nasjonalt. I Regionalt forskingsfond Vestlandet, som dekker fylka Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane, har hovudoppgåva vore å lyse ut midlar til større og mindre forskingsprosjekt som kan bidra til innovasjon og verdiskaping i bedrifter og kommunar. 18 bedrifter og kommunar i Hordaland nådde opp i konkurransen og fekk tildelt midlar i 2019.

Bedriftsprojekta frå Hordaland som fekk midlar var innan sentrale vestlandsnæringar som marin, maritim og energi, bioøkonomi og matproduksjon. Prosjekta innan innovasjon i kommunal sektor spenner frå samfunnssikkerheit og beredskap, introduksjonsordning for flyktingar, bruk av sosiale media i helseretta arbeid og nye metodar for å påverke innbyggjarar si sortering av hushaldningsavfall. Mobilisering av nye bedrifter og kommunar til forskning, og auka bruk av brukarretta ordningar for forskingsfinansiering er prioriterte område. Med midlar frå Forskningsrådet og fylkeskommunen hadde prosjektet MobiFORSK høg aktivitet og gav hjelp til bedrifter som ikkje tidlegare har nytta slike ordningar.

Kapasitetssløft for berekraftig og innovativ sjømatproduksjon (KABIS) er vidareført i 2019. Satsinga, leia av forskingsinstituttet NORCE AS, samarbeider med andre forskings- og utdanningsinstitusjonar for å utvikle kunnskap og miljøvennleg teknologi for sjømatnæringa. KABIS har eit totalbudsjett på 55 mill. kr over seks år, og Hordaland fylkeskommune bidreg i 2019 med 900 000 kroner over Handlingsprogram for næringsutvikling i Hordaland.

Senter for forskingsdriven innovasjon (SFI) er ei nasjonal ordning som skal styrkje innovasjonsevna i næringslivet og fremje forskning med internasjonalt anerkjent kvalitet. Det er eit mål for fylkeskommunen å få etablert fleire SFI-senter i Hordaland. Fylkeskommunen har i 2019 arbeidd aktivt saman med fleire av søkjarinitiativa til denne ordninga, og støtta fleire av dei med midlar for å styrkje samarbeidet mellom forskingsmiljøa og bedriftene i partnerskapen. 12 søknader vart leverte frå Hordaland ved fristen i september 2019. Svar er venta i juni 2020.

Styringsdokument – regionale planar og temaplanar

Planansvar regionalavdelinga	Vedtaksår	Utval	Revisjon
Regionale planar	Vedtaksår	Utval	Revisjon
Regional plan for attraktive senter	2014	FUV	
Regional plan for folkehelse	2014	OPHE	
Regional klima- og energiplan 2014–2030	2014	FUV	
Regional plan for Nordfjella 2014–2025	2014	KIRU	
Regional næringsplan 2013–2017	2013	FUV	
Regional plan for Setesdal Vesthei(Heiplanen)	2012	KIRU	
Regional plan for Hardangervidda	2011	FUV	2020
Regional plan for vassregion Hordaland	2015	FUV	2020
Planprogram for Vestland vassregion knytt til Regional plan for vassforvaltning 2022 – 2027	2019	FUV	
Fylkesplan for Hordaland – arealpolitiske retningslinjer	2005	FUV	
Fylkesdelplan for små kraftverk (kraftutbygging)	2009	FUV	
Regional plan for areal og transport på Haugalandet	2016	FUV	
Regional plan for areal og transport i bergensområdet	2017	FUV	
Regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger	2017	FUV	
Regional plan for kompetanse og arbeidskraft	2017	OPHE	
Temaplanar			
Internasjonal strategi 2013–2016	2013	FUV	
North Sea Region-strategy	2011	FUV	
Næringsshagar i Hordaland	2011	FUV	2020
Regional forskingsstrategi	2014	FUV	
Regional forskningsfond – bestillingsbrev	2020	FUV	
Temaplan for landbruket i Hordaland	2018	FUV	
Strategi – rekruttering til landbruk	2015	FUV	2017
Hydrogenteknologi i Hordaland	2017	FUV	
Biogasstrategi for Hordaland	2017	FUV	

Foto: Morten Wanvik

Folkehelse

Folkehelse i fylkeskommunen

Folkehelsearbeid er eit systematisk, tverrfagleg og langsiktig arbeid. I Hordaland vert det arbeidd med dette på fleire nivå. Folkehelseeringen gjev eit tverrfagleg løft for folkehelse på tvers av avdelingane og har i 2019 vidareutvikla samhandlinga. Folkehelseeringen har i fellesskap utvikla Handlingsprogram for regional plan for folkehelse og laga film publisert i januar 2019. Filmen syner fylkeskommunen sine samla verkemiddel i folkehelsearbeidet. Filmen er tilgjengeleg på både fylkeskommunen sine heimesider og på You-tube.

Både løpande oversikt og handlingsprogram for regional plan for folkehelse vert forankra i dei ulike fagavdelingane i fylkeskommunen. Dei 46 tiltaka i handlingsprogrammet er i høg grad gjennomførte.

Oversikt over folkehelsa

2019 hadde fylkeskommunen stor merksemd på å få oversikt over folkehelsa. Både ved støtte til kommunane gjennom kurs, workshops og rettleiing, men også i utarbeiding av ei fylkesoversikt. Sidan oversikta skal nyttast i arbeidet med regional planstrategi, vart oversikta denne gong laga med eit vestlandsperspektiv, der Hordaland og Sogn og Fjordane samarbeidde om gjennomføringa. Fylkesrådmannen og fellesnemnda sitt arbeidsutval besøkte fem regionar i 2019, som eit ledd i å verte kjende med nye Vestland. Innspel og erfaringar frå desse møta, har gitt viktige innspel til folkehelseoversikta. Berekraft har hatt stort fokus den siste tida. For å gjere synleg dei mange fellestrekk ved å jobbe med folkehelse og berekraft, vart det bestemt at folkehelseoversikta denne gongen skulle ha eit særskilt fokus på sosial berekraft.

Folkehelseoversikta tek føre seg ei rekkje samfunnsområde og vi ser skilnader mellom innbyggjarane på fleire av dei. Særskilt aukar delen barn og unge som veks opp i økonomisk ulikskap framleis. Sidan førre folkehelseoversikt har vi fått endå meir kunnskap om korleis dette råkar ungdommen i Hordaland. Utviklinga i Vestland går mot færre yngre og fleire eldre i åra som kjem. Det er store regionale skilnader når det gjeld folketalsutvikling og venta aldersfordeling. I nokre område er det vanskeleg å rekruttere nok og riktig arbeidskraft. Det er grunn for uro knytt til ringverknadene kring folketals-

utviklinga og -samansetnaden i delar av fylket. Vi har også sett at det er mange som kjenner seg utrygge på grunn av auken i skred og flaum som konsekvens av klimaforandringar.

Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse

Prosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse» vart avslutta i 2019 med regional sluttkonferanse. Prosjektet er evaluert regionalt av Høgskulen på Vestlandet og nasjonalt av Høgskulen i Volda. Hordaland fylkeskommune har vore prosjektleiing regionalt. Evalueringa syner god måloppnåing. Kommunane i Hordaland har bidrege til å få fram ny kunnskap til nytte for andre kommunar. Samarbeidet med Høgskulen på Vestlandet har resultert i 10 masteroppgåver med materiale frå prosjekta i kommunane.

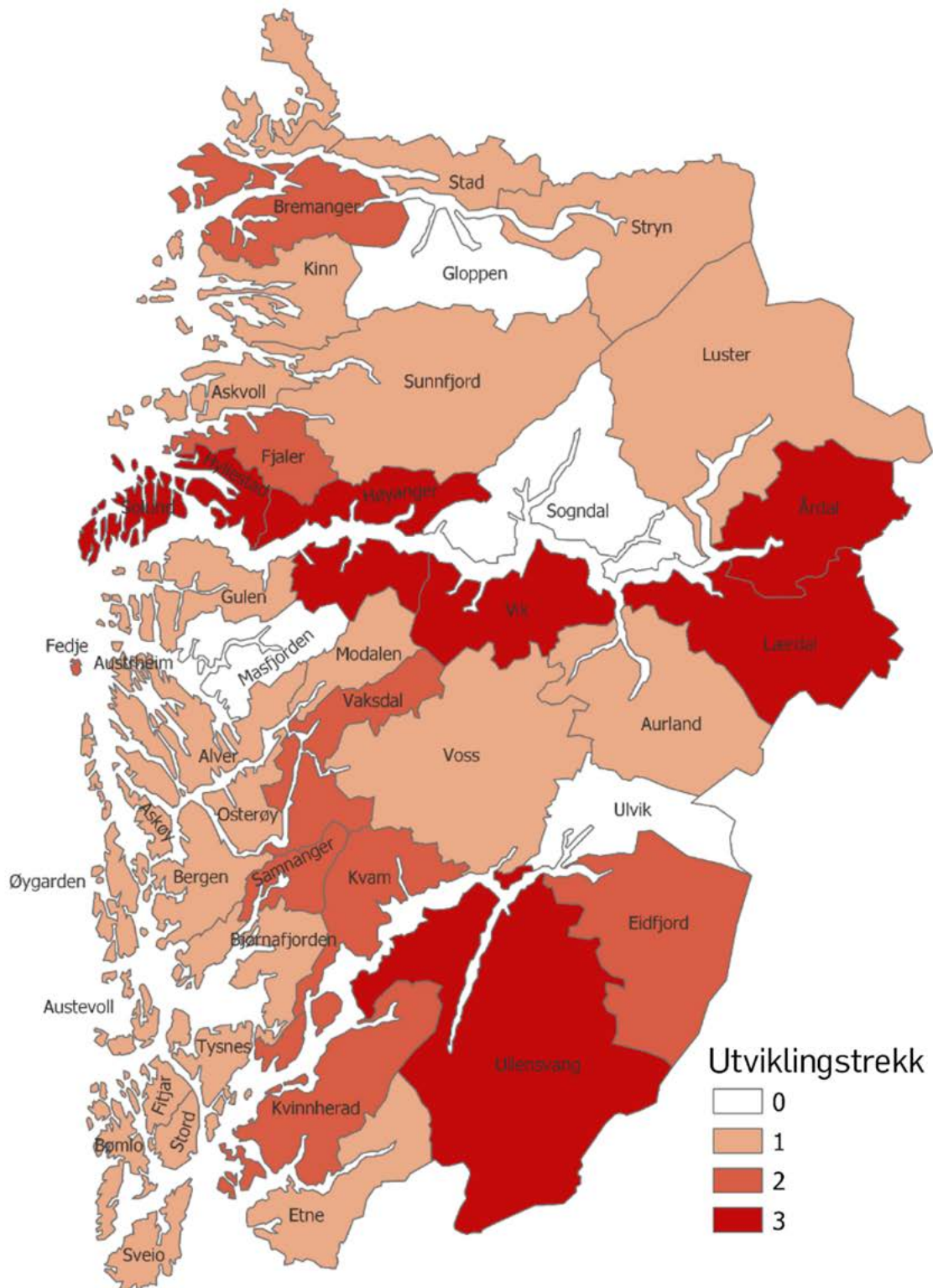
Program for folkehelsearbeid

Fylkeskommunen har gjennom Program for folkehelsearbeid formalisert samarbeid med regionale kompetanse- og forskingsmiljø for å støtte kommunane i deira folkehelsearbeid. I Hordaland har vi inngått samarbeidsavtaler med FoU-miljø og kommunar. 14 kommunar er i gang med utvikling av tiltak med mål å fremje livskvalitet og psykisk helse hos barn og ungdom. Dette gjennom seks ulike prosjekt, og i tett samhandling med regionale FoU-miljø. Prosjekta under utvikling er knytte til skule, nærmiljø og fritid.

Universell utforming

Hordaland fylkeskommune er medlem i KS sitt nasjonale nettverk for universell utforming. Fylkeskommunen har etablert eit internt forum med oversikt over kva ressursar og satsingar relatert til universell utforming som fylkeskommunen driv med. Dei fleste offentlege bygg som fylkeskommunen forvaltar er kartlagde og det er publisert informasjon om tilgjenge i publikumsromma på nettsida Byggforalle.no. Hausten 2019 vart tilskotsmidlar tildelt prosjekt i fire regionsenterkommunar. Dette til utvikling av universelt utforma og inkluderande møteplassar.

Fleire døme på folkehelsearbeid i fylkeskommunen er å finne i kvar avdeling sine kapittel i årsmeldinga.

I kartet er tre forhold teikna inn: kommunar der det er venta at fleire enn 30 prosent av befolkinga vil vere 67 år eller eldre, kommunar som har hatt arbeid som største innvandringsårsak og kommunar der det er berekna nedgang i folketalet i åra som kjem. Dess mørkare farge i kartet, di fleire av desse forholda spelar inn. Sidan oversikta nyttast i arbeidet med regional planstrategi, er oversikta laga med eit vestlandsperspektiv.

Foto: Hordaland fylkeskommune

Miljørekneskap

Miljørekneskap 2019

Det totale, rapporterte klimagassutsleppet til Hordaland fylkeskommune var 119 741 tonn CO₂-ekvivalentar i 2019. Dette er ein nedgang på om lag 8 prosent frå 2018. Nedgangen skuldast i hovudsak innfasing av biodrivstoff¹ og elektrisk drift i kollektivtenesta².

Hordaland fylkeskommune følgjer opp handlingsprogrammet for intern miljøstyring og er miljøsertifisert etter Miljøfyrtårn-ordninga og Grønt Flagg. Miljørekneskap for alle einingane for 2019 er etter fylkessamanslåinga publiserte på nettsidene til Vestland fylkeskommune.

Det rapporterte utsleppet til Hordaland fylkeskommune inkluderer rapporterte forbrukstal frå Skyss og eiga drift i dei andre sektorane, men ikkje Bybanen AS.

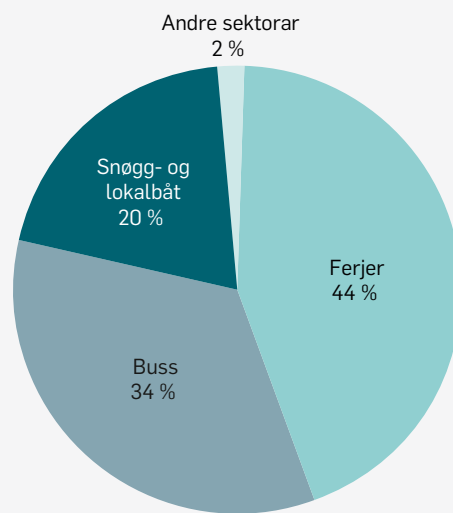
Transporttenester frå Skyss står for størstedelen av klimagassutsleppa. Ferjene står for 44 prosent, bussar for 34 prosent og snøgg- og lokalbåtar for 20 prosent. Det er inngått kontraktar med start i 2019 og 2020 som vil kutte klimagassutsleppa frå kollektivtrafikken monaleg dei neste åra.

Utsleppa frå eiga drift i dei andre sektorane står for 2 prosent av det rapporterte CO₂-utsleppet. Dette inkluderer køyring med tenestebil, køyring med eigen bil i teneste, flyreiser, fjernvarme og fossilt brensel i bygningar.

¹ Biodrivstoffet er berekraftsertifisert og palmeoljefritt.

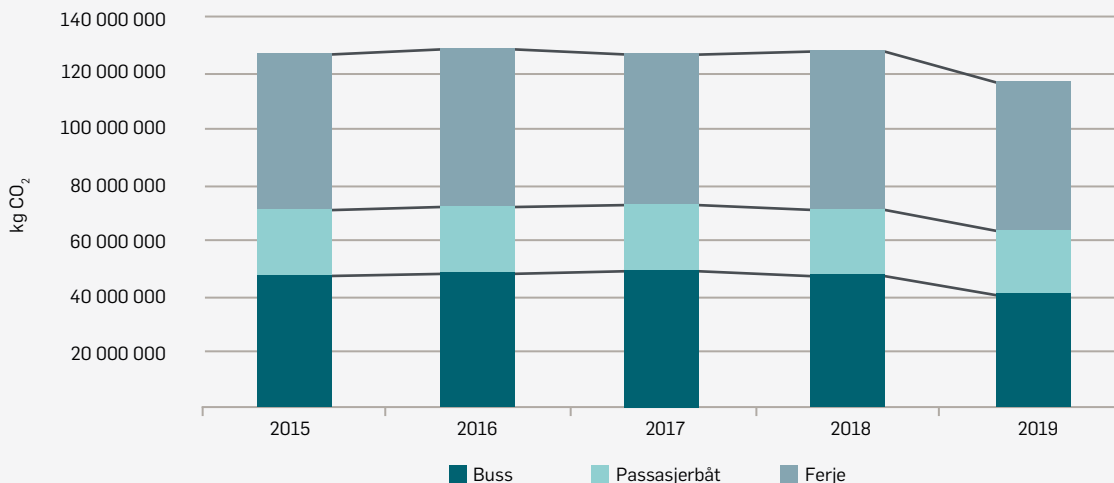
² Årsrapport for Skyss 2019 gir meir detaljer om nedgang i CO₂-utslepp frå kollektivtrafikken.

Klimagassutslepp frå Hordaland fylkeskommune 2019

Det totale, rapporterte utsleppet til Hordaland fylkeskommune 2019: 119 741 tonn CO₂-ekvivalentar.

Klimagassutslepp frå kollektivtrafikken i Hordaland 2019

Buss, båt og ferje sleppte i 2019 ut om lag 118 000 tonn CO₂-ekvivalentar. Det er ein nedgang på heile 8 prosent frå 2018. (Kjelde: Skyss.)

Nøkkeltal miljørekneskap 2019

Reising i teneste

HFK elbilar

- Hordaland fylkeskommune hadde totalt 69 elbilar i 2019, ein auke på 44 prosent frå 2018. 56 av elbilane er ved vidaregåande skular.
- Elbildelen i Hordaland fylkeskommune har dermed gått opp frå 18,5 prosent i 2018 til 22,3 prosent i 2019.
- I kategorien lette køyretøy var delen av fylkeskommunale elbilar 68 prosent i 2019.
- Det er rapportert 41 prosent auke i bruken av leigebilar frå AVIS. Her vert det ikkje nytta elbilar og bensinbilar utgjer ein stadig større del av bilparken deira.
- Dei to hydrogenbilane var i drift så lenge det var fyllestasjonar, det vil seie første halvpart av året.
- Det er køyrt 330 913 km med HFK sine elbilar, ein auke på 73 prosent frå 2018 (191 609 km).
- Totalt har fylkeskommunen sine elbilar redusert klimagassutsleppet med 38,4 tonn i 2018.

Flyreiser

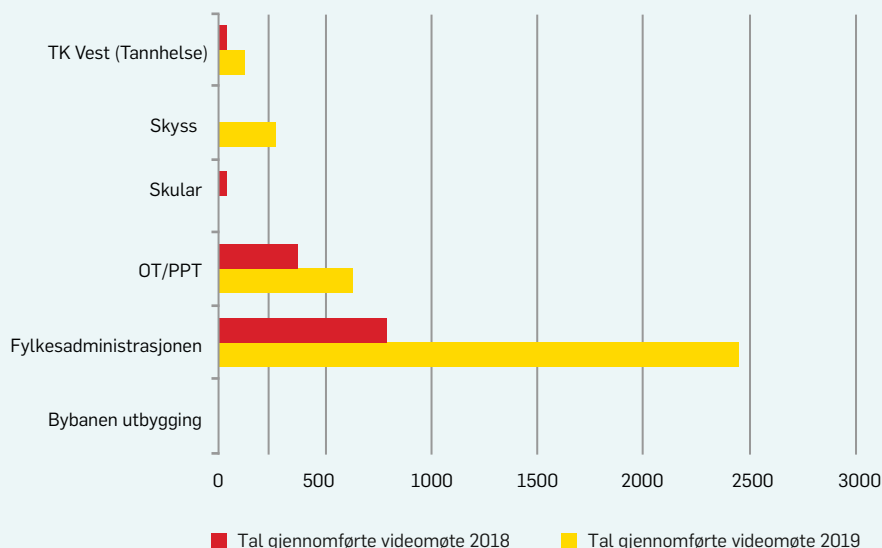
- Frå 2018 til 2019 gjekk talet på km frå flyturar kjøpte gjennom reisebyrået Via Egencia ned med 8 prosent. Det er mogleg at det er kjøpt flyreiser via andre kanalar og dei er ikkje inkluderte her.
- Klimagassutsleppa som reisebyrået oppgjev for Hordaland sine flyreiser i 2019 har auka med 24 prosent. Dette skuldast at dei har justert opp faktoren for klimagassutslepp for flyreiser.
- Korte innanlandske flyreiser heldt seg stabilt på 37 prosent (38 prosent i 2018) av reiselengda, men står for ein større del av klimagassutsleppa frå alle flyreisene i 2019 (49 prosent).

Digitale møte

- Talet på skypesamtalar dobla seg i 2019 samanlikna med 2018.
- Bruk av videomøte auka markant i 2019, særleg ved Fylkeshuset, OT/PPT, Skyss, og TK-Vest (sjå figur 1). Det er i løpet av dei siste par åra installert videoutstyr

Figur 1

Utvikling i tal gjennomførte videomøte frå 2018 til 2019

på dei fleste avdelingar og einingar, og det er gjort tekniske oppgraderingar for å betre bruksområde og gjere utstyret lettare tilgjengeleg.

Energibruk i fylkeskommunale bygg

- Energimiksen blir stadig betre i skulebygga. Bruken av olje fall med 12 prosent medan nær- og fjernvarme gjekk opp med 7 prosent. Bruk av biovarme steig med 8 prosent.
- For fem vidaregåande skular er bruken av oljefyr redusert i 2019 samanlikna med 2018. Den største reduksjonen (57 prosent) kom på Stord vgs.
- Arna vidaregåande skule har fått montert solceller på taket og innkjøpt elektrisitet er redusert med 26 prosent. I tillegg er det selt elektrisitet til nettet.
- På Kvinnherad vgs. og Os vgs. er energisystemet optimalisert slik at bruken av elektrisitet (ikkje temperatorkorrigert) gjekk ned 23 prosent og 24 prosent frå 2018 til 2019.

Miljøsertifisering

- Totalt var følgjande HFK-einingar sertifiserte som Miljøfyrtårn i 2019: 19 av 36 vidaregåande skular,

OT/PPT, 21 tannklinikkområde, Skysst, Bybanen utbygging og fylkeshuset.

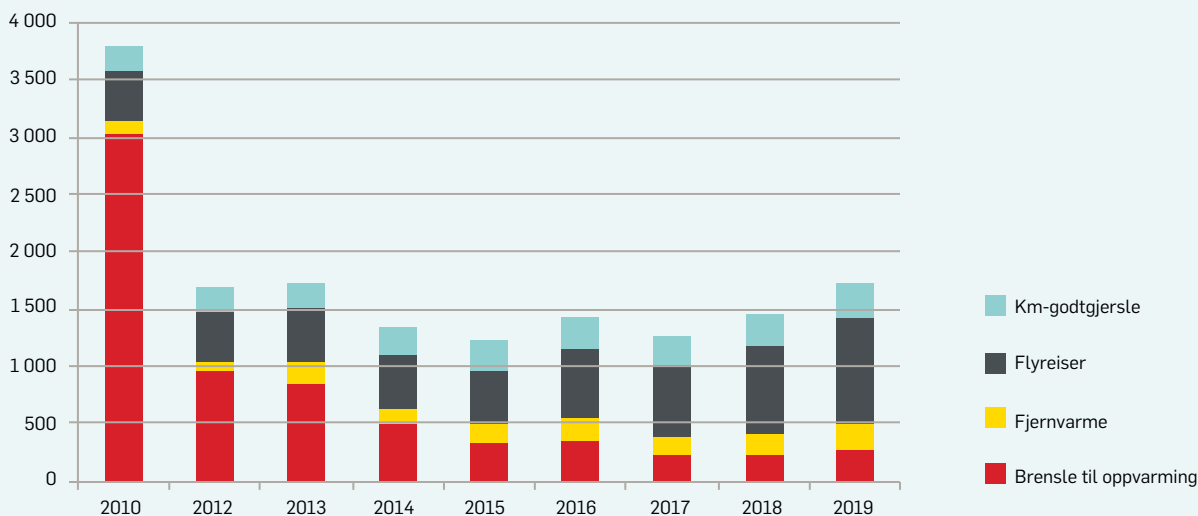
- Åtte vidaregåande skular er Grønt Flagg-sertifiserte.
- 43 prosent av dei største leverandørane (avtaler over 1 mill. kr) til Hordaland fylkeskommune er miljøsertifiserte. Talet held seg stabilt med ein liten auke på 2 prosent frå 2018.

Avfall

- Det registrerte avfallet frå fylkeskommunen er redusert med 18 prosent frå 1681 tonn i 2018 til 1372 tonn i 2019.
- Kjeldesorteringsgraden for den samla verksemda har gått opp frå 36 prosent til 40 prosent.
- Papiravfallet vart redusert med 8 prosent. Mengda matavfall gjekk ned med 4 prosent.
- Dei vidaregåande skulane har redusert avfallet sitt med 18 prosent og har kjeldesortert 41 prosent av avfallet.
- Levert emballasjeplast gjekk ned med 32 prosent til 6,85 tonn. Mengda hardplast og anna plastavfall gjekk opp frå 2,5 tonn til 10,1 tonn og desse fraksjonane har lågare verdi i sirkulærøkonomien.

Figur 2

CO2-utslepp (tonn) frå fossil energibruk i eiga drift utanom kollektivtransport

Figur 2: Utslepp frå brensele til oppvarming er venta å minke ved fullstendig overgang til biobrensel i 2020. Utsleppa frå reising i teneste har gått opp grunna auka køyrelengd. Vidare elektrifisering og overgang til biodrivstoff for køyretøy og maskinar vil vere naudsynt for å redusere dei direkte utsleppa knytte til køyring i tenesta. I 2020 vil flyreiser utgjere brorparten av klimagassutsleppa frå eiga verksemd.

Samferdsel

Samferdsel – måloppnåing 2019

Fargekodar: Grøn ■ for gjennomført, gul ■ for i prosess, raud ■ for ikkje starta.

Overordna mål	Tiltak	Resultatmål 2019	Resultat 2019/status
1. Samferdsel skal fremje regionale interesser i dialog med kommunane og andre viktige aktørar innan samferdselsområdet.	Arbeide for å auke dei statlege løyvingane til rassikring og oppgradering av tunellar på fylkesvegane som følgje av tunnelsikkerheitsforskrifta.	Fylgje opp NTP prosessenarbeid.	Er i gang med møteserie med involverte partar.
	Arbeide for å auke statlege løyvingar til å dekkje etterslepet på fylkesvegnettet.	Fylgje opp NTP.	Er i rute med NTP-prosessen.
	Arbeide for betre grunnfinansiering for drift av kollektivtrafikk.	Sikre driftsmiddel i miljøløftet.	Byvekstavtalen sikrar auka midlar til drift.
2. Samferdsel skal medverke til å sikre mobilitetsbehovet ved å vidareutvikle og forvalte eit føreseieleg, sikkert, miljøvenleg og framtidretta transportsystem.	Prioritere utbygging av gang- og sykkelvegnettet rundt viktige målpunkt for barn og unge, og i tillegg eit samanhengande sykkelvegnett rundt regionale knutepunkt.	6 km ny g/s veg.	0
	Vidareføre arbeidet med trafikksikker kommune.	1 godkjent kommune.	0
	Ny kontrakt med miljøløysing for båt-sambanda Knarvik-Frekhaug-Bergen og Kleppestø-Bergen.	Førebu ny kontrakt.	Førebuande arbeid er i gang.
	Stille miljøkrav til teknologi og drivstoff i nye bussanbod.	Utsleppsreduksjon buss 5 500 tonn CO2 i forhold til 2017.	÷ 8 671 tonn CO2.
3. Samferdsel skal forvalte og utvikle fylkesvegnettet med vekt på standardheving og klimatilpassa drift og vedlikehald.	Prioritere vedlikehald og utbetring framfor nybygging.	80 km dekkeleggjing.	85 km + 5,9 km stadvis lapping.
	Etablere ein planreserve for prioriterte prosjekt.	Følgje opp handlingsprogrammet i RTP	Er i rute med oppfølging av gjeldande RTP.
4. Samferdsel skal arbeide for at veksten i persontrafikk i bergensområdet skal skje ved hjelp av gange, sykkel og kollektivtrafikk.	Utvikle og styrkje kollektivtilbodet for fleire reisande.	3,5 % vekst i talet på påstigande.	6 % vekst i påstigande.
	Følgje opp strategi for innfartsparkering for bil og sykkel.	3714 bilplassar.	4147 bilplassar.

Driftsutgifter samferdsel

REKNESKAP SAMFERDSEL (Heile tusen)	Rekn bto 2018	Rekn bto 2019	Avvik netto budsj. 2019
Fylkesvegar	663 805	730 969	-27 717
Bussruter	1 671 142	1 708 300	-7 353
Fylkesvegferjer	403 496	440 044	-27 278
Båtruter	198 324	209 751	306
Bybanen	242 741	223 120	51 823
Andre samferdselsføremål	269 638	307 004	-11 475
Sum brutto driftsutgifter	3 449 146	3 619 188	-21 693

Brutto driftsutgifter for samferdsel var i 2019 på 3 619 mill. kr, som var ca. 170 mill. kr meir enn i 2018. Det vart i fjor brukt vel 21 mill. kr meir enn budsjettert. Samferdsel er den sektoren der fylkeskommunen har størst brutto utgifter. 41,0 prosent av totalen går til denne sektoren.

Til kollektivtrafikken vart det brukt 2 756 mill. kr som var vel 112 mill. kr meir enn året før. Det vart brukt 37 mill. kr meir til bussruter, 36,5 mill. kr meir til ferjedrifta og 11 mill. kr meir til båtdrifta. For Bybanen gjekk utgiftene ned med 19. mill. kr. Billettinntektene for kollektivtrafikken og bruk av belønningssmidlar auka med 48 mill. kr til 1 288 mill. kr. Fylkeskommunen sine netto utgifter til kollektivtrafikken auka med 64 mill. kr til 1468 mill. kr.

Til fylkesvegane vart det brukt 731 mill. kr, ein auke på 67 mill. kr frå 2018. Det gav eit overforbruk på 27,7 mill. kr.

Kollektivtrafikken

Veksten i kollektivreiser heldt fram

Passasjerstatistikken for 2019 viser vel seks prosent vekst i talet på kollektivreisande i Hordaland frå 2018. Samla for buss, båt og bane var det nærare 79 millionar påstigande i 2019. Totalt var 88 prosent av reisene i bergensområdet. Påstigande på buss utgjorde totalt 59 millionar. Stadig fleire reiser med Bybanen, og i 2019 var det heile 18,7 millionar påstigande med banen. Bybanen utgjør med dette omlag 24 prosent av dei totale kollektivreisene i fylket. For fleire av båtsambanda i fylket har det vore vekst i talet på reisande. Båtrutene hadde til saman vel 1,2 millionar reisande i 2019. Samla auke var på vel sju prosent frå 2018 til 2019. Største delen av veksten er knytt til Askøysam-

bandet, med over 13 prosent vekst samanlikna med 2018. Også Sunnhordlandsruta kan vise til passasjervekst på vel tre prosent og totalt 415 000 påstigande i 2019.

Tal påstigande buss, bane, båt

Geografisk område	2017	2018	2019	Endring 2018-19
Bergens-området	61 563 000	64 528 000	69 804 000	6 %
Hordaland total	69 894 000	72 961 000	78 935 000	6 %

Tal påstigande fordelte på transportmiddel

Driftsart	2017	2018	2019	Endring 2018-19
Buss	56 162 000	56 950 000	59 045 000	4 %
Bybanen	12 591 000	14 862 000	18 655 000	16 %
Båt	1 110 000	1 149 000	1 235 000	7 %

Økonomiske nøkkeltal kollektiv

I 2019 var dei totale brutto kostnadane for drift av kollektivtrafikken 2 756 millionar kroner. I høve rekneskapen for 2018 er det ein auke i brutto kostnader på 112,7 millionar kroner.

Finansieringskjeldene til kollektivdrifta er billettinntekter og statlege belønningssmidlar. Dei samla inntektene i 2019 var 1 288 millionar kroner, som er ein auke på omlag 48 millionar kroner i høve til 2018.

Rekneskapen for 2019 viser at fylkeskommunen sine netto utgifter med kollektivtrafikken var på 1 468 millionar kroner, omlag 64 millionar kroner meir enn for 2018.

Rekneskap kostnader og inntekter	2017	2018	2019
Totale brutto kostnader drift	2 439 360 722	2 643 034 000	2 755 756 000
Totale inntekter	1 112 921 884	1 239 762 000	1 287 879 000

Lågare utslepp frå kollektivtrafikken

Temaplan for låg- og nullutsleppsteknologi for bussane i Hordaland, vedtatt i fylkestinget oktober 2017, viser mogelege tiltak som gjev til saman 65 prosent lågare klimapåverknad mellom 2016 og 2025, og minst 40 prosent lågare klimapåverknad innan 2020. Med tiltaka som ligg i temaplanen, vil busstrafikken i Bergen bli fossilfri innan 2020 og i resten av Hordaland innan 2025. Temaplanen føreset finansiering frå Byvekstavtalen og Enova.

I kontraktområda Bergen sør og Vest er det frå oppstart av ny kontrakt sommar 2019 100 prosent fornybart og berekraftsertifisert drivstoff på bussane. I kontrakten Nordhordaland vart dette innført i 2018.

Det vart inngått ny kontrakt for områda Bergen sentrum og Bergen nord i juli 2019. Operatør har forplikta seg til batteridrift på 82 prosent av Bergen sentrum inklusive trolleybusslinje til Laksevåg. Gjennom elektrifiseringstiltaka skal ein oppnå om lag 65 prosent reduksjon i CO2-utslepp frå buss-transporten. Gjennomføring av tiltaket har fått tilsegn om

støtte frå Enova. Dei resterande bussane i Bergen sentrum skal driftast med biodiesel, og for Bergen nord med bruk av biogass.

Av dei nye ferjekontraktane som vart tildelte i 2016 og 2017, starta sambanda Krokeide-Hufthamar og Husavik-Sandvikvåg opp i 2018 og Duesund-Masfjordnes i 2019. Alle ferjene på sambanda er hybridferjer som kan operere både med diesel og elektrisk drift, men vert køyrt med heilelektrisk drift. Erfaringa frå oppstarten viser at drifta av sambanda går som føreset.

Dei nye ferjeanboda vil frå 2020 føre til ein betydeleg reduksjon i miljøbelastninga frå ferjetransporten i fylket. Operatørane har samla sett forplikta seg til å redusere CO2-utsleppet med over 90 prosent.

CO2-utslepp frå kollektivtrafikken, målt i kg

	2017	2018	2019	Endring 2018-19
Ferjer	54 896 045	56 376 499	53 338 946	-5,4 %
Snøgg- og lokalbåt	23 353 648	23 612 972	23 629 721	0,1 %
Buss	49 248 283	47 431 343	40 577 755	-15,0 %

Bussar med Euro 6-standard (i prosent)

	2017	2018	2019
Hordaland	22,82 %	35,00 %	67,05 %

Sal og billetter

Sommaren 2018 vart talet på takstsoner for buss og Bybanen i Hordaland redusert frå 470 til sju soner. Med ny struktur vart mobilapp'en SkyssBillett innført i heile fylket, noko som har forenkla kvardagen til både reisande og sjåførar. Fleire kjøper no billetter med bruk av mobiltelefon, og veksten i talet på førehandskjøpte billetter held fram. Total del førehandskjøpte billetter utgjorde 82 prosent i 2019, ein auke på sju prosentpoeng frå 2018.

Førehandskjøpte billetter

Prosent 2018	Prosent 2019	Endring 2018-2019 (prosentpoeng)	Endring 2013-2019 (prosentpoeng)
75 %	82 %	7	48

Opprusting av haldeplassar og knutepunkt

Det vert arbeidd kontinuerleg med oppgradering av haldeplassar og knutepunkt. Føremålet med satsinga er både å auke kvaliteten for dei reisande, redusere reisetida og gjere kollektivnettet meir effektivt driftsmessig.

Våren 2019 starta eit omfattande arbeid med å oppgradere Olav Kyrresgate, med å betre tilgangen til haldeplassane knytt til sentrumsterminalen. Hovudgrepet er å omprioritere areal frå køyrefelt til fortau og passasjerareal. Mellom anna omfattar tiltaket heva kantstein for trinnlaus tilkomst til bussane, ledelinjer for synshemma og betre ventearreal. Opprusting av Olav Kyrresgate inngår i Miljøløftet, og Statens Vegvesen står for gjennomføringa.

Ny bussterminal ved Voss stasjon er ferdigstilt og opna. Den nye bussterminalen gjer det enklare å byte mellom buss og tog, like eins tilgang til nye oppgraderte fasilitetar som sykkelparkering, bagasjeoppbevaring og venterom.

Hausten 2019 flytta Knarvik terminal (tidlegare Knarvik Skysstasjon) til ny mellombels plassering langs E39 ved Knarvik senter. Terminalen er universelt utforma, og har sanntidsskilt, infoskilt og venteskur.

Rosendal kai og Fitjar terminal er begge kollektivknutepunkt som er oppgraderte siste året. Rosendal har fått ny kai til snøggåten, to oppstillingsplassar til buss og nytt service-

bygg med venterom. Nye Fitjar terminal har fått tre oppstillingsplassar for buss og venteskur.

Infrastruktur

Utbygging av Bybanen

Byggjetrinn 3, Lagunen – Flesland, vart opna for trafikk i august 2016. Siste etappe av byggjesteget til Flesland vart opna i april 2017. Rekneskapen for byggjetrinnet vart endelig avslutta 31.12.19 med eit forbruk på 22 mill kr i 2019 og eit totalforbruk på budsjett på 3,6 milliardar 2013-kroner.

For byggjetrinn 4, Bergen Sentrum – Fyllingsdalen, var det eit forbruk på 1 325 mill kr i 2019, eit mindreforbruk på 409 mill kr i høve til budsjetterte 1 734 mill. kr. Mindreforbruket skuldast i hovudsak at arbeidet på to av dei største grunnentreprisane, D12 AdO-Kronstad og D14 Mindemyren, kom i gang seinare enn opprinneleg plan på grunn av forseinking i prosjekteringsarbeidet.

Status for prosjektet ved inngangen til 2020 er at det pågår arbeid på alle grunnentreprisane langs heile traseen, og på designarbeid på dei to totalentreprisane Signal/tele og banesignal. Andre tekniske entreprisar er anskaffa eller under innkjøp og det pågår forhandlingar eller innhenting av prisar for andre delar av prosjektet. Grunnerverv pågår framleis, og det vil bli overskjønt på fleire eigedomar.

Foto: Bybanen Utbygging

Bybanetraseen mellom Kronstad og Mindemyren. Bybanen til Fyllingsdalen gir en ny tverrforbindelse for kollektivreisende til Haukeland og Haraldsplass, og med enkel overgang til linje 1 ved Kronstad

Målet for innfartsparkering er passert til 6000 bilar i år 2030.

Innfartsparkering

Handlingsplanen for Innfartsparkering 2018–2029 ligg til grunn for arbeidet med innfartsparkering. I målet om innfartsparkering til 6000 bilar i år 2030, ligg prognosen på 3714 plassar ved slutten av 2019. Status 01.01.2020 er totalt 4147 plassar.

Det er i 2019 opna ny innfartsparkering i Knarvik som erstating for den som gjekk tapt i samband med bygging av nytt helsehus. Det gav auka kapasitet.

Nytt parkeringsområde for kollektivreisande er på det næraste etablert i Vågsbotn i Åsane. Det vil gje eit tilskot på ca. 50 plassar. Andre prosjekt i Åsane er og aktuelle.

Ny innfartsparkering i Samnanger ved Bjørkheim er sett i gang og ventar på ferdigstilling.

Det er etablert ny innfartsparkering for kollektivreisande i Os kommune i Byvegen ved Myrvollen med 32 plassar, samstundes som parkeringa ved REMA 1000 i Byvegen ved Kuven Stasjon er redusert med 25 grunna utbygging av butikk.

På Våge ferjekai på Tysnes er ein i gang med bygging av 25 parkeringsplassar for kollektivreisande. Ferdigstilling er venta i 2020.

Betalingsløyising med automat for reisande utan oblat på Birkelandskiftet og ved Godviksvingane har ikkje vore nokon suksess. Det vert sett på andre betalingsløyisingar i 2020.

Reguleringsplan for kollektivparkeringsområdet på Hufthamar ferjekai er under vurdering etter at parkeringstida vart avgrensa til maks. 20 timar i 2019.

Trolleybussar med lading

Keolis har fått operatørkontrakten for drift av dei nye trolleybatteribussane på strekninga Birkelundstoppen – Lyngbø. Prosjekteringa av den nye elektriske linja var på det næraste ferdig mot slutten av 2019. I 2020 startar anleggsarbeida på infrastruktur mellom Gyldenpris og Lyngbø opp for ferdigstilling mot slutten av året.

Fylkesvegnettet

Fylkesvegnettet i Hordaland er på om lag 3000 km og med 220 km gang- og sykkelveg. Fylkestinget vedtok i desember 2018 Investeringsprogram for fylkesvegnettet 2019, der programmet skisserte investeringsprosjekt for komande planperiode. Det er auka fokus på opprusting og investeringar av vedlikehaldskaraktar framfor nybygg.

Drift og vedlikehald

Det er eit stort vedlikehaldsetterslep på fylkesvegnettet i Hordaland. I 2016 vart dette kostnadsrekna til 7,3 milliardar kroner.

Totalt utgifter til drift og vedlikehald var 680 mill. kr. Nettoforbruk, etter fråtrekk av kompensasjon for meirverdiavgift, var 522 mill. kr. Til å dekkje faste kontraktar med entreprenørane, som har ansvar for å sjå til at vegnettet er framkomeleg, gjekk det med 434 mill. kr. Av andre større utgiftspostar kan nemnast lys og straum på vegnettet 74 mill. kr, dekkelegging inkl. vegmerking 72 mill. kr. og vedlikehald av bruer 23 mill. kr.

Investeringar

Det vart investert for om lag 1,1 mrd. kr i fylkesvegar i 2019. Utbetalte refusjonar av tidlegare forskottingar på 85 mill. kr og utbygging av Bybanen er ikkje inkludert i dette.

Av større vegprosjekt kan nemnast Askøypakken (106 mill. kr), Bømløpakken (46 mill. kr), Nordhordlandspakka (38 mill. kr), Stord vestsida (30 mill. kr) og Kollektivterminalen Voss (8 mill. kr).

I 2019 brukte ein for heile Hordaland 27 mill. kr til investeringstiltak for auka trafikktryggleik. Til kollektivtiltak var det nytta 118 mill. kr, gang- og sykkelveg 108 mill. kr og mindre utbetringar 11 mill. kr. Til opprusting og fornying utanom Bergen vart det nytta 252 mill. kr og til rassikringsprosjekt gjekk det med 108,7 mill. kr.

Foto: Vestland fylkeskommune

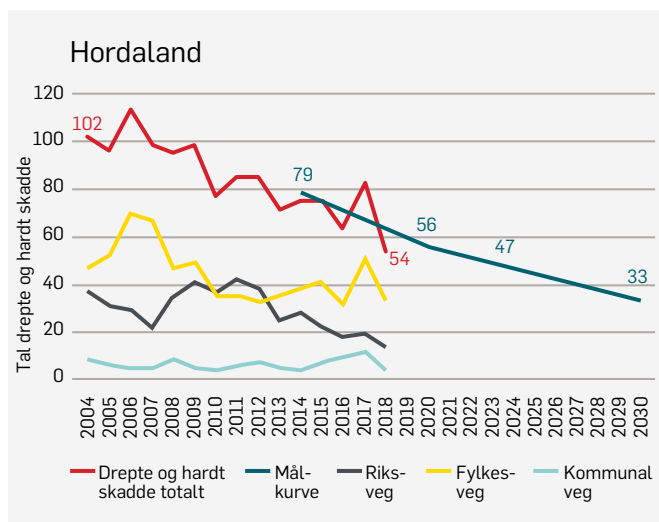
Miljøgata i Fitjar sentrum opna av fylkesvaraordførar Pål Kårbø.

Vegopningar

Den 1. des. 2019 vart Fv 545 Miljøgata i Fitjar sentrum opna for trafikk ved fylkesvaraordførar Pål Kårbø. Prosjektet er ein del av bompengepakken for Stord Vestside. Totalkostnaden for prosjektet var på om lag 35 mill. kr.

Trafikksikring

I Hordaland dominerer møte- og utforkøyringsulykker ulukkesbiletet saman med ulukker med mjuke trafikantar. Trafikksikringsarbeidet er styrt etter nullvisjonen og nasjonale måltal frå NTP om maksimalt 500 drepne og hardt skadde i år 2024 og 350 i 2030. Etappemåla er brotne ned på fylkesnivå (sjå figur under).

Figurtekst: Målkurve for Hordaland syner utviklinga i drepne og hardt skadde i vegtrafikkulukker (samla og fordelte på vegtype), og måltal for åra framover. Frå 2020 vil måltal for Vestland fylke gjelda.

Styrking av trafikksikringsarbeidet i kommunane har vore eit satsingsområde i Hordaland fylkeskommune. I 2019 var det i Hordaland seks kommunar som var godkjente etter ordninga Trafikksikker kommune. Kvam herad var i prosess, med mål om godkjenning i 2020.

Trygg skuleveg, Hjertesone og punktutbetring

I budsjett for 2019 vart det løyvd 42 mill. kr ekstra til trafikk-sikring- og punktutbetringstiltak, fordelt på tre namngjevne prosjekt (Kvamsbrekka, Langhøyane og Kvednabekkjen bru) og ei tilskotsordning for trygg skuleveg, Hjertesone og punktutbetring. Tilskotsordninga fekk ei ramme på 35 mill. kr som etter søknad vart tildelt 26 tiltak kringom i fylket. Det var god pågang på ordninga, med søknadar frå 23 av fylkets 33 kommunar, og med ein samla søknadssum på 113 mill. kr.

Europeisk Mobilitetsuke 2019 (EMU)

EMU finn stad kvart år i september, og fylkeskommunen har i fleire år markert veka i Bergen saman med Miljøløftet, Bergen kommune og Statens vegvesen. Årets tema var «Aktiv transport», og arrangementa gjennom veka fokuserte på fordelar dette kan ha for både helse, miljø og arealbruk i byar og tettstader. Gjennom veka var det mellom anna gratis sykkelservice, bilfri dag, samt filmfestival og frukostmøte om aktiv transport.

Planar og avtalar

Miljøløftet

Miljøløftet er eit samarbeid og eit partnerskap mellom staten v/ Samferdsledepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, fylkeskommunen og Bergen kommune. Miljøløftet er også gjennomføringsorganet for byvekstavtalen. Miljøløftet skal gje reinare luft, kortare bilkøar, mindre trafikkstøy og lågare klimautsløpp. I satsinga inngår inves-

teringar for 29 mrd. kr dei neste 20 åra, deriblant utbygging av Bybanen til Fyllingsdalen. Betre tilbod for buss, sykkel og gange og betre og tryggare vegar er også prioritert.

Reforhandling av byvekstavtalen

Våren 2018 kom det invitasjon frå staten til å reforhandla avtalen, og det vart starta eit partnerskapsarbeid med statsetatane, fylkeskommunen og kommunane Bergen, Lindås, Askøy, Fjell og Os, med tanke på å utvide avtaleområdet. Forhandlingsprosessen har vore god, men med krevjande problemstillingar knytte til arealbruk, forståing av nullvekstmålet og statleg finansiering i avtalen. Juni 2019 var partane einige om innhaldet i avtalen, men ettersom forhandlingsprosessen hadde trekt ut i tid og ein no nærma seg både kommune- og fylkestingsval vart partane einige om å utsetja signeringa til etter valet. Med bakgrunn i regionreforma og kommunale og fylkeskommunale samanslåingsprosessar vart dei lokale avtalepartane endra til Bergen, Alver, Askøy, Øygarden og Bjørnafjorden kommunar, og Vestland fylkeskommune. Avtaleperioden er 2019-2029.

Det framforhandla avtaleutkastet vart signert av partane den 4. desember. Gjennom avtaleperioden er partane sikra i overkant av 13 milliardar statlege kroner. Midlane skal nyttast innanfor dei fire satsingsområda gange- og sykkel, kollektivtransport, innfartsparkering og miljøvenleg teknologi og innovasjon. Prioritering av tiltak i byvekstavtalen skal styrast etter prinsipp om porteføljestyring. Dette inneber at tiltak skal prioriterast etter ei samla vurdering av tiltaket sitt bidrag til nullvekstmålet, samfunnsøkonomisk nytte, disponible midlar, planstatus, i tillegg til kapasitet på planlegging og gjennomføring. Det skal også sikrast ei geografisk fordeling av midlar innanfor avtaleområdet. Avtalen er ikkje gjeldande før den også er lokalpolitisk vedteken hjå alle

partar, og signert av politisk leiding i Samferdsledepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Dette vil verte gjort tidleg i 2020.

Nullvekstmålet

Det overordna målet for Miljøløftet og byvekstavtalen er nullvekstmålet: Veksten i persontransport skal takast med kollektivtrafikk, sykling og gange. Nullvekstmålet er knytt til samla køyretøykilometer innanfor avtaleområdet, men Samferdsledepartementet har presisert at nullvekstmålet berre gjeld for dei kommunar som innleiingsvis vart invitert med i reforhandlinga; Bergen, Lindås, Askøy, Fjell og Os. Gjennom byvekstavtalen har avtalepartane likevel forplikta seg til å leggja til rette for ein areal- og transportutvikling som samla bidreg til nullvekstmålet.

Sykkelbyavtalar

Ein sykkelbyavtale er eit trepartsamarbeid mellom kommune, fylkeskommune og Statens vegvesen. Målet med avtalen å forplikte partane til felles satsingsområde for auka sykkelbruk. I Hordaland fylkeskommune er det inngått sykkelbyavtale med kommunane Bergen, Stord og Fjell. Finansiering av sykkelbyarbeidet Bergen skjer gjennom Miljøløftet. Fylkeskommunen går inn med kr 200 000 for avtalane på Stord og i Fjell. I statsbudsjettet for 2018 vart det for siste gong sett av midlar til den statlege tilskotsordninga der kommunar og fylkeskommunar kunne søkje om midlar til sykkeltiltak på eige vegnett. Vegeigar forpliktar seg til å dekkje 50 prosent av totalkostnaden. I 2019 fekk Fjell kommune tildelt 9,96 mill. kr til gang-sykkeltiltak på Fv 209 Sartorvegen/Arefjordvegen, og Stord kommune fekk tildelt 2,25 mill. kr til gang-sykkeltiltak på fv 61 Hystadvegen. Fylkeskommunen som vegeigar bidreg med tilsvarande sum.

Foto: Håkon Rasmussen

Samarbeidspartane signerte byvekstavtalen: Ordførar Siv Høgtun, Askøy, (f.v.), ordførar Tom Georg Indrevik, Øygarden, ordførar Sara H. Sekkingstad, Alver, ordførar Trine Lindborg, Bjørnafjorden, byråd Thor Haakon Bakke, Bergen, fylkesordførar Jon Askeland, Vestland, Bjarne Grimrud, Statens vegvesen, fylkesmann Lars Sponheim, Vestland og Kirsti Slotsvik, Jernbanedirektoratet.

Bompengar

Samla for alle bompengeprojekta i Hordaland i 2019 vart det kravd inn 1 529 mill.kr. Det er ein auke frå 2018 på nesten 30 prosent. Det meste av auken skuldast at nye bomstasjonar i Bergen opna 6. april 2019. Bypakke Bergen passerte over ein milliard kroner i inntekter.

Vidare vart det innført bompengar for elbilar ved alle bomstasjonar i fylket, noko som har ført til auka inntekter fleire stader, m.a. heng store delar av inntektsauken på Askøy saman med dette. Det vart i tillegg ei mindre takstjustering i mai 2019 i Askøypakken. Den største auken i trafikken har vore i Jondalstunellen, noko som truleg dels heng saman med ein takstreduksjon på i snitt 25 kr.

Takstreduksjonen har samstundes ført til ein stor reduksjon i bompenginntektene for tunellen.

Bompenginnkrevjinga til Halsnøysambandet vart avvikla 5. september 2019 gjennom statleg tilskot til nedbetaling av resterande bompengelån. Innkrevjing i Nordhordlandspakka starta 1. desember 2019.

Første driftsmånaden var der over 1,1 millionar passeringar og vel 11 mill. kr i bompenginntekter. Bømlopakken hadde overgang til nytt takst- og rabattsystem frå 1.02.2019 som medførte noko høgare inntekter særleg frå takstgruppe 2.

Bompengeprojekt	Passeringar, heile 1000				Bompenginntekter, heile 1000			
	2019	2018	Endring i tal	Endring i %	2019	2018	Endring i tal	Endring i %
Bypakke Bergen	79 962	47 714	32 248	67,6 %	1 032 584	704 370	328 214	46,6 %
Askøypakken	7 975	8 150	-175	-2,1 %	101 540	90 875	10 665	11,7 %
Vossapakken	2 763	2 794	-31	-1,1 %	100 795	96 265	4 530	4,7 %
Bømlopakken	1 419	1 465	-45	-3,1 %	68 725	58 209	10 516	18,1 %
Nordhordlandspakka	1 169	-	1 169		11 292	-	11 292	
Kvammapakken	1 026	1 003	23	2,3 %	34 101	32 442	1 659	5,1 %
Hardangerbrua	780	743	37	5,0 %	106 266	105 644	622	0,6 %
E134 Stordalstunellen	689	682	7	1,1 %	23 271	23 822	-551	-2,3 %
Austevollsbrua	348	337	11	3,2 %	19 227	20 404	-1 177	-5,8 %
Halsnøysambandet	276	381	-105	-27,5 %	18 390	21 562	-3 172	-14,7 %
Årsnes ferjekai	249	258	-8	-3,3 %	6 677	6 070	607	10,0 %
Jondalstunellen	246	223	24	10,6 %	6 348	17 666	-11 318	-64,1 %

Kjelde: Ferde AS

Innkrevjinga i Halsnøysambandet vart avslutta 05.09.2019.

Innkrevjinga til Nordhordlandspakken byrja 01.12.2019.

Innkrevjinga til Bypakke Bergen vart utvida med nye stasjonar frå 06.04.2019.

Elbilpasseringar på ferjesambanda i Austevoller med i passeringstalet frå det tidspunktet dei byrja å betala, dvs. frå 01.04.2019

I bomstasjonar på land vert elbilar talde med som fritakpasseringar eller som inntektsgevande passeringar.

Styringsdokument – regionale planar og temaplanar

Planansvar samferdselsavdelinga

Regionale planar	Vedtaksår	Utval	Revisjon
Regional transportplan	2017	FT	Kvart 4. år
Strategi for drift og vedlikehald av fylkesvegnettet fram mot 2029	2016	FT	
Investeringsprogram for fylkesvegane	2017	FUV	Årleg
Temaplan for låg og nullutsleppsbusar i Hordaland	2017	FUV	
Kollektivstrategi for Hordaland	2014	FT	
Strategi for innfartsparkering	2016	MISA	
2017–2020 Rammeplan for avkøyrslar med strekningsvis vurdering av haldning til byggjegransar for riks- og fylkesveg i Region vest	2018	MISA	Kvart 4. år

Foto: Merten Wanvik

Opplæring

Opplæring – måloppnåing 2018

Fargekodar: Grøn ■ for gjennomført, gul ■ for i prosess, raud ■ for ikkje starta.

Overordna mål	Tiltak	Resultatmål 2019	Resultat 2019/status
1. Opplæringsavdelinga skal setje regional kompetanseutvikling på dagsorden og ruste innbyggjarane i Hordaland til å møte framtidige kompetansebehov.	Sikre at utdanningstilboda samsvarer med behova i næringslivet.	50 % av elevane vel yrkesfag på vg1.	80 % av deltakarane i vaksenopplæring gjennomførte skuleåret 2017/18.
		50 % av elevane frå vg2 yrkesfag får læreplass	Status 2018/19 – 49,1 % får læreplass
2. Opplæringsavdelinga skal utvikle og sikre utdanningstilbod som er kjenneteikna av heilskap, kvalitet og tenleg organisering og som svarar på behova i arbeids- og næringsliv.	Gjennomføre tiltak i skulebruksplanen som sikrer teneleg organisering.	Redusere overkapasitet elevplassar i samsvar med vedtak i skulebruksplanen.	Følgjer opp vedteken skulebruksplan.
		Snitt kapasitetsutnytting 92 %.	Snitt kapasitets-utnytting på 93 %.
3. Opplæringsavdelinga skal bidra til at elevane og lærlingane utviklar kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre liva sine og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.	Vi skal styrkje skulane sin implementeringskompetanse ved å profesjonalisere arbeidet med å gjere opplæringa relevant og yrkesretta. Vi skal arbeide systemtisk for å sikre eit trygt og helsefremjande skulemiljø.	Del elevar som fullfører vgs. (består vgs.) normert tid Yrkesfag: 38,5 %.	For 2013- kullet besto 41,1 % av yrkesfagelevane på normert tid.
		Del elevar som fullfører vgs. (består vgs.) normert tid Studieførebuande.: 77,5 %.	For 2013- kullet besto 78 % av elevane på studieførebuande.
		Del elevar som fullfører vgs. (består vgs.) 5 år etter oppstart Yrkesfag: 59 %.	For 2013- kullet besto 59,3 % av yrkesfag-elevane innan fem år.
		Del elevar som fullfører vgs. (består vgs.) 5 år etter oppstart Studieførebuande fag: 88 %.	Talet for studieførebuande er 87,8 %.
		Del elevar som sluttar i vgs.: Yrkesfag 7 %.	Del elevar som slutta 2018/19 yrkesfag var 5,5 %.
		Del elevar som sluttar i vgs.: Studieførebuande fag 4 %.	Talet for studieførebuande var 2,7 %.
		Elevar utan vurderingsgrunnlag (IV) IV – i minst eitt fag. Yrkesfag: 3,0 %. Herav IV i kun eitt fag Yrkesfag: 1,5 %.	For skuleåret 2018/19 fekk 4,0 % av yrkesfagelevane IV i minst eitt fag, og 1,7 % fekk IV i kun eitt fag.
		Elevar utan vurderingsgrunnlag (IV) IV – i minst eitt fag Studieførebuande fag 2,5 %. Herav IV i kun eitt fag Studieførebuande fag: 1%	For skuleåret 2018/19 fekk 2,7 % av elevane på studieførebuande IV i minst eitt fag, og 1,1 % fekk IV i kun eitt fag.
		Halde fråværstala låge: (median verdiar) Yrkesfag 3 dagar, 6 timar	Yrkesfag: 3 dagar, 7 timar
		Halde fråværstala låge: (median verdiar) Studieførebuande fag: 3 dagar, 9 timar	Studieførebuande: 3 dagar, 12 timar

Driftsutgifter opplæring

REKNESKAP OPPLÆRING (Heile tusen)	Rekn bto 2018	Rekn bto 2019	Avvik netto budsj. 2019
Vidaregåande skule	2 269 009	2 347 853	19 207
Fagskule	119 979	129 302	684
Fagopplæring	433 193	461 213	-41 848
Vaksenopplæring	58 157	61 583	8 261
OT/PPT	46 323	44 353	2 027
Andre postar	215 088	229 686	11 670
Sum brutto driftsutgifter	3 141 749	3 273 991	0

Opplæringssektoren kom ut med balanse i rekneskaper for 2019. Brutto driftsutgifter i 2019 var på 3 273,9 mill. kr som var ein auke på 132 mill. kr frå 2018. Auken fordeler seg med nær 79 mill. kr til dei vidaregåande skulane, 28 mill. kr til fagopplæring, vel 9 mill. kr til fagskulane, 3,4 mill. kr til vaksenopplæring og 14,6 mill. kr til andre postar. OT/PPT hadde nedgang på 2 mill. kr.

Fagopplæring fekk overskriding på nær 42 mill. kr, medan det var innsparingar på alle dei andre postane. For vidaregåande skular var det innsparing på 19 mill. kr, for vaksenopplæring 8 mill. kr og for andre postar nesten 12 mill. kr.

Målretta satsing på opplæring

Målretta satsing på skular og kunnskap har gjeve resultat i Hordaland. Fleire fullfører vidaregåande utdanning og med betre resultat enn før. Det siste skuleåret har 83,3 prosent av elevane fullført og bestått opplæringa.

Tala viser samstundes at ikkje alle lukkast i opplæringa, og fylkeskommunen må difor halde fram med målretta tiltak for å sikre at fleire fullfører og har eit godt læringsmiljø under opplæringa. I dette arbeidet er det fleire viktige pilarar. Den eine er korleis vi kan førebyggje at elevlar sluttar, og den andre er korleis vi kan tilbakeføre dei elevane som trass alle forsøk har slutta i vidaregåande opplæring. Nokre ungdommar søker seg ikkje til vidaregåande opplæring eller jobb, og står i fare for å falle utanfor. Også denne gruppa er fylkeskommunen sitt ansvar. Eit fjerde moment er å sikre at vaksne òg får sjansen til å fullføre vidaregåande utdanning og fagskule, og dermed styrkje sjansen til varig tilknytning til arbeidslivet.

Auka fullføring er ikkje viktig berre for den einskilde, men og for å tilføre naudsynt kompetanse til lokalt næringsliv og regional utvikling. Regional planlegging og rett dimensjonering av skule og opplæring er viktige verktøy her. Like viktig er samarbeid med lokale aktørar for å kartlegge kva kompe-

tanse som trengst og sikre læreplassar innan yrkesopplæring. I 2019 sikra 3167 hordalendingar seg fagbrev eller sveinebrev.

83,3 prosent av elevane fullførte og bestod skuleåret 2018/19. Det er ein svak nedgang på 0,2 prosentpoeng frå førre år, men ein auke på 1,4 prosentpoeng i løpet av ein treårsperiode.

Ein kan merke seg at for Vg3 - påbygg har fullført og bestått gått opp med 1,3 prosentpoeng frå førre år, og i løpet av dei tre siste åra har det vore ein auke frå 65,6 prosent til 71,3 prosent fullført og bestått. Den største auken finn vi for gruppa elevlar som tar påbygg etter fagbrev (Pb4), der delen fullført og bestått har auka med 11,3 prosentpoeng dei siste tre åra.

Yrkesfag har ein svak nedgang i fullført og bestått frå 82,0 prosent i 2017/18 til 81,5 prosent i 2018/19, samstundes ser ein at utviklinga dei siste tre åra har vore positiv, med ein auke på 2,3 prosentpoeng.

Studieførebuande har ein svak nedgang i fullført og bestått frå 86,7 prosent i 2017/18 til 86,4 prosent i 2018/19, og i løpet av dei siste tre åra har nedgangen i fullført og bestått vore på 0,2 prosentpoeng.

Gjennomføring og resultat

	Fullført og bestått			Karakterresultat		
	2016/17	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	2018/19
Studieførebuande	86,6 %	86,7 %	86,4 %	4,16	4,18	4,18
Påbygg	65,6 %	70,0 %	71,3 %	3,49	3,62	3,65
Yrkesfag	79,1 %	82,0 %	81,4 %	3,81	3,89	3,96
Samla	81,9 %	83,5 %	83,3 %	3,97	4,02	4,05

Tabellen viser fullført og bestått og karakterresultat for elevlar i Hordaland fylkeskommune dei tre siste åra.

Foto: Morten Wanvik

Å få fleire til å fullføre med fag- eller sveinebrev er blant dei største utfordringane i vidaregåande opplæring.

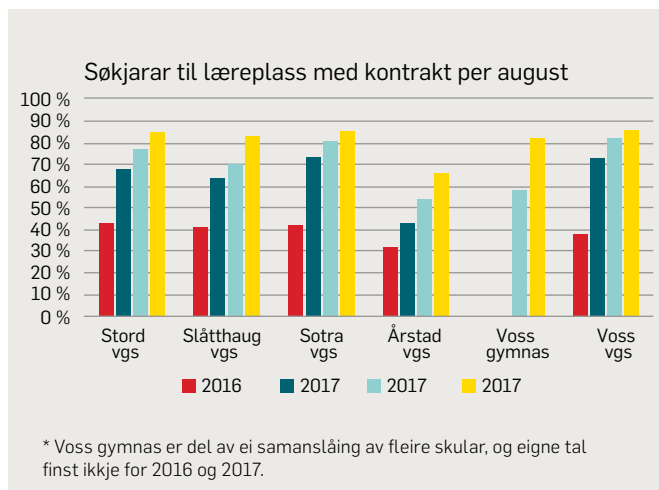
Fleire ut i lære

Ei av dei største utfordringane i vidaregåande opplæring er å få fleire til å fullføre med fag- eller sveinebrev. Det er ulike utfordringar knytt til dette. For det første er det ikkje alltid samanheng mellom det elevane søkjer og arbeidslivet sine behov. For det andre er det ikkje alltid samsvar mellom det kompetansebehovet ulike delar av arbeidslivet rapporterer om på eit tidspunkt og den arbeidskrafta dei etterspør seinare.

Prosjektet «Auka gjennomføring – fleire ut i lære» som starta i 2017, har arbeidd systematisk med å styrkje skulane sitt arbeid med å få fram lokale samarbeidsavtalar med arbeidslivet. Det har vore viktig å tydeleggjere det fireårige yrkesfagløpet og skulane si rolle og ansvar i arbeidet med formidling til læreplass. Kvart år står det mange ungdommar igjen som ikkje har fått tilbod om læreplass, og prosjektets føremål har vore at fleire elevar skal få prøve seg i lære etter Vg2.

Gjennom arbeidet til fem yrkesfaglege koordinatorar har ein hatt som mål å styrkje samhandlinga med regionalt arbeidsliv og utvikle nye metodar for formidling og system for formidling til læreplass og sikre at fleire fullførte den yrkes-

faglege utdanninga. Dei fem yrkesfaglege koordinatorane har vore knytte til Slåtthaug vgs., Sotra vgs., Årstad vgs., Stord vgs., Voss vgs. og Voss gymnas, men strukturane og metodane som har blitt utvikla, skal kunne implementerast i alle dei vidaregåande skulane som har yrkesfaglege utdanningsprogram.

Prosjektskulane er gjennom arbeidet med den praktiske formidlinga i tett dialog med eleven og har målt tal elevar med avtale om læreplass. Alle skulane har positiv progresjon. Det viser seg at det nyttar å ha fokus og arbeide systematisk slik at eleven skal kunne vere tilsetningsklar for læreplass. Tabellen viser tal elevar som har fått læreplass frå skulen etter Vg2.

Førebygging – for eit godt læringsmiljø

Læring i skule og i arbeidsliv finn stad i fellesskap med andre. Elevar og lærlingar treng å kjenne at dei høyrer til som den dei er, samstundes som dei utviklar kompetansar i lag med andre. Gode fellesskap der ein utviklar sosial kompetanse og også lærer å gje plass for andre sine meiningar, krev kompetanseutvikling også hos skuleleiarar, lærarar og andre tilsette i skulen. Slik vert utanforskap førebygd. Kurs i demokratisk danning og inkludering som førebyggjer radikaliserings og utanforskap er eit årleg tilbod til skulane, og med deltakarane i 2019, har meir enn halvparten av skulane i Hordaland deltatt. I 2019 har fleire vidaregåande skular saman med fleire ungdomsskular arbeidd systematisk med demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme gjennom satsinga Dembra – utvikla av HL-senteret (Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter) og støtta av Utdanningsdirektoratet. Det systematiske arbeidet involverer kursing av alle tilsette, og tilbodet vil gå til fleire skular i 2020.

Gjennom opplæring i demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme for alle tilsette har fleire skular i 2019 arbeidd systematisk med www.dembra.no.

Trivsel i skule og lærebedrifter

I 2019 svarte 86,8 prosent av elevane at dei trivst godt eller særst godt på skulen, og 84,1 prosent svarte at alle, eller dei fleste lærarane behandlar dei med respekt. Samstundes er det enkelte som i mindre grad opplever trivsel på skulen.

I snitt seier 3,9 prosent av elevane at dei på ein eller annan måte vert mobba på skulen 2-3 gonger i månaden eller oftare. Tilsvarande tal førre året var 4,1 prosent og undersøkinga indikerer at det er ein reduksjon i mobbetala. Variasjonen i mobbetala er større mellom utdanningsprogram enn mellom skular. For lærlingane gjeld arbeidsmiljølova, og fylkeskommunen jobbar med å sjå til at bedriftene har oppfølging av arbeidsmiljøet som ein del av internkontrollsystemet sitt. Målet er stadig forbetring av læringsmiljøet og at flest mogeleg fullfører opplæring i bedrift. I 2019 svarte 67 prosent av lærlingane med læretid over 11 månader på lærlingundersøkinga. 83,9 prosent av lærlingane svarte at dei trivst på arbeidsplassen i 2019, og heile 92,5 prosent svarte at dei er motiverte til å lære i bedrifta dei er i. Svara tyder også på at dei fleste lærlingane får god oppfølging; 86,1 prosent svarar

at dei får hjelp og støtte i arbeidet dersom dei treng det. Fylkeskommunen skal følgje opp at krava i arbeidsmiljølova vert oppfylte.

I 2019 svarte 4,1 prosent av lærlingane at dei er vortne mobba på arbeidsplassen dei siste månadene, og 1,5 prosent meldte at dei hadde vore utsette for uønskt seksuell merksemd dei siste månadene.

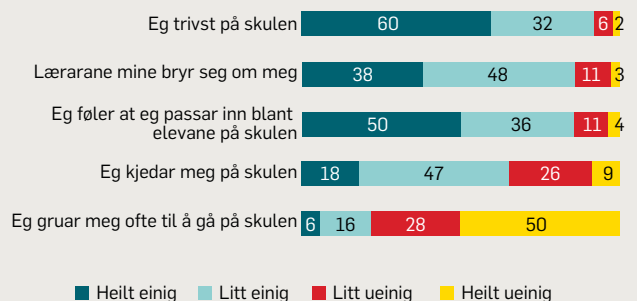
Førebyggjande folkehelsearbeid

Undersøkinga Ungdata er eit viktig kartleggingsverktøy til bruk i det førebyggjande folkehelsearbeidet. Undersøkinga skal gje eit godt innsyn i korleis det er å vere ung i dag, og har til hensikt å bli brukt som kunnskapsgrunnlag på fleire nivå i samfunnet. Det er NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) og KoRus Vest som står bak undersøkinga, som blir finansiert av Helsedirektoratet. Regionalavdelinga og opplæringsavdelinga i Hordaland fylkeskommune deltek i planlegging, gjennomføring og oppfølging av undersøkinga.

I 2019 svarte 13 056 elevar i dei vidaregåande skulane i Hordaland på undersøkinga, noko som utgjer ein svarprosent på 72. Dei skulevise resultatata blir nytta som eit av fleire kunnskapsgrunnlag i skulane sitt arbeid med kvalitetsutvikling.

Resultata for Hordaland viser at dei fleste ungdommane trivst på skulen, men trivselen har blitt noko lågare for kvart år sidan 2012. Dei aller fleste av ungdommane seier at dei både har vener dei kan stole på og vener å vere saman med.

Korleis ungdom opplever skulen

Kjelder: Ungdata 2019 – nøkkeltal for offentlege vidaregåande skular i Hordaland

Skulefrukost

I 2019-budsjettet blei tilskot til skulefrukost ved dei vidaregåande skulane vidareført, med ei ramme på 8,5 mill. kr. Etter søknad blei tilskotet fordelt på alle dei vidaregåande skulane i fylket i 2019. Dei 33 skulane fekk i snitt 240 000 kr for å gjennomføre tilbodet. 35 prosent av elevane deltok i ordninga med skulefrukost. Skulane melder om gode erfaringar med tilbodet. Elevane trivst med skulefrukostordninga. Dei er meir vakne i fyrste time og stemninga er god. Dette er eit tiltak som påverkar både læring, trivsel og sosialt samvær for elevane. Frukosten i kantina er ein god sosial og inkluderande arena.

Samarbeid om russefeiringa

Foreldremøtet på Amalie Skram vidaregåande skole samla nesten 800 foreldre frå dei vidaregåande skulane i februar 2019. Her fekk dei gode råd for å gjere russetida betre. Bruk av rusmiddel, både alkohol og narkotika var tema på møtet. Gruppepress i russetida og faren for å etablere ein ruskultur er kvart år ein fare som foreldre må vere med å førebyggje. Lege og legevakt har låg terskel for å ta imot russ. Heldigvis blir alle i vidaregåande skule i Hordaland vaksinerte mot hjernehinnebetennelse. Samarbeid om russefeiringa har pågått i mange år. Politiet starta samarbeidet i 1990, medan det vart eit utvida samarbeid frå 2001 mellom russestyret, politiet, skulane, Hordaland fylkeskommune og helseetaten i Bergen kommune.

Ungdom utan jobb eller opplæring

Oppfølgingstenesta (OT) er en fylkeskommunal teneste som følgjer opp elevar og lærlingar som sluttar i skule og læreplass, også dei som ikkje møter opp ved skulestart eller som ikkje søker vidaregåande opplæring. Tenesta gjeld for ungdom mellom 16 og 21 år. Fylkeskommunen skal ha oversikt over alle ungdomane i målgruppa, tilby dei rettlege og syte for at dei får tilbod om opplæring, arbeid eller andre kompetansefremjande aktivitetar.

Hordaland fylkeskommune hadde per juni 2019 1550 ungdomar i denne målgruppa. 98 av desse ungdomane var registrerte med «ukjent aktivitet». Fylkeskommunen gjennomfører eit systematisk arbeid for å kontakte denne gruppa via brev, SMS og telefon, og i 2019 har fylkeskommunen hatt eit stort fokus på å få kontakt med alle ungdommane i målgruppa, og dette har ført til at talet på ungdomar registrert med «ukjent aktivitet» har gått ned.

Skulestruktur

Hordaland fylkeskommune har som hovudmål å vere ein pådrivar for regional utvikling. Eit overordna mål innan opplæring er å utvikle og sikre mål som er kjenneteikna av heilskap, kvalitet og tenleg organisering som svarar på behov i arbeids- og næringsliv. Ein viktig strategi er å byggje ein framtidretta skule og tilbodsstruktur med rom for

Illustrasjon: HLM arkitektur as

Nye Åsane vgs skal etter planen vere klar til bruk hausten 2020.

profilerte tilbod og med kapasitet for omstilling. Det viktigaste verktøyet i arbeidet med skule- og tilbodsstrukturen i Hordaland er skulebruksplanen. Planen legg dei langsiktige føringane for korleis det vidaregåande opplæringstilbodet skal innrettast framover, og den representerer difor Hordaland fylkeskommune si prioritering av større investeringar i skulebygg heilt fram til 2030.

Oppfølging av vedtak i 2019

Arna vgs. er rehabilitert. Skulen er samlokalisert, og heile opplæringstilbodet er flytta til Vestlivegen. Offisiell opning var i januar 2019.

Tertnes vgs. har fått ny idrettshall, turnhall og ulike treningsrom tilpassa toppidrettstilbodet ved skulen. I tillegg er det bygd nye realfagslaboratorium og auditorium, og kantine og bibliotek er bygd om. Delar av den eldste bygningsmassen er også rehabilitert.

Bergen katedralskole: Den eldste delen av skulen har blitt totalrehabilitert, og nybygg for klasserom og bibliotek er ført opp. Skulen har fått ny hovudinngang frå Kong Oscars gate. Det har elles vore gjennomført rehabilitering av andre delar av skulen.

Fyllingsdalen vgs. Det pågår eit omfattande rehabiliteringsarbeid av ventilasjonsanlegget på skulen. Vidare er det sett i gang utgreiing av areal og romfunksjonar på skulen med tanke på ei betre tilpassing av areala. I dette ligg det også ei vurdering av auke i dimensjonering av tilpassa opplæring på skulen.

Bømlo vgs.: Fylkestinget vedtok i desember 2019 å lokalisere framtidige verkstader for elektrofag, teknikk- og industriell produksjon, og naturbruk i Unitech sitt teknologisenter sentralt i industriklynga på Rubbestadneset. Dette vil gje nærleik til kompetanse og rollemodellar for elevane som kan støtte og hjelpe ved praktisk opplæring og oppgaveløysing i skulen.

Foto: Bård Gudim

Fagskolen har eit breitt teknisk og maritimt fagtilbod, i tillegg til tilbod innan helsefag, matfag og trepleie.

Spørsmål om lokalisering har vore vurdert i ein omfattande prosess i pilotprosjektet som er knytt til «nye» Bømlo vgs.

Lokalisering har vore vurdert ut frå det som gjev god løysing for elevar, tilsette, næringslivet og lokalsamfunnet. Dette er vurdert i ein omfattande prosess i pilotprosjektet.

Sandsli vgs. har fått rehabilitert fellesareal, kantine og bibliotek. I tillegg er alle kjøkken rehabiliterte.

Lokalt samarbeid i vaksenopplæringa

Hordaland fylkeskommune har ansvaret for å leggje til rette for at vaksne, som tidlegare ikkje har fullført vidaregåande opplæring, får opplæring slik at dei oppnår studiekompetanse eller fagbrev. Senterstrukturen for vaksenopplæring som kom på plass i 2017, består av fem vaksenopplæringscenter: Bergen Katedralskole, Åsane vgs., Sotra vgs., Stord vgs. og Voss gymnas.

Sentera har tett samarbeid med kommunar, arbeidsgjevarar og andre partar for å sikre eit relevant og godt tilbod om vidaregåande opplæring til vaksne brukarar. Tilbodet gjev den einssilde vaksne høve til å fullføre vidaregåande utdanning og

stå betre i arbeidsmarknaden, og sikrar samstundes at lokalt næringsliv får faglært kompetanse. I 2019 var det undervisning i 23 fag knytte til 6 ulike utdanningsprogram og det var 1371 vaksne som starta opplæring. 22 133 tok kontakt med vaksenopplæringa via e-post, telefon eller ved frammøte.

Denne strukturen held fram ved inngangen til nye Vestland fylkeskommune, og fagtilbod og inntak for hausten 2020 vil bli gjennomført som tidlegare for vaksne som er busett innan Hordaland fylke.

Høgare yrkesfagleg utdanning

Fagskolen i Hordaland hadde 1180 studentar i utdanning hausten 2019 fordelt på seks studiestader i fylket. Fagskolen har eit breitt teknisk og maritimt fagtilbod, i tillegg til tilbod innan helsefag, matfag og trepleie.

Fagskolen i Hordaland er den største fylkeskommunale fagskolen i landet og vil vere ein stor pådrivar for lokal, regional og nasjonal kompetanseheving i åra framover. Gjennom fagskulereforma, regionreforma og kompetansereforma har fylkeskommunane fått eit utvida ansvar for å kartleggje og ivareta regionalt kompetansebehov.

I samband med fylkestingsvalet i 2019 oppretta fylkestinget i Vestland eit nytt styre for Fagskolen i Hordaland i desember med ni medlemar.

Fylkeskommunen gjev tilskot til både privat og offentleg fagskuleutdanning, og i 2019 vart det tildelt om lag 6,8 mill. kr til private fagskular med studiestad i Hordaland innan helsefag. I tillegg vart det gjeve tilskot til Kunstskolen i Bergen på om lag 6 mill. kr med midlar som tidlegare har vore disponerte av Kunnskapsdepartementet.

Hausten 2019 var det til saman 225 studentar ved private eller ideelle fagskular som fekk tilskot frå Hordaland fylkeskommune.

Internasjonale aktivitetar

Hordaland fylkeskommune hadde også i 2019 høg internasjonal aktivitet. Både elevar, lærlingar, lærarar og skuleleiarar fekk tilbod om å auke den interkulturelle kompetansen. Gjennom dei spesielle tilboda som Vg2 i utlandet, dei mange Erasmus+-prosjekta og dei internasjonale aktivitetane i dei ulike faga på skulane, vil elevane og lærlingane få meir kunnskap om både seg sjølve og om andre i tillegg til kunnskap om eigen kulturell bakgrunn.

I skuleåret 2018/19 gjennomførte 67 elevar frå Hordaland eit heilt år i utlandet (Vg2) i regi av fylkeskommunen. 130 elevar/lærlingar gjennomførte praksisopphald i utlandet og 97 pro-

Foto: Bjarte Brask Eriksen

Fylkesdirektør for opplæring Bjørn Lyngedal og fylkesvaraordførar Pål Kårbø besøkte dei norske elevane og den norske kyrkja i Cardiff.

sent av skulane hadde internasjonale aktivitetar. 39 lærarar fekk utdannings- og reisestipend for å hospitere ved skular i utlandet eller delta på relevante faglege kurs og konferansar.

Hordaland fylkeskommune tilbyr elevar frå Hordaland om å ta Vg2 i utlandet ved samarbeidsskular i USA, Frankrike, Skottland, Tyskland og i Wales. I desember besøkte fylkesdirektør for opplæring Bjørn Lyngedal og fylkesvaraordførar Pål Kårbø både dei norske elevane og den norske kyrkja i Cardiff. Kyrkja hadde 150 års jubileum i 2019 og både fylkesvaraordførar og fylkesdirektør var med på å feire kyrkja som har blitt eit symbol på venskapet mellom Noreg og Cardiff. Det er bygt mange band gjennom åra, og det har vore mange felles prosjekt innan kulturarv, økonomisk utvikling, matfestivalar, utdanning og læring.

I samband med jubileet besøkte fylkesdirektøren to av samarbeidsskulane våre i Cardiff, Cardiff and Vale College og St. Telio's Church High School der det var lagt opp til både omvising og samtalar med elevar.

Nøkkeltal

Fagopplæring i 2019 – 2627 nye kontraktar.

Det er no om lag **5329 løpande lærekontraktar** i Hordaland. De største faga er helsearbeidarfaget, elektrikarfaget og tømrrarfaget. **3167 fagprøvar** fordelt på ulike opplæringsløp i Hordaland i 2019.

Privatistar i 2019 – 10 120 privatistar

I 2019 var det 10 120 privatistar og til saman **20 215 eksamenar**. Gjennomføringsprosenten var **76,3 prosent**, (det same som i fjor).

Styringsdokument – regionale planar og temaplanar

Regionale planar	Vedtaksår	Utval	Revisjon
Regional plan for kompetanse og arbeidskraft	2017	FT	Kan verte revidert i nye Vestland fylkeskommune
Regional plan for folkehelse – Fleire gode leveår for alle	2014	FT	
Temaplanar			
Skulebruksplan 2017-2030, skule- og tilbodsstruktur for framtida	2016	FT	Kan verte revidert i nye Vestland fylkeskommune
Styringsdokument for pedagogisk utviklingsarbeid i vidaregåande skule 2016-2018	2016	FUV	Vert vidareført fram til nye Vestland fylkeskommune
Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme	2017	FUV	Dynamisk handlingsplan som skal oppdaterast ved behov
Handlingsplan mot diskriminering av lesbiske, homofile, bifile og transpersonar i Hordaland fylkeskommune	2014	FT	
Plan for kompetanseutvikling 2016 – 2020	2017	OPHE	Blir revidert i Vestland fylkeskommune

Foto: Ruth Ørnholt, Bokåret 2019. Edvard Hoem på turné i Hordaland organisert av fylkeskommunen med støtte frå Nasjonalbiblioteket. Her frå Osterøy bibliotek.

Kultur og idrett

Kultur og idrett – måloppnåing 2019

Fargekodar: Grøn ■ for gjennomført, gul ■ for i prosess, raud ■ for ikkje starta.

Overordna mål	Tiltak	Resultatmål 2019	Resultat 2019/status
1. Kultur- og idrettsavdelinga skal gjennom brei samfunnsdialog leggje grunnlag for kultur som premiss for utviklinga av alle samfunnsområde.	Setje i verk handlingsprogram (Regional kulturplan) og rapportere.	Følgje opp rullert handlingsprogram (2018). Harmonisering av mål og verkemiddel med SFFK i samband med etablering av Vestland fylkeskommune.	Gjennomført
	Gjennomgå verkemiddel og oppgåveproduksjon.	Harmoniserast med SFFK i samband med samanslåing.	I prosess
	Arrangere kultur- og idrettskonferanse.	Etablere kultur- og idrettskonferansen for Vestland fylke.	Gjennomført
	Dialogmøte.	Etablere årlege dialogmøte kultur- og idrettssektoren i Vestland fylke.	Gjennomført
2. Kultur- og idrettsavdelinga skal gjennom fagleg og økonomisk medverknad støtte opp under eit sterkt profesjonelt og frivillig kulturliv i Hordaland.	Streng økonomisk prioritering, detaljert budsjettering og rapportering i verksemda.	Målretta budsjettering i høve langsiktig økonomisk utvikling i Vestland fylkeskommune.	Gjennomført.
	Effektivisere administrasjon.	Vidareføre effektivisering av verksemda. Etablere måltal.	I prosess
3. Kultur- og idrettsavdelinga skal vere ein samfunnsutviklar og arbeide for å sikre eit rikt, aktivt og mangfaldig kulturliv med tilgang og deltaking for alle.	Auke bruk av digitale kommunikasjonsverktøy. Tiltak for enkel, lett tilgjengeleg og god nettkommunikasjon.	Auke bruk av Skype og videokonferanse i samband med etableringa av nye Vestland fylkeskommune. Redusert tal på møte og reiser (etablert måltal).	Gjennomført
	Publisere Kulturstatistikk for Vestland fylkeskommune. Auke bruk av digitale kommunikasjonsverktøy. Tiltak for enkel, lett tilgjengeleg og god nettkommunikasjon.	Utvikle metode i samråd med kommunane og kultur- og idrettsaktørane i nye Vestland fylkeskommune.	I prosess

Driftsutgifter kultur og idrett

REKNESKAP KULTUR- OG IDRETTSAVDELINGA (Heile tusen)	Rekn bto 2018	Rekn bto 2019	Avvik netto budsj. 2019
Bibliotek	11 741	13 082	35
Kulturminnevern	60 610	48 774	-3 877
Museum	53 801	54 614	0
Friluftsliv	16 767	23 101	0
Idrett	186 132	170 148	53
Kunstformidling	72 884	71 572	328
Andre kulturføremål	60 144	64 942	-382
Administrasjon	6 804	6 868	3 179
Sum brutto driftsutgifter	468 883	453 100	-664

Samla driftsutgifter for kultur og idrett viser nedgang på ca. 15,8 mill. kr frå 2018. Forbruket i 2019 var 453,1 mill. kr, godt i samsvar med budsjettet.

Idrett, det vil seia i hovudsak spelemidlar, er den største posten innan kultur og idrett. I 2019 vart det fordelt 170,1 mill. kr som var 16 mill. kr mindre enn året før. Kulturminnevern viser nedgang på 12 mill. kr frå 2018 til eit forbruk på 48,7 mill. kr i 2019. Dette var vel 3,8 mill. kr meir enn budsjettet. Men dette overforbruket vart nesten utlikna av innsparingar på ca. 3,2 mill. kr til administrasjon i forhold til budsjettet. Til andre kulturføremål vart det i fjor nytta 64,9 mill. kr, opp 4,8 mill. kr frå 2018.

Kulturminnevern

Arkeologiske funn og skjøtsel

Arkeologiske registreringar vart gjort i 38 saker og tiltak. I 24 av dei vart det funne automatisk freda kulturminne. I registreringane var det 67 automatisk freda lokalitetar, flest spor etter busetnad, åkerbruk og jernvinner, i tillegg til ein holveg. Av innleverte metalldetektorfunn kan nemnast eit dyrehovud (ulv eller drake) i sølv, truleg frå eit smykke.

Fem kulturminne i Hordaland fekk midlar til skjøtsel og tilrettelegging. To er ferdigstilte: Skilting av skipshellar i Vaksdal og kulturløype på Skaganeset i Sund. Hordaland fylkeskommune har saman med fleire støtta lyssetting av bergkunst i Kvam.

Hospiteringsordninga vart vidareført i 2019. Seks masterstudentar i arkeologi deltok. Kulturminnekompetanse er eit samarbeid med Riksantikvaren og kommunane. 22 kommunar har vedteke kulturminneplan, og dei andre er i gang med arbeidet.

Ein tusen år gammel pilspiss vart funnen i Hardanger. Den er 12 cm lang og vart funnen 1400 meter over havet ved Store Ishaug i Eidfjord.

Fartøy- og bygningsvern

Til sikring og istandsetting vart det fordelt 1,7 mill. kr til 20 ulike fartøy, medan 11 fartøy fekk til saman 1 mill. kr til forvaltning og drift.

Fylkeskommunen er forvaltingsmynde for over 160 freda anlegg med rundt 550 bygningar og for tilskot til freda kulturminne, kulturmiljø og kulturlandskap i privat eige. Gjennom tilskotsordninga vart det fordelt 17,5 mill. kr til 46 kulturminne. For det statlege programmet for verdsarv har fylkeskommunen løyvd midlar til Bryggen. 15,9 mill. kr gjekk til istandsetting og sikring av bygningar, som Bredsgården og Svensgården, pluss felles driftsoppgåver.

Utval for kultur, idrett og regional utvikling løyvde 2,7 millionar kroner til sikring, istandsetjing og drift av verna fartøy i Hordaland.

Museum

I 2019 vart det fordelt om lag 54 mill. kr i driftsmidlar til dei konsoliderte musea i Hordaland, med særleg vekt på styrking av Baroniet Rosendal, Sunnhordland museum og Bymuséet.

Det vart fordelt 2 mill. kr frå tilskotsordninga «Museumsløft 2019». Mellom anna gav ein tilskot til maleri- og papirkonservator, samarbeid om IT-løysingar og elektronisk sak- og arkivsystem. Læringsarena for klassisk restaurering og bygningshandverk vart teken i bruk av Fagskolen i Hordaland.

Med støtte frå Riksantikvaren vart prosjektet «Kystpilegrimsleia – over i ein ny fase» ført vidare. Fylkeskommunane Trøndelag, Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland vil etablere regionale pilegrimssenter: Avaldsnes, Bergen, Selje og Smøla.

Kunstformidling

Kunst i offentlege rom

For nye skular og ved større ombyggingar skal 1,2 prosent av byggjebudsjettet gå til kunst. Eit større prosjekt i 2019 var ny vidaregåande skule og nytt kulturhus i Åsane, i samarbeid med Bergen kommune.

Kunstverk er under utarbeiding for Bybanen ved stoppestadenaukeland sjukehus, Fyllingsdalen og Kristianborg.

Den kulturelle skolesekken

Kulturtanken tildelte Hordaland fylkeskommune vel 17 mill. kr i spelemidlar for skuleåret 2019-2020. Av dette gjekk 12,3 mill. til grunnskular utanom Bergen, til produksjonar og kommunar, og om lag 4,8 mill. kr til produksjonar i vidaregåande skular.

UKM – Ung Kultur Møtest

På UKM-festivalen i Hordaland deltok 245 ungdommar med meir enn 100 innslag. Av desse representerte 27 unge Hordaland under landsfestivalen i Stjørdal.

Økonomisk støtte til kunst- og kulturliv

I overkant av 60 mill. kr vart løyvd til om lag 100 fylkesfemnande organisasjonar og institusjonar med regional verdi.

Prosjekttilskota til kunst- og kulturtiltak er delte inn i tre ordningar: «Prosjekttilskot: kunst og kultur – profesjonell», «Prosjekttilskot: kultur – amatør» og «Større kulturprosjekt». Av 297 søknader fekk 128 positive tilsegner. 3,3 mill. kr var til fordeling.

Kulturelt utviklingsprogram

Støtnadsordninga «Kulturelt utviklingsprogram (KUP)» gjer det mogleg for kulturlivet å realisere større satsingar og

Foto: UKM

Bandet "Hearts of the Norwegians" spelte Neil Yong for UKM-publikummet på Oseana kunst- og kultursenter.

Foto: Ruth Ørnholt

Opning av Modellbibliotek på Hosteland i Masfjorden 14. mai.

prøve ut nye vegar. Det kom inn 55 søknadar. 6,6 mill. kr vart fordelte til i alt 22 prosjekt, til både frivillige og profesjonelle. Den største løyvinga på 1,4 mill. kr gjekk til Kraftmuseet si satsing på Knud Knudsen-senter i Odda.

Fylkesbiblioteket

Fylkeskommunen har på vegner av kommunane i Vestland, Høgskulen på Vestlandet, Universitetsbiblioteket og Noregs handelshøgskule inngått ny avtale for transport mellom biblioteka.

20 kurs og konferansar vart arrangerte av fylkesbiblioteket, eller i samarbeid med andre.

Utvikling av moderne folkebibliotek

Fylkeskommunen er med på å utvikle folkebiblioteka med oppdaterte lokale, aktualiserte samlingar og arenaer gjennom modellbibliotekprosjektet, som no omfattar 20 bibliotek. Fleire av dei er meiroopne, slik at brukarane kan kome inn utanom betent opningstid.

Folkebiblioteka har fått hjelp til digitalt innhald i prosjektet «Kjelda» og å utvikle nettstadar.

Det har vore ein stor auke i utlån av e-bøker og bruk av den digitale avis- og tidsskriftstenesta PressReader.

Bibliotek som integreringsarena

Hordaland fylkesbibliotek har saman med Bergen Offentlige Bibliotek og Det Felles Innvandrerråd i Hordaland blitt tildelt 1,4 mill. kr frå Gjensidigestiftinga til integreringsprosjektet «Rom for møte 2019-2020».

Bokbåten «Epos»

Bokbåten hadde 42 driftsdagar og 51 stoppestader delt på 21 kommunar. I samarbeid med Den kulturelle skolesekken

og med støtte frå Folkeakademiet var det barneprogram på dei fleste stoppa.

Bokåret 2019 og turneverksemd

Fylkesbiblioteket har organisert turnear til biblioteka. Nasjonalbiblioteket gav Hordaland fylkeskommune 800 000 kr til Bokåret, som vart markert med 489 arrangement i folkebiblioteka. Totalt var det om lag 18 000 tilhøyrarar.

Fylkesarkivet

I 2019 har arkivplanen blitt revidert, og det er laga plan for bevaring av elektroniske journal- og arkivsystem og fagsystem. Det er teikna medlemskap i Kommunearkivinstitusjonenes Digitale Ressurscenter.

Dokumentsenter

Ei viktig oppgåve er å handsame førespurnader om dokument i offentleg journal og eldre arkivmateriale. I 2019 har dokumentsenteret handsama 560 krav om innsyn via offentleg journal, og det er registrert 248 000 journalpostar i ePhorte sak/arkiv. Størst etterspørsel har det vore etter persondokumentasjon og lokalhistoriske emne, med vekt på avleverte arkiv frå opplæringsavdelinga, OT/PPT, barneverns-institusjonar og lønnsavdelinga.

Ansvar for depot inneber å rettleie, ta imot, lagre og sikre eldre dokumentasjon frå sentraladministrasjon og institusjonar i fylkeskommunen. Arkiva vert registrerte i ASTA og publiserte i Arkivportalen, ei nasjonal søketeneste på tvers av arkivinstitusjonane.

Privatarkiv

Fylkesarkivet er koordinator for privatarkivarbeid i Hordaland, og ein har hatt ei samling for nettverket. Eit større samarbeidsprosjekt har vore med Museum Vest for å ordne arkivet etter Norges Handelsstands Forbund (1889-1990).

Første del av ordninga er avslutta, og arkivet er levert til fylkesarkivet.

Idrett og friluftsliv

Idrettscampus Bergen

Fylkestinget vedtok vidare satsing på Idrettscampus Bergen – eit samarbeid mellom åtte store organisasjonar. Mange delprosjekt knytte til 10 innsatsområde er sette i verk.

Dagsturhytter

Fylkestinget løyvde i juni 2 mill. kr til dagsturhytter. Arbeidet byggjer på erfaringane frå Sogn og Fjordane. Innan fristen 15. desember var det søkt om tilskot til 14 hytter.

Foto: Geir Skagen

Hordaland skal få 35 dagsturhytter til minst 33 millionar kroner etter modell frå Sogn og Fjordane, der denne dagsturhytta er frå.

Stipend

Det vart delt ut seks utviklingsstipend på kr 30 000 innan idrett. 2019 vart eit rekordår lokalt innan OL, VM og verds-cup med 30 medaljørar frå 12 ulike idrettar.

Årleg dialogkonferanse idrett og friluftsliv

Den årlege dialogkonferansen hadde tema som dagsturhytter, friluftslivets ferdselsårer, ferskingekurs i friluftsliv og anleggsutvikling.

Anleggspolitikk

Samanslåingsprosessen viste at Hordaland og Sogn og Fjordane fordelte spelemidlar til anlegg på ulik måte. Fellesnemnda vedtok Anleggspolitikk og kriterium for til-delning av spelemidlar til anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv for Vestland fylkeskommune med handlingspro-gram 2020-2024.

Vestkystparken

Vestkystparken er eit samarbeid om friluftsområde langs kysten i Rogaland og Hordaland. Fjordkysten friluftsråd vart i oktober medlem av Vestkystparken. I perioden 2018-2021 har fylkeskommunen leiarskapet og sekretariatsansvaret for Vestkystparken.

Anlegg

Til lokale kulturbygg vart det søkt om 38 mill. kr i spelemidlar, medan det var 3 mill. kr til fordeling. For kulturbygg med regionale funksjonar vart det søkt spelemidlar for 66 mill. kr og gjeve tilskot på 1 mill. kr. Til Sentralbadet vart det gjeve tilskot på 5 mill. kr og Grieghallen fekk tilskot på 3,3 mill. kr.

Fylkeskommunen fordelte 148 mill. kr av spelemidlar til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Det var godkjente søknader frå 28 kommunar i Hordaland og samla godkjent søknads-sum var på 638 mill. kr. Fylkeskommunalt investeringstilskot til idrettsanlegg vart gjeve til Stord Hestesportsenter med 400 000 kr, til Bavallen hoppanlegg med 700 000 kr og Bavallen storslalåmløype med 900 000 kr.

Folkehelseperspektivet

Vestland fylkeskommune jobbar målretta regionalt for å legge til rette for fysisk aktivitet for alle. Det gjeld alt frå anleggsutvikling, sikring, kartlegging og verdisetting av friluftsområde, til aktivitetstilskot til friluftslivsaktivitet for menneske med funksjonsnedsettingar. Vi nyttar eksisterande kunnskapsgrunnlag i arbeid med anleggspolitikk og anna utvikling på området. Levekårsundersøkingar, folkehelsprofi-lar og kultur- og idrettsindeks viser kva område det kan vere trong for fleire lågterskeltilbod til barn og unge, eller fleire anlegg for eigenorganisert aktivitet.

Styrke i samspel

Gjennom samhandling med ulike aktørar er fylkeskommunen ein viktig aktør i utvikling av ulike tiltak for folkehelse i vid forstand. Samarbeidet med Antidoping Norge om førebygging i vidaregåande skular, er utvida og vidareført i perioden. Gjennom Idrettscampus Bergen er det mange ulike prosjekt og tiltak med folkehelseperspektiv. Til dømes er e-sport og gaming eit satsingsområde der mange aktørar etterkvart snakkar saman for å få løfta dei gode kvaliteta- ne i denne aktiviteten som mellom anna kan vere sosialt inkluderande.

Styringsdokument – regionale planar og temaplanar

Temaplanar	Vedtaksår	Utval	Revisjon
Regional kulturplan for Hordaland 2015 – 2025	2014	KIRU	2019

Foto: Morten Wanvik

Tannhelse

Tannhelse – måloppnåing 2019

Fargekodar: Grøn ■ for gjennomført, gul ■ for i prosess, raud ■ for ikkje starta.

Overordna mål	Tiltak	Resultatmål 2019	Resultat 2019/status
1. Tannhelsetenesta skal sikre likeverdige tilbod til alle innbyggjarar i Hordaland.	I 2019 vil samanslåinga av tannhelsetenesta i Sogn og Fjordane og Hordaland starte. - Anbod EPJ og røntgen - Felles takstar - Implementering av forslag frå dei fem delprosjekta	Betre måltal for tannhelse på nøkkelårskull (3-, 5-, 12-, 15- og 18-åringar).	Måltal for 12-, 15- og 18-åringar viser ei forbe- tring i tannhelse. For 3- og 5-åringar er det ein liten tilbakegang.
	Revidere samarbeidsavtalar med alle kommunar i Hordaland Gje informasjon til alle kommu- nar om måltal innan tannhelse for deira kommune.	Betre måltal for dekningsgrad i dei lovpålagte gruppene (tal personar som tar imot tilbodet).	Dekningsgrad varierer i dei ulike tannhelsedistrikta.
2. Tannhelsetenesta skal sikre gode fagmiljø på moderne tannklinikkar.	Gjennomføre den vedtekne klinikkstrukturplanen.	Ta i bruk: Øygarden tannklinik, Arna tannklinik.	Begge klinikkane vart opna og tatt i bruk i 2019.
	Utarbeide ein opplærings- og kompetanseplan for tannhelsetenesta.	Starte arbeidet med: Ny tannklinik på Nesttun. Åsane tannklinik Nordhordland tannklinik.	Pågåande.
3. Tannhelsetenesta skal sikre gode fagmiljø på moderne tannklinikkar.	Arbeide for å få god dekning av spesialistar.	Rekruttere og stabilisere spesialistbemanning.	Fire nye spesialisttannlegar er tilsette og tre nye spesialisttannlegar er utdanna i tenesta. Ein psykologspesialist er tilsett..
	Utarbeide ein opplærings- og kompetanseplan for tannhelsetenesta.	Ei doktorgradsavhandling	Tre tilsette har gjennomført ein phd-grad.
4. Tannhelsetenesta skal ha fokus på førebyggjande arbeid og på den måten bidra til betre folkehelse.	Tannhelsetenesta skal bli «gode på tal» – dvs. utveksle tannhelsedata på grunnkrets til alle kommunar/ bydelar.	Signere reviderte samarbeidsavtalar med alle kommunar i Hordaland.	4 av 6 avtalar er ferdig reviderte og klare for signering i kommunane.
		Initiere prosjekt for å betre samhandling med den kommunale pleie- og omsorgstenesta.	Eit pågåande prosjekt knytt til digitale tannkostar for C-pasientar.

Driftsutgifter tannhelse

REKNESKAP TANNHELSE (heile tusen)	Rekn bto 2018	Rekn bto 2019	Avvik netto budsj. 2019
Tannhelseavdelinga	25 701	26 070	2 084
Sentrum tannhelsedistrikt	85 430	85 873	-1 640
Nord tannhelsedistrikt	59 900	59 661	953
Vest tannhelsedistrikt	63 340	64 010	-1 933
Sør tannhelsedistrikt	33 341	33 732	-554
Aust tannhelsedistrikt	25 604	24 236	95
TkVest	58 200	55 658	-7 669
Sum brutto driftsutgifter	351 516	349 239	-8 663

Tannhelsetenesta hadde ei overskriding på 8,6 mill. kr i høve til budsjettet. TK Vest hadde eit meirforbruk på 7,6 mill. kr. Vest tannhelsedistrikt (- 1,9 mill. kr) og Sentrum tannhelsedistrikt (- 1,6 mill. kr) hadde begge overskridingar med til saman 3,5 mill. kr. Administrasjon m.m. av tannhelseavdelinga hadde ei innsparing på vel 2 mill. kr.

Vestland tannhelseteneste

Samanslåing av dei to tannhelsetenestene i Sogn og Fjordane og Hordaland har vore sentralt i arbeidet i 2019. For å planleggje den framtidige organiseringa og drift av ei felles tannhelseteneste, vart det sett ned fem prosjektgrupper som kom med tilrådingar. I tillegg til prosjektrapportar knytt til IKT, økonomi og rekneskap, løns- og arbeidsvilkår og faglege rutinar vart det utarbeidd to rapportar knytte til organisering av Vestland tannhelseteneste. Prosjektrapportane har danna grunnlag for ei ny, større og fagleg god tannhelseteneste i Vestland fylkeskommune.

Måltal for tannhelse – nøkkelårskull

Det førebyggjande og helsefremjande arbeidet i tannhelsetenesta har gjeve resultat i høve barn og unge si tannhelse. I løpet av dei siste 20 åra har vi sett ei klar forbetring i den orale helsa. Dei siste tala viser at det framleis er forbetring i tannhelsa hos barn og unge, spesielt hos 12-, 15- og 18-åringane.

	3 år	5 år	12 år	15 år	18 år
2017	94,8 %	84,1 %	56,9 %	37,4 %	22,4 %
2018	94,4 %	84,2 %	58,6 %	39,0 %	24,4 %
2019	92,9 %	83,0 %	63,3 %	41,1 %	27,7 %

Tabell: Del barn/unge i nøkkelårskull med «null hull» (DMFT=0), Hordaland, 2017 - 2019. Kjelde: OPUS

Prioriterte pasientar

Tannhelsetenesta sine prioriterte pasientar er barn og unge (0-20 år), personar med utviklingshemming, personar med ruslidingar og langtidssjuka i institusjon og heimesjukepleie. Dei siste åra har talet på personar i dei prioriterte gruppene for tannhelsetenesta auka. I det siste året ser vi at talet

går litt ned. Ser vi dette i eit lengre tidsperspektiv, er gruppa framleis aukande – ein prognose som sannsynlegvis også vil gjelde i tida framover. Frå 2013 til 2019 har det vore ein auke i tal prioriterte pasientar i Hordaland på 3,7 prosent. Størst prosentvis auke har det vore i sentrum og nord tannhelsedistrikt.

Tannhelsedistrikt	Totalt tal prioriterte pasientar						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vest	34 283	35 169	35 003	34 404	34 866	35 202	34 642
Nord	25 325	26 653	27 021	26 620	26 995	26 453	27 799
Sør	15 736	15 764	15 945	15 668	17 314	15 972	15 699
Aust	10 507	10 266	10 839	10 503	10 635	10 488	9 409
Sentrum	43 662	44 644	43 653	46 752	49 843	50 265	46 814
Totalt	129 513	132 496	132 461	133 947	139 653	138 380	134 363

Tabell: Totalt tal prioriterte pasientar i Hordaland, 2013 - 2019. Kjelde: OPUS)

Nye tannklinikkar

Det vart opna to nye tannklinikkar i 2019; Øygarden tannklinik og Arna tannklinik. Desse klinikkane erstatta høvesvis Sund, Ågotnes og Straume tannklinikkar og Indre Arna, Dalekvam og Tysse tannklinikkar. Fana og Laksevåg tannklinik vart i tillegg lagde ned. Ved utgangen av året hadde tannhelsetenesta i Hordaland 37 tannklinikkar.

Samhandling med kommunane i Hordaland

I samband med samanslåinga av dei to tannhelsetenestene i Vestland fylke, er det mange og ulike oppgåver, tenester og rutinar som skal samkøyrast. Ei av oppgåvene er vidareføring av samarbeidet med kommunane og dei kommunale helse- og omsorgstenestene. Dette samarbeidet er regulert gjennom nedskrivne og gjensidig signerte avtalar som gjelder for våre prioriterte grupper. Avtalane har vore modne for revidering og dette arbeider er no ferdigstilt og vi har avtalar som gjeld for alle kommunane i Vestland fylke. Det som står igjen er å få dei signerte, formaliserte og vidareført det gode samarbeidet med kommunane. Avtalane er eit godt verkty for å få til eit samarbeid for å nå dei som treng våre tenester mest.

Foto: Bjarte Brask Eriksen

Øygarden tannklinik har 20 tilsette og 13 behandlingsrom.

Foto: Bjarte Brask Eriksen

Mona Aardal er tannpleiar på nye Arna tannklinik.

Bekymringsmeldingar

Tannhelsetenesta har, i samarbeid med Statens barnehus Bergen, utarbeidd samarbeidsavtalar mellom barnevernstenesta og tannhelsetenesta i Hordaland. Det er også utarbeidd rutinar og retningsliner for å avdekke omsorgssvikt og overgrep. Arbeidet med å revidere avtalen og rutinen er starta og målet med arbeidet er framleis å etablere gode rutinar mellom barnevernstenesta og tannhelsetenesta, for å kunne avdekke omsorgssvikt og overgrep mot barn og unge. Samarbeidet skal sikre at barn og unge sin integritet vert ivaretatt og at behandling og oppfølging vert lagt til rette på ein måte som er til det beste for barnet/ungdomen.

Informasjonsbrev til føresette og tal bekymringsmeldingar									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Informasjonsbrev til føresette	29	87	56	107	88	78	92	81	55
Bekymringsmeldingar til barnevern	22	62	36	83	112	73	73	82	84

Tal informasjonsbrev til føresette og tal bekymringsmeldingar til barnevern (ikkje møtt til time og mistanke om omsorgssvikt), Hordaland, 2011 – 2019.

Folkehelsearbeid

Tannhelsetenesta har lang tradisjon for å arbeide helsefremjande og førebyggjande. Dette er ein kompetanse som vert nytta internt i eiga teneste, der ulike tiltak og prosjekt vert gjennomførte på alle tannklinikkar. Døme på dette er «Stopptober», som er ein nasjonal tobakkskampanje i regi av Helsedirektoratet. «Stopptober» vart gjennomført på alle tannklinikkar i Hordaland og alle mellom 13 og 19 år fikk tilsendt sms frå tannhelsetenesta med informasjon om tobakkskampanjen vår. Eit anna tiltak var ein enkel quiz som alle i målgruppa kunne delta i, med premiar til to heldige vinnarar i kvart tannhelsedistrikt. Dei tilsette på Norheimsund tannklinikkk laga ein kampanjefilm knytt til «Stopptober» og denne vart vist på den lokale kinoen i kampanjeperioden.

I tillegg til det interne folkehelsearbeidet, er tannhelsetenesta med på prosjekt og tiltak utanfor eigen teneste. Gjennom deltaking i fylkeskommunen sin tverrfaglige folkehelsegruppe – folkehelseringen – bidreg vi til at tannhelse vert sett på dagsorden og deltek i det breie folkehelsearbeidet. Vi bidreg også med ressursar i arbeidet med kompetanseoverføring til andre fag og profesjonar, mellom anna gjennom undervisning i «Fiskesprell» som er eit nasjonalt kosthaldsprogram for folk som arbeider med barn og unge.

Styringsdokument – regionale planar og temaplanar

Temaplanar	Vedtaksår	Utval	Revisjon
Klinikkstrukturplan for tannhelsetenesta 2016–2030	2016	Fylkestinget	VLFK*

* Planen skal reviderast for å gjelde for tannhelsetenesta i Vestland fylkeskommune. Oppstart 2020, vedtak 1. halvdel 2021.

Foto: Morten Wanvik

Økonomi og organisasjon

Økonomi og organisasjon – måloppnåing 2019

Fargekodar: Grøn ■ for gjennomført, gul ■ for i prosess, raud ■ for ikkje starta.

Overordna mål	Tiltak	Resultatmål 2019	Resultat 2019/status
1. Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal vere ein aktiv samarbeidspartnar for fagavdelingane i Hordaland fylkeskommune ved å fremje internt samarbeid, søkje heilskaplege løysingar og levere kunnskapsbaserte tenester gjennom profesjonell og effektiv drift.	Arbeid med regionreforma.	Gjennomføre alle delprosjekt i tråd med mandat.	Gjennomført.
	Klargjere rolle/ansvar hos stabane.		Pågåande i den nye organisasjonen.
2. Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal sikre at Hordaland fylkeskommune har ein sunn og berekraftig økonomi basert på tenlege styringsverktøy og god økonomiforståing i heile organisasjonen.	Tilretteleggje budsjettprosessen i nye Vestland fylkeskommune.	Felles budsjett for drift og investering.	Gjennomført.
	Vidareutvikle økonomikurs for leiarar.	Minst 80 % av alle leiarar skal ha gjennomført økonomikurs.	Fleire kurs i rapporteringsmodulen gjennomført.
3. Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal leggje til rette for å rekruttere, utvikle og ta vare på den kompetansen som Hordaland fylkeskommune til ei kvar tid treng for å kunne utføre samfunnsoppdraget sitt.	Følgje opp aktuelle tiltak frå medarbeidarundersøkinga 2018.		
	Styrkje grunnopplæringa i HMS for leiarar.	Stabilisere del nærvær blant tilsette på minst 95 %.	Oppnådd nærværresultat er 93,9%
4. Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal vere ein pådrivar for å utvikle og modernisere Hordaland fylkeskommune gjennom effektive og framtidsette fellessystem og arbeidsprosessar med særleg merksemd på kontinuerleg forbetring og gevinstrealisering.	Følgje opp IT-strategi med tilhøyrande aktivitetar.	Realisere minst 3 mill. kr i gevinst nytt økonomisystem (akkumulert).	Gjennomført
	Effektivisere innkjøpsprosessar/-fakturahandsaming.		
5. Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal leggje til rette for og sikre bruk av effektive avtalar med profesjonelle leverandørar av varer og tenester på alle verksemdområda i Hordaland fylkeskommune.	Opplæring i og oppfølging av innkjøpspolitikken.	Auke bruken av eHandel til minst 55 % for varekjøp.	Litt utfordringer knyttet til KPI pga innkjøpsstopp siste del av 2019.
	Auke bruken av rammeavtalene i organisasjonen.	Auke del kjøp innanfor rammeavtale til minst 90 %.	
6. Økonomi- og organisasjonsavdelinga skal medverke til å styrkje omdømmet til Hordaland fylkeskommune og arbeide for god intern og ekstern informasjonsflyt gjennom målretta og verdibasert kommunikasjon.	Vidareutvikle internt kommunikasjonsarbeid.	Minst 10 utgåver av "Treffpunkt Vestland". nyheitsbrevet til tilsette i Hordaland og Sogn og Fjordane.	10 utgåver
	Styrke og tilrettelegge for lokale og brukarorienterte forteljingar i relevante kanalar.	Formidle aktivitetar ved avdelingane og politiske vedtak gjennom ulike kanalar.	190 nyheitssaker på hordaland.no og mange saker til 4000 følgjarar på facebook
	Utvikle innhald og funksjonalitet på nye nettsider for Vestland fylkeskommune	Prosjektet skal sikre innhald frå fagavdelingane og utvikle brukarvenelge og tenesteorienterte nettsider saman med leverandør med lansering innan 1.1.2020.	Nettstaden vestlandfylke.no med kortadressa vlfk.no gjekk på lufta 31.12.2019.

Driftsutgifter økonomi og organisasjon

REKNESKAP ØKONOMI OG ORGANISASJON (heile tusen)	Rekn bto 2018	Rekn bto 2019	Avvik netto budsj. 2019
Stab	8 055	8 387	-948
HR-seksjonen	55 557	50 840	5 025
IT-seksjonen	98 318	96 440	-6 164
Kommunikasjonsseksjonen	9 286	8 795	1 587
Fylkessekretariat	7 919	9 501	-1 617
Budsjettseksjonen	4 545	4 376	-255
Fylkeskassen	11 663	12 838	184
Innkjøpsseksjonen	12 881	11 253	1 097
Sum brutto driftsutgifter	208 224	202 430	-1 092

Det økonomiske resultatet for økonomi og organisasjonsavdelinga vart vel 1 mill. kr i overskridding. Samla brutto driftsutgifter var 202,4 mill. kr som var nær 6 mill. kr mindre enn i 2018.

IT-seksjonen (- 6,1 mill. kr), fylkessekretariatet (- 1,6 mill. kr), staben (- 0,9 mill. kr) og budsjettseksjonen (- 0,25 mill. kr) brukte meir enn budsjettet. HR-seksjonen, kommunikasjonsseksjonen, innkjøpsseksjonen og fylkeskassen hadde innsparingar på til saman ca. 8 mill. kr. Størst innsparing hadde HR-seksjonen med 5 mill. kr.

Trygg overgang til ny organisasjon

Arbeidet i økonomi- og organisasjonsavdelinga har i 2019 i stor grad vore prega av å førebu oppstart av Vestland fylkeskommune. Særleg har arbeidet med budsjettet for komande år vore prega av dette, men også på andre område har det vore arbeidd med å få på plass system og rutinar i den nye organisasjonen slik at den er mest mogeleg operativ frå starten.

Samstundes som ein har sett framover, har det vore overordna å sikre stabil og god drift i Hordaland fylkeskommune det siste driftsåret.

Økonomisystem og økonomirapportering

Fylkesrådmannen har hatt kvartalsvis budsjettgjennomgang med fylkesdirektørane. Rapporteringsmodulen i økonomisystemet som vart teken i bruk mot slutten av 2018 har betra kvaliteten på rapporteringsarbeidet og dermed budsjettoppfølginga. Rekneskapa for 2019 viser dette på ein god måte i og med at dei fleste avdelingane hadde godt samsvar mellom budsjett og rekneskap ved utgangen av året.

Arbeidet med budsjettet for 2020 var krevjande sidan det skulle utarbeidast for ein organisasjon som ikkje var komen i drift og ein ikkje heilt kjende omfanget av i prosessen. I tillegg kom at budsjettet skulle utarbeidast i samarbeid mellom to fylkeskommunar som har hatt ulik innretting på dette området.

I 2019 har det også vore arbeidd med oppsett av felles løns- og rekneskapssystem for Vestland fylkeskommune, som måtte vere klart frå oppstart 1. januar 2020.

Likeverd

Som arbeidsgjevar søker fylkeskommunen å ta vare på likeverdet gjennom å leggje likestilling og inkludering til grunn ved all rekruttering og personaloppfølging. Arbeidet med å fremje likeverd i organisasjonen vart vidareført i 2019, m.a. i form av ei fellesskulering av leiarar og tillitsvalde knytt til rutine for handsaming av mobbing, trakassering og utilbørlig åtferd.

Likestilling

Kjønnsbalansen er relativt god på dei fleste nivå når det gjeld leiarstillingar. Ved utgangen av 2019 var det 21 manlege og 13 kvinnelege rektorar og i stilling som assisterande rektor var det 17 menn og 19 kvinner. Vidare er to av dei tre regionsleiarane i opplæringssektoren kvinner. I tannhelsetenesta var det 1 mann og 6 kvinner i leiargruppa. Dei fem overtannlegane var kvinner og 18 av dei 20 klinikkleiarane var kvinner. Mellom stabs- og seksjonsleiarane i fylkesadministrasjonen var det 15 menn og 14 kvinner. For første gang i historia hadde fylkeskommunen kvinneleg fylkesrådmann (konstituert). I fylkesrådmannen si leiargruppe var det elles 7 menn.

Ved etablering av Vestland fylkeskommune vil ein ha fokus på likestillingsarbeidet i den nye organisasjonen. Det same gjeld å fremje mangfald og inkludering elles, t.d. knytt til etnisitet, nedsett funksjonsevne, kjønnsuttrykk og personar med «hol» i cv'en. Vestland fylkeskommune vil slutte seg til EU sitt charter for likestilling i lokalsamfunna.

Mangfald

Ved utgangen av 2019 var det 366 (363) tilsette med innvandrarakgrunn i Hordaland fylkeskommune. Dette utgjør 8,4 % av alle tilsette i fylkeskommunen. Dei fordeler seg med 177 (173) tilsette i opplæringssektoren, 66 (69)

i tannhelsetenesta og 123 (121) i fylkesadministrasjonen, Skyss, Bybanen Utbygging og eigedom (drift/reinhald). Tala i parentes gjeld 2018.

Fordelinga etter landbakgrunn viser at det er 196 (200) tilsette frå EU/EØS-området, USA mfl. og 170 (163) tilsette utanom dette området ("ikkje vestlege land"). Sistnemnde gruppe utgjør 3,9 % av den totale arbeidsstyrken. For tannhelsetenesta og eigedomsavdelinga er fleirtalet av dei med innvandrarakgrunn frå "ikkje vestlege land".

Lønsoppgjjer

Den økonomiske ramma for lønsoppgjret i 2019 var på 3,2 prosent (0,4 prosent høgare enn i 2018). Det vart oppnådd semje med alle arbeidstakarorganisasjonane. Fylkesrådmannen vil framheve det gode samarbeidet ein har med organisasjonane i dette arbeidet. Organisasjonane viser ansvarleg haldning både når det gjeld å fremje lønskrav og i sjølve forhandlingsprosessen.

Tilsette/årsverk

Ved utgangen av 2019 var det 4 409 tilsette i Hordaland fylkeskommune, 60 fleire enn året før. Talet på årsverk gjekk derimot ned med 73 – frå 3 976 i 2018 til 3 903 i fjor. Samstundes var det fleire deltidstilsette i 2019. 1 371 personar var registrerte med deltidsarbeid i løpet av fjoråret, 201 fleire enn i 2018.

I den største sektoren, opplæring, auka talet på tilsette frå 3 053 til 3 085 (+ 32), samstundes som talet på årsverk gjekk ned frå 2 750 til 2 706 (- 44).

Tilsvarende for fylkesadministrasjon/andre auka talet på tilsette frå 595 til 615, medan talet på årsverk gjekk ned frå 605 til 594 (- 11). Tal årsverk for IT-konsulentar ved dei vidaregåande skulane gjekk ned frå 60 til 45 (- 15), medan talet på tilsette i denne gruppa var stabilt.

Kjønnsfordeling

59 prosent av dei tilsette i Hordaland fylkeskommune er kvinner. Tannhelsetenesta har størst kvinnedel med 91 prosent. Blant IKT konsulentane i skule er det menn som dominerer med 91 prosent av dei tilsette.

Ser vi på kjønnsfordelinga i leiande stillingar er den nokolunde lik med 48 prosent kvinner og 52 prosent menn.

Tabellen nedanfor gjev oversyn over utviklinga dei siste fem åra:

Tal på tilsette i HFK*	2015	2016	2017	2018	2019
Totalt fylkeskommunen	4 507	4 421	4 393	4 349	4 409
Kvinner	2 603	2 580	2 566	2 570	2 620
Menn	1 904	1 841	1 827	1 779	1 789
Sektorvis fordeling					
Fylkesadm./andre**	606	630	597	595	615
Kvinner	346	342	334	337	336
Menn	260	288	263	258	279
Opplæring***	3 445	3 151	3 168	3 053	3 085
Kvinner	1 909	1 718	1 732	1 715	1 750
Menn	1 536	1 433	1 436	1 338	1 335
Eigedomsdrift og reinhald****	66	244	238	232	240
Kvinner	1	163	149	144	153
Menn	65	81	89	88	87
IT konsulentar på vgs*****	0	0	0	61	58
Kvinner	0	0	0	3	5
Menn	0	0	0	58	53
Tannhelse	390	396	390	408	411
Kvinner	347	357	351	371	376
Menn	43	39	39	37	35

Tal i frå HRA pr. 31.12.19

* inkl. heiltidspolitikarar

** inkl. Skyss,Bybanen Utbygging, Eigedomsavdelinga utan seksjon drift, Øk- og orgavd., IT-avd. lokasjonsdrift, adm. opplæring og heiltidspolitikarar

*** gjeld alle skular

**** gjeld Eigedomsavdelinga - seksjon for drift

***** gjeld Øk og orgavd - IT seksjon Lokasjonsdrift - tilsette lokalisert ute på vgs

Årsverk	2015	2016	2017	2018	2019
Totalt fylkeskommunen	4 073	3 987	3 984	3 976	3 903
Kvinner	2 312	2 281	2 293	2 320	2 278
Menn	1 760	1 706	1 691	1 656	1 625
Sektorvis fordeling					
Fylkesadm./andre**	573	590	587	605	594
Kvinner	330	322	329	344	324
Menn	243	268	257	261	270
Opplæring***	3 088	2 824	2 841	2 750	2 706
Kvinner	1 681	1 507	1 528	1 527	1 504
Menn	1 408	1 318	1 313	1 223	1 202
Eigedomsdrift og reinhald****	72	225	216	213	215
Kvinner	1	140	131	128	133
Menn	71	85	85	85	82
IT konsulentar i vgs.*****	0	0	0	60	45
Kvinner				3	4
Menn				57	41
Tannhelse	340	348	340	349	343
Kvinner	301	312	305	318	313
Menn	39	36	36	31	30

Tilsette i deltidsstillingar	2015	2016	2017	2018	2019
Totalt i fylkeskommunen	1 333	1 286	1 213	1 167	1 371
Kvinner i deltidsstillingar	942	911	867	824	958
Kvinner i deltidsstillingar (prosent av alle kvinner i fylkeskommunen)	36,2 %	35,3 %	33,8 %	32,1 %	36,6 %
Menn i deltidsstillingar	391	375	346	343	413
Menn i deltidsstillingar (% av alle menn i fylkeskommunen)	20,5 %	20,4 %	18,9 %	19,3 %	23,1 %

Likestillingsbarometer per 31.12.2019	Kvinner	Menn	Totalt
Opplæring			
Rektorar	13	21	34
Ass. rektorar	19	17	36
Tannhelsetenesta			
Fylkestannlegen si leiargruppe inkl overtannlegane	6	1	7
Klinikkleiarar	18	2	20
Fylkesadministrasjonen			
Fylkesdirektørar og fylkesrådmann	1	7	8
Stabs-/seksjonsleiarar*	14	15	29
Skyss og Bybanen utbygging	9	12	21

* Eksklusiv tannhelseavdelinga

Tilsette i leiarde stillingar	2015	2016	2017	2018	2019
Kvinner	151 (47,6%)	131 (46,1%)	130 (45,8%)	133 (47,7%)	135 (48,0%)
Menn	166 (52,4%)	153 (53,9%)	154 (54,2%)	146 (52,3%)	146 (52,0%)
Prosentfordeling tilsette etter kjønn					
Kvinner	57,8 %	58,4 %	58,4 %	59,1 %	59,4 %
Menn	42,2 %	41,6 %	41,6 %	40,9 %	40,6 %

Sjukefråvær

Utvikling, tal i prosent	2016	2017	2018	2019
Totalt	6,0	5,7	5,8	6,1
Kvinner	7,4	6,9	7,4	7,7
Menn	4,1	4,0	3,6	3,9
	2016	2017	2018	2019
Eigenmeldt	0,9	0,9	1,1	1,1
Legemeldt	5,1	4,8	4,7	5,0
Totalt	6,0	5,7	5,8	6,1
Sektorvis:	2016	2017	2018	2019
Opplæring	5,5	5,2	5,1	5,4
Tannhelse	9,4	8,7	9,9	9,7
Fylkesadm. /andre	6,7	6,3	6,4	7,2

Merknad: I 2019 tok fylkeskommunen i bruk ny statistikkmodul frå sjukefråvær, med endra datafangst også for 2018. Det er altså eit brot i statistikken mellom 2017 og 2018. For å få rett utvikling frå 2018 til 2019, er dei nye 2018-tala nytta.

I 2019 vart det teke i bruke ein ny statistikk modul slik at tala ikkje heilt kan samanliknast med tidlegare årsmeldingar.

Det samla sjukefråværet var i 2019 på 6,1 prosent, ein liten auke frå 2018 då sjukefråværet var 5,8 prosent. Fråværet gjekk opp for både kvinner og menn. For menn var fråværet 3,9 prosent.

Tannhelsetenesta har framleis noko høgt fråvær, men det vart redusert frå 9,9 prosent i 2018 til 9,7 prosent i 2019. Opplæringssektoren gjekk noko opp, frå 5,1 prosent til 5,4 prosent. Fylkesadministrasjonen og andre gjekk opp frå 6,4 prosent til 7,2 prosent i 2019.

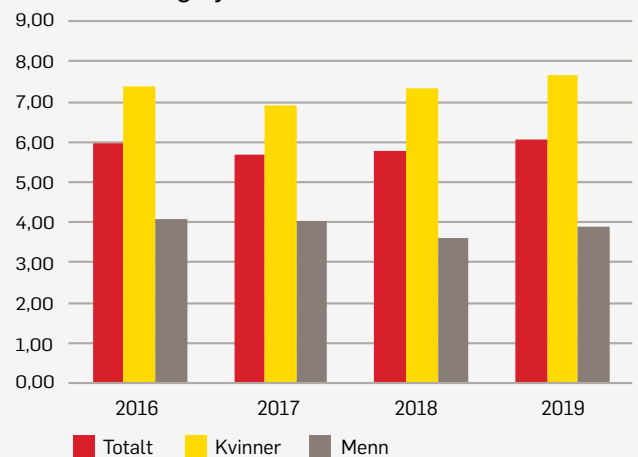
Eigenmeldt fråvær heldt seg stabilt på om lag 1,1 prosent både i 2018 og 2019.

Arbeidsmiljø og HMS

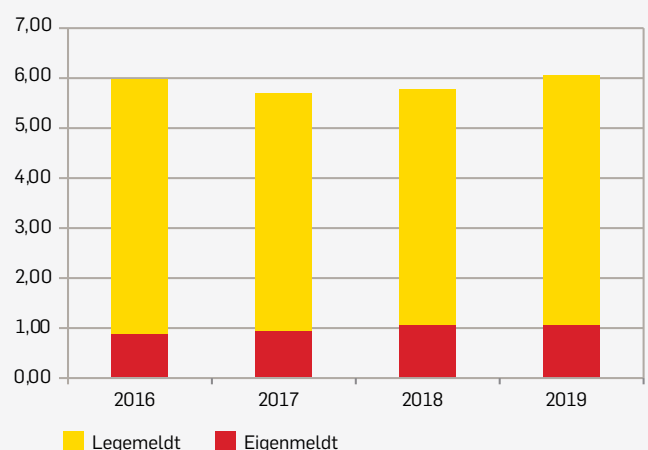
Kursing i Helse, Miljø og Sikkerheit (HMS) heldt fram i 2019 med kurs over tre dagar både vår og haust. Til saman om lag 100 leiarar, AMU-medlemmer og verneombod deltok på kursa.

Det systematiske HMS-arbeidet med bruk av kvalitetsportal, avvikssystem og intern bedriftshelseteneste heldt fram i same spor som tidlegare. 2019 var prega av samanslåingsarbeidet, med innkjøp av nytt kvalitetssystem, anbod for overgang til ekstern bedriftshelseteneste og nye rutinar på HMS-området.

Sjukefråvær i HFK 2016-2019, samla og kjønnsfordelt

Eigenmeldt/legemeldt sjukefråvær

Utvikling sjukefråvær pr sektor

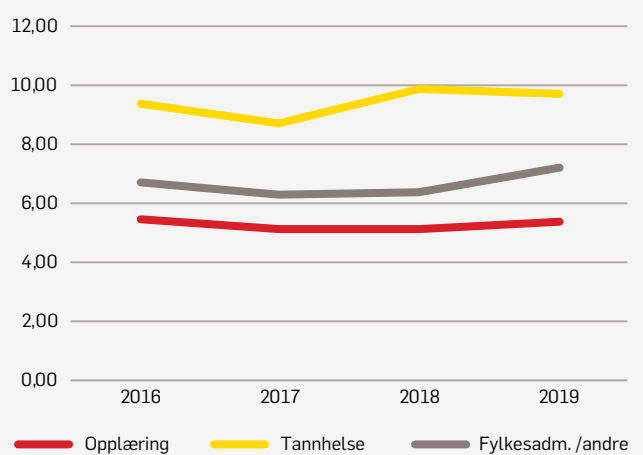

Foto: Morten Wanvik

Ruben André Nordvik var lærling i kontorfaget i Hordaland fylkeskommune i 2019.

Lærlingar

Fylkeskommunen hadde hausten 2019 ca. 50 pågåande lærekontraktar i eigen organisasjon. Som ein stor offentlig arbeidsgjevar ønskjer fylkeskommunen i tillegg til å forvalte lærlingordninga, å ta eit samfunnsansvar med å tilby lære-plassar. Kontraktane er fordelte på 9 lærefag der kontor- og administrasjonsfag og IKT-servicefag er dei to største. Vestland fylkeskommune har mål om 80 lærlingar i 2020.

Beredskapsarbeid

Arbeidet med å revidere administrative og operative beredskapsplanar helt fram i 2019, men den føreståande fylkes-samanslåinga gjorde at ein måtte ta høgde for at planverket kan nyttast i den nye organisasjonen. Identifisering av kva konsekvensar dette vil gje er under arbeid.

IT-området

I løpet av 2019 vart det innan IT-området arbeid i tråd med handlingsplanen i gjeldande IT-strategi. Eit viktig område var vidare arbeid med reorganisering av IT-funksjonen. Frå 2018 vart IKT-konsulentane ved dei vidaregåande skulane overførte til IT-seksjonen og arbeidet med utarbeiding av tenestekatalog for å tydeleggjere kva tenester og tenesteni-vå IT-seksjonen skal levere på heldt fram i 2019.

Både prosessar og verktøy knytte til prosjekt- og porteføl-jestyling kom på plass i løpet av året. Det vart etablert nytt

datasenter, drive fram av at fylkeshuset skal rivast i 2020. Fylkeskommunen har gjennom denne etableringa fått nyare og meir moderne infrastruktur og er dermed betre rusta for stabil drift og ikkje minst til framtidige digitaliseringsinitiativ og regionsamanslåinga.

Datautstyret er løfta over på ny arbeidsflate (Windows 10), som er ein føresetnad både for god IT-tryggleik og eit viktig grunnlag for oppstarten av Vestland fylkeskommune. IT-seksjonen har arbeidd mykje med både kartlegging og planlegging av IKT-infrastruktur, IKT-system og -tenester inn mot den nye fylkeskommunen.

Innkjøp

I tillegg til dagleg drift er det arbeid relatert til regionrefor-ma som har vore hovudfokuset til Innkjøpsseksjonen i 2019.

Innkjøpsseksjonen har i 2019 etablert og oppdatert felles leverandør- og kontraktsoppfølgingsplan med Sogn og Fjor-dane fylkeskommune for å følgje opp leverandørane og deira forpliktingar med eit strategisk og kommersielt fokus. Det er også etablert felles innkjøpsplan.

Det er brukt mykje tid på juridiske vurderingar rundt forlen-ging og utviding av kontraktar, og tekniske vurderingar for felles drift og bruk av innkjøpssystema. Det har og vore stor merksemd på tiltak relaterte til miljø- og samfunnsansvar og det å få på plass rutinar, malar og oppdaterte innkjøpsdo-kument for nye Vestland fylkeskommune.

Kommunikasjon

Produksjonen av nyhendesaker til hovudkanalen vår hordaland.no i 2019 var høg. Til saman blei det produsert 190 saker. Sakene speglar fylkeskommunen si verksemd – både gjennom saker om politiske møte, resultat av tidlegare vedtak og andre aktuelle saker.

Facebook er plattformen som vert nytta for andre typar nyhende frå fylkeskommunen enn dei som vart lagde ut på hordaland.no. Ved å spreie saker frå hordaland.no kan ein dessutan nå ut til utvalde målgrupper i befolkninga. Hordaland fylkeskommune hadde vel 4 000 følgjarar ved overgangen til Vestland. Sida blei avslutta med ei oppmoding til alle følgjarane om å følgje nye Vestland fylkeskommune på Facebook.

Det er teke i bruk nettannonser der det er føremålstenleg. Arbeidet knytt til kommunikasjon i prosjekt Vestland var ein sentral del av verksemda til kommunikasjonsseksjonen i 2019. Dei viktigaste prosjekta handla om ny grafisk profil, nytt intranett og nye nettsider for Vestland. Dette involverte tilsette i heile organisasjonen, både når det gjaldt innhaldsproduksjon og gjennom opplæring av alle som skal publisere på dei nye nettløysingane.

Saman med informasjonstenesta i Sogn og Fjordane drifta ein og den felles mellombelse nettstaden vlfk.no. Her kunne innbyggjarar, politikarar og media mellom anna finne politiske saker, dokument og nyhende som gjaldt etableringa av Vestland fylke.

I tillegg til vlfk.no hadde kommunikasjon ansvar for å gje ut nyhendebrevet «Treffpunkt Vestland» med intern informasjon til tilsette i dei to fylka, om lag kvar tredje veke. I 2018 - 2019 vart det til saman sendt ut 19 utgåver.

Kommunikasjonsseksjonen arrangerte i 2019 to klarspråkkurs gjennom midlar frå KS. Eit av kursa var for HR-seksjonen og involverte også tilsette i Sogn og Fjordane. Det andre kurset var retta mot dei som skal publisere på hordaland.no og intranett i Vestland fylke. I løpet av 2019 blei det og jobba med ein språkprofil for Vestland i samarbeid med informasjonstenesta i Sogn og Fjordane.

Fylkessekretariatet

Fylkessekretariatet har ansvar for oppfølging av ei rekkje oppgåver inn mot fylkestinget, fylkesutvalet og 11 politiske utval og råd i Hordaland fylkeskommune. I alt har det vore gjennomført 72 møte i folkevalde organ i Hordaland fylkeskommune i 2019. Arbeidet omfattar m.a. møteinnkallingar, utsending av saksdokument, tilrettelegging av møte, føring av møteprotokollar, oppfølging etter møte, saksbehandling, saksoppfølging, arbeid med val, juridiske oppgåver, sekretariatsoppgåver for fylkesrådmann og fylkesordførar. Fylkessekretariatet har også ansvar for reiseoppgjer og utbetaling av økonomisk godtgjersle til folkevalde og dei politiske partia.

Sekretariatet utgjer eit samla kompetent juridisk fagmiljø som i stor grad har tilsyn med og kvalitetssikrar at formelle lover, krav og retningslinjer for fylkeskommunal sakshandsaming, innsyn i dokument, fylkeskommunalt eigarskap m.m. vert etterlevd. Mengda av juridiske oppgåver, som til dømes habilitetsvurderingar og innsynskrav, har vore aukande.

I samband med fylkessamanslåinga har fylkessekretariatet i samarbeid med tilsvarande sekretariatsressursar i Sogn og Fjordane fylkeskommune hatt ansvar for tilsvarande oppgåver for møta i fellesnemnda, arbeidsutvalet i fellesnemnda, det partsamansette utvalet og fylkesvalsstyret. I alt har det vore gjennomført 18 møte i folkevalde organ for det førebunde arbeidet med det nye fylket i 2019.

I samarbeidet med fylkesadministrasjonen i Sogn og Fjordane har sekretariatet hatt hovudansvaret for utarbeiding av forslag til reglement for dei nye folkevalde organa, like eins reglement for folkevalde sine rettar og plikter i den nye fylkeskommunen.

Dette samarbeidet har også inkludert eit stort arbeid med tilrettelegging og utføring av fylkeskommunane si rolle i gjennomføring av fylkestingsvalet 2019.

I løpet av hausten 2019 vart det i alt gjennomført 25 møte i folkevalde organ i Vestland fylkeskommune, der sekretariatet hadde ansvar for den praktiske tilrettelegginga.

Elev- og lærlingombodet

Hordaland fylkeskommune fekk sitt første elev- og lærlingombod i januar 2017. Elev- og lærlingombodet arbeider på eit fritt og sjølvstendig grunnlag, og skal bidra til å styrkje fylkeskommunen sitt arbeid med å sikre at elevar og lær-

Foto: Atle Kold Hansen

Elev- og lærlingombod Sigrid Isdal.

lingar får rettane sine tatt i vare. Ombodet er først og fremst eit lågterskeltilbod for elevar og lærlingar, og førespurnadene er ofte knytte til spørsmål om rettar, plikter eller diverse utfordringar i vidaregåande opplæring. Ombodet skal samarbeide med alle partar i vidaregåande opplæring for at elevar og lærlingar får oppfylt retten til medverknad.

Frå 2018 har elev- og lærlingombodet vore organisatorisk plassert under fylkesdirektør økonomi og organisasjon. I 2019 har elev- og lærlingombodet arbeidd etter mandat som vart vedtatt i fylkestinget i 2018. Ombodet skal rapportere årleg til fylkestinget.

Elev- og lærlingombodet har samarbeidd tett med mobbeombodet i Hordaland. Andre viktige samarbeidspartnarar har vore ulike seksjonar i opplæringsavdelinga, opplæringskontor, lærebedrifter, rektorar, elevorganisasjonen, like eins samarbeid med andre elev-, lærling-, og mobbeombod i Noreg.

Elev- og lærlingombodet har hatt ein liten auke i mengd førespurnader i 2019. Ombodet har flest førespurnader som gjeld lærlingar og læretid. Førespurnadene er varierte, og kan omhandle alt frå spørsmål om manglande fag- og tilrettelegging, til heving av lærekontrakt.

Oversikt over førespurnader til elev- og lærlingombodet pr. år

År	Elevar	Lærlingar	Grunnskule *	Generelle/andre	Totalt
2017	28	75	0	-	103
2018	46	127	4	-	177
2019	44	128	0	24	196

*(ikkje innanfor ombodet sitt mandat)

På bakgrunn av førespurnadene legg ombodet fram tilrådingar i årsrapporten til fylkestinget. Tiltrådingane er forslag til forbetringar innan vidaregåande opplæring.

Elev- og lærlingombodet brukte ein del tid på informasjonsarbeid i 2019. Samla hadde elev- og lærlingombodet 51 innlegg/foredrag i 2019 som omhandla alt frå rolla som ombod, til elevmedverknad, mobbing/HMS og generell informasjon om læretid. Ombodet møter elevane og lærlingane på eksempelvis; samlingar for nye lærlingar via opplæringskontor, yrkesfagdagane ute på skulane, eller i møte med elevråda på dei ulike skulane. For å nå ut til elevar og lærlingar er ombodet avhengig av eit godt samarbeid med skular og opplæringskontor/lærebedrifter. Ombodet har hatt eiga nettside og facebookside, men har også brukt snapchat som informasjonskanal i heile 2019.

Mobbeombodet

Mobbeombodet i Hordaland har vore eit tilbod for elevar, lærlingar og føresette sidan august 2015. Frå august 2018 fekk mobbeombodet utvida mandat i tråd med nasjonale føringar om ordninga. Mobbeombodet i Hordaland har i 2019 også vore ombod for alle barnehagebarn og grunnskule-

Foto: Atle Kold Hansen

Mobbeombod Mari-Kristine Morberg

elevar i Hordaland. Ombodet er først og fremst ei støtte og rettleiar for barn, elevar og føresette i saker om psykososialt miljø.

Førespurnader til ombodet auka frå 142 i 2018 til 193 i 2019. Auken i førespurnader tyder på at ordninga med ombod kvart år blir meir kjend i fylket. Dei fleste førespurnadene til mobbeombodet vert melde via telefon, men nokre kjem også på e-post, facebook og snapchat. I grunnskulen er det i hovudsak føresette som tek kontakt, men det er òg auke i tal tilsette som tek kontakt. Det er om lag like mange føresette/elevar og tilsette som tek kontakt når det gjeld førespurnadar i vidaregåande.

På bakgrunn av førespurnadene legg ombodet fram tilrådingar i årsrapporten til fylkestinget. Årsrapporten for 2018-2019 har blitt lagt fram for utval for opplæring og helse, men ikkje for fylkestinget i år.

Ombodet arbeider mykje med informasjonsarbeid. I 2019 hadde mobbeombodet 53 innlegg, foredrag og workshops med mellom anna tilsette, føresette og elevar. Ombodet er òg ein informasjonsressurs og sparringspartner for tilsette i og rundt barnehage og skule. Mobbeombodet er på snapchat (Mobbeombodet i Hordaland) og facebook under www.facebook.com/mobbeombodet og arbeider aktivt for å dele kunnskap om barn og unge sine rettar til eit trygt og godt miljø.

Førespurnader melde til mobbeombodet:

Målgruppe	År	Vidare- gåande skule	Lær- lingar	Grunn- skule	Barne- hage	Andre	Totalt
Vidaregåande og lærlingar	2015 (frå 01.08.)	6	1	6	*	1	14
	2016	25	2	6	*	4	37
	2017	38	5	11	*	1	55
Barnehage, grunnskule og vidaregåande skule (frå august 2018)	2018	38	2	80	3	19	142
	2019	30	1	129	7	26	193

*) Barnehage vart tidlegare ført som «andre»

Styringsdokument – regionale planar og temaplanar

Temaplanar	Vedtaksår	Utval	Revisjon
Likeverdsplan	2017	FT	2021

Eigedom

Eigedom – måloppnåing 2019

Fargekodar: Grøn ■ for gjennomført, gul ■ for i prosess, raud ■ for ikkje starta.

Overordna mål	Tiltak	Resultatmål 2019	Resultat 2019/status
1. Eigdomsavdelinga skal utøve profesjonell forvaltning, drift, vedlikehald og utvikling som sikrar at heile eigedomsmassen fyller lovpålagte krav, politiske vedtak og brukarbehov.	Årlege brukarundersøkingar.	Få betre score enn 4 på meir enn 50 % av målepunkta. På ein skala 1-5 med 5 som best.	Ikkje målt i 2019. Må målast kvart andre år. Målinga i 2018 med karakterar i området 3,7-4,4 (skala 1-5).
2. Eigdomsavdelinga skal sikre forsvarleg og strukturert forvaltning av eigedomar som fylkeskommunen nyttar.	Sikre eigarforhold til relevante byggdata.	Velje system og metode for registrering av data.	Pga. samanslåinga har dette prosjektet blitt utsett. Prinsippvurdering rundt kva type system som skal nyttast, og påfølgande systemanskaffing kjem i 2020.
3. Eigdomsavdelinga skal utøve forsvarleg og verdibasert drift og vedlikehald av eigedomsmassen.	Måle driftskostnader pr. m ² .	2 % reduksjon målt mot nullpunkt som var forbruk i 2016.	Rekneskapsystemet blir bygd opp slik at dette kan takast i bruk ved årsslutt. Første måling blir 2020.
	Forbetre byggteknisk standard på eigedom fylkeskommunen nyttar.	Lage tiltaksplan basert på kartlagde behov.	Vedlikehaldsplan for perioden 2020-2024 er laga basert på tilstands-kartlegging i 2018.
		Oppnå gjennomsnittleg tilstandsgrad på under 1,4. Basis er 1,42*	Gjennomsnittleg tilstandsgrad målt til 1,2. Dette talet vil bli påverka av samanslåinga.
4. Eigdomsavdelinga skal utøve ei offensiv og målretta utvikling av eigedomsmassen som på sikt gjev ein miljøvennleg og kostnadseffektiv bygningsmasse, tilpassa dei tenestene fylkeskommunen skal yte.	Vere offensiv med omsyn på å fremje miljøvennlege løysinga: BRE- EAM klassifisering av nybygg	Redusere temperaturkorrigert forbruk med 2,2 %	Temperaturkorrigert forbruk redusert med 6,51 % frå 2018 til 2019. Noko usikker måling i januar og februar gjer at dette talet kan vere litt for høgt.
	Sikre at dei fylkeskommunale skular og kontorbygg blir meir optimale med omsyn på areal ved å:	1 % reduksjon av areal målt mot nullpunkt haust 2017.	Pga. samanslåinga må det etablerast nytt underlag for desse tala i 2020.
	Måle areal pr. kontorarbeidsplass.		Mål i 2019 oppnådd etter samanslåing av tre skulebygg i Arna.
	Måle areal pr. elev Sanering av heilt ueigna bygg. Byggje nytt. Ombygging av areal.		

Om avdelinga

Eigdomsavdelinga i Hordaland fylkeskommune forvalta og drifta over 600 000 m², fordelt på over 300 bygningar. Av dette er meir enn 90 prosent eigne bygningar. Drifta omfatta òg reinhald av om lag 60-70 prosent av bygningsmassen. Etter samanslåinga vil eigedomsmassen auka til over 800 000 m² og talet på bygningar vil auka til ca. 400. Store prosjekt i 2019 var først og fremst planlegging av samanslåing med Sogn og Fjordane, planlegging av flytting frå fylkeshuset i Agnes Mowinckels gate 5, til mellombelse lokale på Sandsliahaugen, pluss Åsane videregående skole og kulturhus..

Førebuing til nytt fylke

Som for alle avdelingane i Hordaland fylkeskommune, gjekk mykje av 2019 med til å planleggje samanslåinga med Sogn og Fjordane. Eigdomsavdelinga i HFK og SFFK møttest to gonger i 2019 for å bli betre kjende. Dette har lagt grunnlag for godt samarbeid inn i Vestland fylkeskommune. Det blei halde fleire samarbeidsmøte der dei forskjellige seksjonane i eigdomsavdelinga arbeidde med å samkøyre arbeidsprosane sine. På denne måten har seksjonane blitt godt førebudde på korleis me skal arbeide saman i Vestland fylkeskommune frå og med januar 2020. Det har vore ein krevjande

Driftsutgifter eigedom

REKNESKAP EIGEDOM (heile tusen)	Rekn bto 2018	Rekn bto 2019	Avvik netto budsj. 2019
Sentral eigedomsforvaltning	28 655	30 593	-105
Administrasjonsbygg	10 599	12 321	-270
Byggdrift skular	202 013	202 608	2 397
Byggdrift samferdsel/kollektiv	20 786	20 602	-643
Byggdrift andre sektorar	2 253	2 296	-18
Leige/utleige av bygg	100 208	114 710	2 314
Anna verksemd	2 687	3 167	1 574
Sum brutto driftsutgifter	367 202	386 297	5 249

Det økonomiske resultatet for eigedomsavdelinga i 2019 vart eit overskot på ca. 5,2 mill. kr. Til drift av skulebygningar vart det brukt 202,6 mill. kr i fjor, praktisk talt same sum som i 2018. Det var 2,4 mill. kr mindre enn budsjettet. Posten leige/utleige av bygg auka med vel 14 mill. kr til 114,7 mill. kr, noko som var 2,3 mill. kr mindre enn budsjettet. Den auka kostnaden skriv seg i hovudsak frå leige av nye lokale for flytting av administrasjonen til Sandsli frå årsskiftet 2019/2020.

prosess å førebu samanslåing og flytting samstundes med den daglege drifta, men dei tilsette ved eigedomsavdelinga har stått på for å sørge for at drifta ikkje har lidd som følgje av ekstraarbeidet.

Drift

For driftsseksjonen har mykje av arbeidet i 2019 gått til planlegging av samanslåing og overføring av reinhaldstenestene i Sogn og Fjordane til Eigedom. Det blei vedtatt at reinhaldstenesta skulle omorganiseras. Mykje tid er òg blitt brukt til å samkøyre måten byggdrifta skal gjerast på i det nye fylket. For begge desse to prosjekta vart det gjennomført fleire samarbeidsmøte for å lande på ei så god løysing som mogleg for Vestland fylkeskommune. Den nye drift- og vedlikehalds-

seksjonen i Vestland vil få nærare 320 tilsette, så det var veldig stort fokus på å få ein ryddig og konstruktiv prosess fram mot samanslåinga. Samstundes har den daglege drifta og vedlikehaldet av eigedomsmassen i fylket gått som vanleg.

Vedlikehald

I 2019 vart ein vedlikehaldsplan for perioden 2020-2024 utarbeidd. I denne planen ligg alt planlagt vedlikehaldsarbeid og alle rehabiliteringsprosjekt fram til 2024 for heile Vestland. Det er òg lagt til rette for at ekstraordinært vedlikehald som måtte oppstå, kan førast her. Ynsket er at denne planen vil gjere det endå lettare å planleggje vedlikehald på bygga i Vestland fylkeskommune, og halde oversikt på kvar og når arbeid skal utførast.

Forvaltning

Eigedomsavdelinga står for bygningsforvaltning gjennom leige, utleige, kjøp og sal av bygningar. I 2019 vart mellom anna sal av Garnes vidaregåande skule (tidlegare Arna gymnas), eigedomar på Holmen i Ulvik og eigedom i Willy Valentins veg, på Melkeplassen i Bergen, gjennomførde. Leigeavtale for mellombels fylkeshus på Sandslihaugen 30 blei underskreven i 2019. Det blei også undertekna ein avtale om overføring av 99 fiskerihamner frå Kystverket til Vestland fylkeskommune i august 2019. Overføringa skal gjennomførast i 2020. Eigedom tok òg over ansvaret for alle leige kontraktar for tannklinikkar i 2019.

Digitalisering/system og utvikling

I seksjon for system og utvikling har prosjekta med digitalisering av byggjeprojekt kome godt i gang. I prosjekta for nytt fylkeshus og Askøy vidaregåande skule har digital samhandling vore ein integrert del av arbeidet, og arbeidet med BIM (byggningsinformasjonsmodellering) frå oppstart av prosjekta har så langt gått veldig bra.

I tillegg gjekk seksjonen i slutten av 2019 til innkjøp av eit nytt verktøy for rom- og funksjonsprogrammering, som i tillegg vil kunne nyttast til FDVU-dokumentasjon (Dokumentasjon for forvaltning, drift, vedlikehald og utvikling for bygningar) for bygga inn i drifta. Dette verktøyet vil kunne følgje bygget gjennom heile livssyklusen, og bidra til ei langt meir strukturert dokumentering av bygget. Implementeringa

av verktøyet er ein omfattande prosess, og kjem til å vare godt inn i 2020.

I 2019 gjekk òg system og utvikling til anskaffing av eit system for kontroll av byggjeplassar og ivaretakinga vår av Byggherreforskrifta. Dette vil blant anna bli brukt opp mot byggjeprojekt for kontrollering av HMS-kort og kontraktskrav.

Flytting og nytt fylkeshus

Eit av dei største prosjekta som blei sett i gang i 2019 var flytteprosjektet til Sandsli. I dette prosjektet skulle heile fylkeshuset i Agnes Mowinckels gate 5 pakkast ned og flyttast til Sandslihaugen på veldig kort tid. Seksjon for system og utvikling fekk hovudansvaret for dette prosjektet. I løpet av desember/januar ved årsskiftet til 2020, blei den omfattande flyttejobben utført.

Prosjektet for nytt fylkeshus er godt i gang, og prosjekteringa har for alvor fått fart. LAB entreprenør blei tildelt kontrakten for riving av det gamle fylkeshuset, og bygging av det nye. Dette prosjektet er det første der omfattande krav til digital samhandling ligg til grunn. Bruk av BIM og digitale verktøy skal syte for at prosjektet går saumlaust og produktivt fram.

Etter planen starta riving i februar 2020, og det nye fylkeshuset skal stå ferdig og vere klart for innflytting ved årsskiftet 2022/2023.

I flytteprosjektet blei heile fylkeshuset i Agnes Mowinckels gate 5 pakka ned og flytta til Sandslihaugen 30 på veldig kort tid.

Åsane vidaregåande skule og kulturhus

Byggjeprojektet for nye Åsane vidaregåande skule og kulturhus går stødig framover og er i rute. Både skulen og kulturhuset skal vere klart til hausten 2020. Nytt for dette projektet er at det i tillegg til vanleg overlevering av bygg ved projektsslutt, kjem det òg ein omfattande digital leveranse her, der fylkeskommunen vil få fleire nye verktøy og digitale løysingar til drifta av bygget.

Foto: Geir Ketil Lien

Byggjearbeidet på nye Åsane vidaregåande skule er godt i gang.

Solceller i Arna

I 2019 blei eigedomsavdelinga ferdig med sitt første store solcelleprosjekt. Ombyggingsprojektet på Arna vidaregåande skule, som blei ferdig i 2018, presenterte ein gyllen sjanse til å prøve ut eit solcelleprosjekt. På taket på Arna vidaregåande skule har det no blitt installert 560 solceller. Forventa årleg produksjon er på 108 700 kWh, som er nok til å dekkje det årlege forbruket til om lag sju rekkjehus. Dette er eit av fleire tiltak eigedomsavdelinga har satt i verk for å gje fylkeskommunen sine bygg meir klimaventelege energikjelder.

Foto: Arna vgs (Solceller): Solcellespesialisten

Solceller på taket av Arna vidaregåande skule.

Sandsli vidaregåande skule

Sandsli vidaregåande skule har gått gjennom ei omfattande rehabilitering og ombygging, og blei overlevert til skulestart hausten 2019. Det har vore ei krevjande ombygging, då skulen har vore i drift medan arbeidet har stått på. I ombyggingsarbeidet har blant anna fløy 3 blitt bygd om og pussa opp for å legge til rette for fleire elevar ved restaurant og matfag. I tillegg har det blitt bygd på ein ny etasje for nytt ventilasjonsrom i fløy 6. Nytt kantinekjøken har blitt bygd i fløy 5. På heile skulen har det blitt gjort forbetringstiltak for å opne opp skulen meir. Det har vore fokus på betre fellesareal og betre tilgjenge og universell utforming.

Foto: Geir Ketil Lien

Sandsli vidaregåande skule har vore gjennom ei omfattande rehabilitering og ombygging.

Nye tannklinikkar i Arna og Øygarden

To nye tannklinikkar blei ferdige og overleverte til Tannhelse i 2019. 29. mars vart den samla tannklinikken i Øygarden opna. Den nye tannklinikken erstatta dei tidlegare klinikkane på Straume, Sund og Ågotnes. I Arna opna den nye tannklinikken 5. desember, som erstatta den gamle tannklinikken i Arna, pluss klinikkane i Tysse og Dalekvam. Dei nye klinikkane er av topp moderne kvalitet og bidreg til eit langt betre tannhelsetilbod i Arna og Øygarden.

Folkehelseperspektivet

Det har gjennom mange år vorte arbeidd med å sikre universell utforming ved alle skulebygga i Hordaland. Det siste av dei planlagde prosjekta starta i 2019 og vil vere ferdig til sommaren 2020. I 2019 vart alle skulebygga lagde inn i nettportalen Bygg for alle. Bygg for alle (byggforalle.no) er ein nettportal som gjennom teikningar og bilete viser korleis ein skal nå viktige besøkpunkt i skulebygga til fylkeskommunen.

Skular kan sjølv stille ledige lokale til disposisjon for korttidsutleige, medan eigedom har ansvar for langtidsutleige. Det er ikkje ønskeleg at idrettshallar og skular står heilt tomme utanom skuletid, og på skular der det er eigne idrettsanlegg blir hallane lånte ut til kommunen eller direkte til lag og organisasjonar

Foto: Ragnhild Aak Skajaa

Arna tannklinikk.

Foto: Ragnhild Aak Skajaa

Arna tannklinikk.

Foto: Ragnhild Aak Skajaa

Øygarden tannklinikk.

Foto: Ragnhild Aak Skajaa

Øygarden tannklinikk.

Regionale planar og temaplanar

Plan	Mål	Strategiar	Status
Skulebruksplan	Gode læringsmiljø	<p>Oppgradering av eksisterande bygg med tekniske anlegg.</p> <p>Nybygg og sal av eldre bygg og bygg som ikkje er helseverngodkjente.</p> <p>Etablering av nye skular og tannklinikkar i tilknytning til lokale knutepunkt.</p>	<p>I 2019 vart det gjennomført utgreiingar og etablering av romprogram for fleire nye skular. Det er vedtatt rom- og funksjonsprogram for Bømlo vidaregåande skule, Stord vidaregåande skule, Laksevåg og Bergen maritime vidaregåande skule og Fagskolen i Hordaland. Vidare er arbeidet med regulering av tomt for nye Kvam vidaregåande skule starta.</p> <p>Skisse og forprosjekt for Askøy vidaregåande skole er utarbeidd. Planlagt byggjearbeid er sommaren 2020. Den mest omfattande aktiviteten i 2019 har vore knytt til Åsane vidaregåande skule og kulturhus, eit bygg på nær 27.000 m² som skal stå ferdig sommaren 2020.</p> <p>Ved Fyllingsdalen vidaregåande skole vart det sommaren 2019 starta eit større ombyggingsprosjekt. Føremålet med prosjektet er å tilby plass for elevar med tilrettelagt undervisning som i dag er ved Laksevåg vidaregåande skole. Dette arbeidet, pluss generell oppgradering av skulen, skal vere ferdig til sommaren 2020.</p> <p>For Sandsli vidaregåande skole vart fellesareala og verkstadane til restaurant og matfag ferdig oppgraderte og tatt i bruk i løpet av 2019.</p> <p>Eigedommen på Melkeplassen i Bergen, som tidlegare vert nytta til skuleføremål, vart selt i 2019.</p>
Klimaplan	Ei klima- og miljøvenleg utvikling	<p>Redusera og helst fasa ut bruken av fossilt brennstoff.</p> <p>Styrkje ressursbruken knytt til drift av tekniske anlegg og installasjonar med mål om redusert energibruk.</p> <p>Ha eit nybyggprosjekt med sterkt fokus på miljøperspektiv ved etablering og bygging (BREEAM-modell og måling).</p> <p>Inngå avtale om samarbeid med private om prosjekt for reduserte energikostnader (EPC-kontrakt eller liknande).</p>	<p>Bruk av fossilt brennstoff som energikjelde til fylkeskommunale bygg er no avslutta. Nokre få bygg er avhengige av oljebrennar som topplast på spesielt kalde dagar. Desse bygga nyttar no bioolje.</p> <p>Energibruken i dei fylkeskommunale bygga vart redusert med 6 % i 2019 samanlikna med 2018 (temperaturregulert forbruk). Nedgangen skuldast sentral overvaking og styring, optimalisering av nattsinking og nye skulebygg.</p> <p>Alle større nybygg vert BREEAM-klassifiserte, då hovudsakleg som BREEAM Excellent. I 2019 vart det inngått kontrakt for nytt fylkeshus og Askøy vidaregåande skole der vi har dette miljømålet.</p>
Tannklinikk strukturplan		Etablering av nye klinikkar i tilknytning til lokale knutepunkt.	I 2019 vart det opna to nye store tannklinikkar – Øygarden tannklinikk og Arna tannklinikk. Bygningsarbeidet for ny tannklinikk på Nesttun starta sommaren 2019 og vil verte ferdig i løpet av våren 2020.
Folkehelse	Eit inkluderande samfunn	Krav om universell utforming av nye bygg.	Det vert stilt krav om at alle nybygg skal vere universelt utforma på ein tenleg måte for brukarane. Av eldre skular og tannklinikkar som skal nyttast vidare, så er siste prosjekt i gang og vil vere ferdig sommaren 2020.
Temaplan for likeverd	Eit inkluderande samfunn	Vurdere bruk av ledig tid i fylkeskommunale bygg.	Det har vorte gjort ein del tiltak for å sikre at ledige lokale vert brukte, blant anna med utlån av idrettsareal. Det vert arbeidd vidare med å ytterlegare få tatt i bruk lokale som står ledige. I nye bygg, som på Nye Åsane vidaregåande skule og Askøy, vidaregåande skule, skal lokala nyttast av lokale kulturaktivitetar utanom skuletida.
Regional planstrategi	<p>Utvikle meir attraktive og funksjonelle regionale senter</p> <p>Eit inkluderande samfunn</p>		

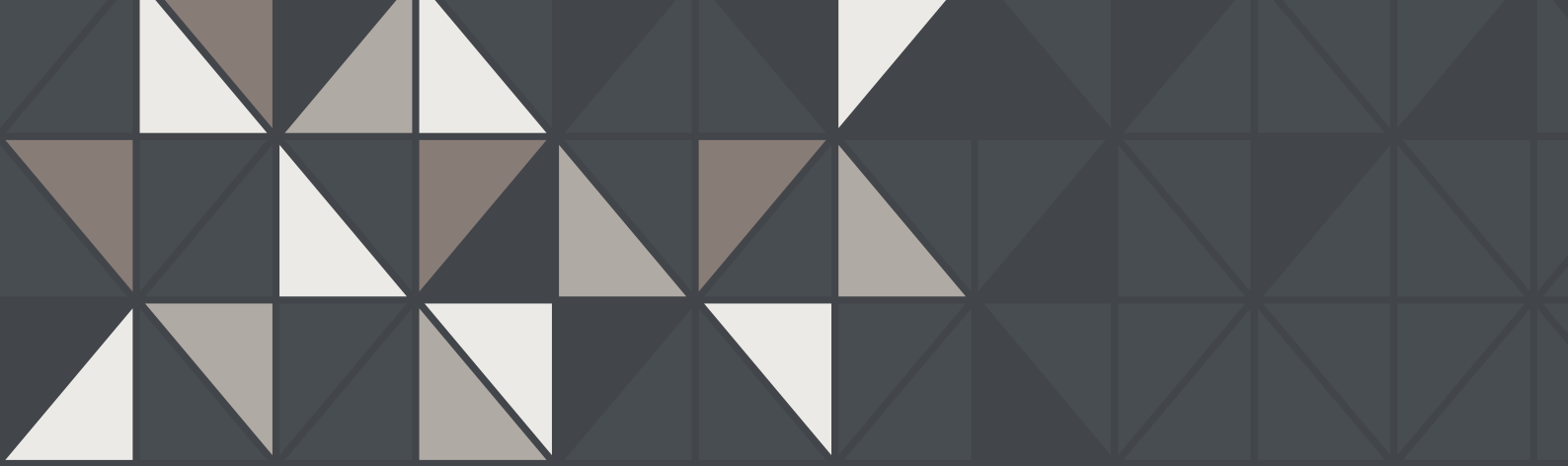

Foto: Morten Wanvik

Politisk organisering

Politisk organisering

Fylkeskommunen sine administrative oppgaver er politisk styrte. Det betyr at Hordaland fylkeskommune gjennomfører den politikken som vert vedteken av dei folkevalde politikarane i fylkestinget, fylkesutvalet og andre politiske utval. Fylkestinget med 57 medlemmer er det øvste styringsorganet.

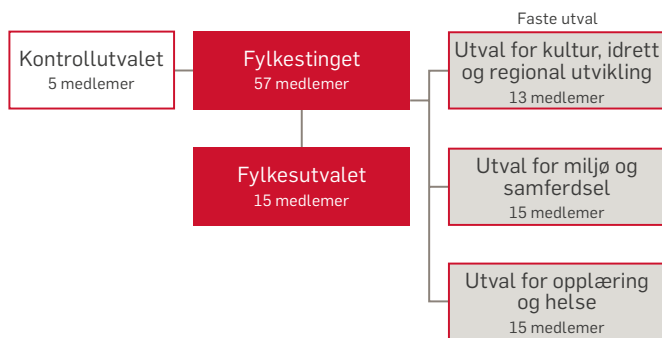
Fylkesordføraren er politisk leiar av fylkestinget. Fylkesutvalet førebur saker for og kjem med innstillingar til fylkestinget.

Den politiske hovudstrukturen omfattar tre faste utval og kontrollutvalet. Dei faste utvala er:

- utval for kultur, idrett og regional utvikling
- utval for miljø og samferdsel
- utval for opplæring og helse

Kontrollutvalet rapporterer direkte til fylkestinget.

Fylkeskommunen har også ei rekkje andre politiske råd og utval, som administrasjonsutvalet, fylkeseldrerådet, rådet for menneske med nedsett funksjonsevne, ungdommens fylkesting, mfl.

Partifordeling

I valperioden 2015-2019 er ni politiske parti representerte i fylkestinget.

Ved valet i 2015 fekk Arbeiderpartiet 20 representantar, Høgre 12, Framstegspartiet sju, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet fire kvar, Miljøpartiet De Grønne, Sosialistisk Venstreparti og Venstre tre representantar kvar. Rødt fekk ein representant.

I 2018 melde Tom Sverre Tomren overgang frå Miljøpartiet De Grønne til Kristeleg folkeparti. Etter dette har KrF fem representantar og Miljøpartiet De Grønne to.

Utsifting

I løpet av 2019 vart det ei utsifting av representant i fylkestinget.

Beate Husa, Kristeleg folkeparti, vart i slutten av april 2019 helsebyråd i Bergen. Ho søkte og fekk fritaket for vervet som fylkestingsmedlem. Som ny medlem i fylkestinget rykte Kristian Helland opp frå plassen som 1. varamedlem for KrF. Husa var også leiar i utval for kultur, idrett og regional utvikling då ho fekk fritak frå fylkestinget. Partifellen Tor Andre Ljosland vart valt til ny leiar i utvalet. Det vart like eins valt ei rekkje erstattarar i dei mange fylkeskommunale verva Husa var medlem eller varamedlem i.

Fylkestingsperioden 2015-2019

I samband med kommune- og regionreforma vart valperioden 2015-2019 lengd ut 2019 for dei nye regionane og samanslegne kommunane. Normalt ville perioden ha vore avslutta i oktober, om lag ein måned etter valet.

Det siste fylkestingsmøtet for perioden 2015-2019 vart halde i Bergen 1. oktober 2019.

I samsvar med god tradisjon vart fylkestingperioden avslutta med samkome i Håkonshallen. Samkoma som vart halde 10. desember, vil for all framtid stå som den siste i den historiske perioden med Hordaland fylkesting. 181 år tidlegare, sommar 1838, i dagane 26. juli til 1. august, vart det første fylkestinget for Hordaland halde. Bakgrunnen var dei nye formannskapslovene frå 1837.

Ved samkoma i Håkonshallen vart seks representantar tildelte KS-medaljen, heidersteiknet som kan tildelast folkevalde som har 24 års funksjonstid i kommune- og fylkespolitikk. Fylkesordførar Anne Gine Hestetun overrekte medalje til: Benthe Bondhus, Geir Kjell Andersland, Terje Kolbotn, Roald Stenseide, Gustav Bahun og Gunnar Bakke. Inge Reidar Kallevåg, som også var kvalifisert til medalje, hadde fått den overekt i Bømlo kommune.

Fylkestingsvalet 2019

Valet til fylkestinget i den nye Vestland fylkeskommune vart halde 9. september og vart gjennomført i regi av fellesnemnda som også var fylkesvalstyre i den nye regionen. Fylkessekretariatet i Hordaland fungerte som valsekretariat.

17 lister var melde inn og godkjente til valet der det skulle veljast 65 representantar til fylkestinget i den nye fylkeskommunen.

Valdeltakinga i Vestland var på 63,7 prosent som var høgast av alle fylka. Gjennomsnittet ved fylkestingsvalet for heile landet var 60,5 prosent. Rogaland var nest høgast med 61 prosent.

Valdeltakinga i Vestland samanlikna med valet i Hordaland og Sogn og Fjordane i 2015, viste stor auke. I Hordaland deltok 57,9 prosent ved fylkestingsvalet i 2015. I Sogn og Fjordane deltok 60,4 prosent.

Representantfordeling

Elleve av dei 17 listene som stilte ved fylkestingsvalet, fekk inn representantar. Fordelinga av representantar vart slik:

Liste	Mandat	Kvinner	Menn
Arbeiderpartiet	14	7	7
Høgre	12	6	6
Senterpartiet	10	5	5
Folkeaksjonen nei til meir bompenger	6		6
Fremskrittspartiet	6	1	5
Miljøpartiet De Grønne	5	3	2
Sosialistisk venstreparti	4	2	2
Kristelig folkeparti	3	2	1
Venstre	2	1	1
Raudt	2	1	1
Pensjonistpartiet	1		1
Sum mandat	65	28	37

Kvinner utgjør 43,1 prosent av representantane og menn 56,9 prosent.

Valresultat fylkestingsvalet Vestland 2019:

Partinamn	Tal stemmer	%-vis oppslutning	Endring siste fylkestingsvalg
Arbeiderpartiet	63 322	20,4%	- 11,8 pp
Høyre	55 616	17,9%	- 1,7 pp
Senterpartiet	48 877	15,7%	4,6 pp
Folkeaksjonen Nei til mer bompenger	28 236	9,1%	9,1 pp
Fremskrittspartiet	26 686	8,6%	- 2,2 pp
Miljøpartiet De Grønne	22 181	7,1%	2,0 pp
Sosialistisk Venstreparti	19 752	6,4%	1,7 pp
Kristelig Folkeparti	15 179	4,9%	- 2,3 pp
Venstre	11 022	3,5%	- 1,6 pp
Rødt	10 656	3,4%	1,9 pp
Pensjonistpartiet	3 485	1,1%	0,6 pp
Partiet De Kristne	2 585	0,8%	0,1 pp
Helsepartiet	830	0,3%	0,3 pp
Demokratene i Norge	786	0,3%	0,0 pp
Piratpartiet	599	0,2%	- 0,2 pp
Liberalistene	597	0,2%	0,2 pp
Norges Kommunistiske Parti	233	0,1%	0,1 pp

Nye Vestland fylkeskommune - 2019

Den formelle prosessen med oppretting av Vestland fylkeskommune, i samsvar med inndelingslova, starta med det første møtet i fellesnemnda 18. desember 2017. Fellesnemnda har bestått av dei to fylkeskommunane sine fylkesutval. I tillegg til fellesnemnda har det også vore møte i fellesnemnda sitt arbeidsutval. I samanslåingsprosessen vart det også sett ned eit partssamansett utval for å sikre dei tilsette medverknad og involvering i arbeidet med oppretting av den nye fylkeskommunen. Det partssamansette utvalet har vore sett saman av fire hovudtillitsvalde frå arbeidstakar-sida og fem faste medlemar frå fellesnemnda.

Nedanfor er dei viktigaste aktivitetane og hendingane i 2019, i arbeidet med oppretting av Vestland fylkeskommune frå 1. januar 2020, kort omtalt.

Val av fylkesvåpen

29. januar 2018 sette fellesnemnda sitt arbeidsutval ned ein fagkomité som skulle vurdere og tilrå alternativ til fylkesvåpen for Vestland. Det skulle skje etter ein rådgjevande, open innspelsprosess, og ein designkonkurranse der nokre motiv bestemt av fagkomiteén skulle teiknast ut. I møtet sitt 19. desember 2018 fekk fellesnemnda framlagt fagkomiteen sine tilrådde forslag. Ingen av forslaga vart valde, og fellesnemnda bad administrasjonen arbeide vidare med saka og få fram alternativ med utgangspunkt i forslag knytte til natur og landskap, vilje til demokrati, folkevald makt og med referanse til felles historie.

På møte i fellesnemnda, 23. mai 2019, vart det lagt fram nye forslag til fylkesvåpen for Vestland fylkeskommune. Fellesnemnda samla seg om å innstille eit velkjent geografisk motiv i det nye fylket i fargane djup blå og sølv til vidare handsaming i dei to fylkestinga.

Både fylkestinget i Sogn og Fjordane, 4. juni 2019, og fylkestinget i Hordaland, 12. juni 2019, vedtok det nye fylkesvåpenet for Vestland fylkeskommune i samsvar med innstillinga frå fellesnemnda.

Ny fylkesordførarkjede

På møte i fellesnemnda, 23. mai 2019, vart det nedsett følgjande komité for innkjøp og utforming av ny fylkesordførarkjede:

Folkevalde frå fellesnemnda

Benthe Bondhus, Nils Marton Aadland, Bjørn Erik Hollevik og Åshild Kjelsnes.

Administrasjon

Ronny Skaar (Hordaland fylkeskommune) og Ingebjørg Erikstad (Sogn og Fjordane fylkeskommune)

Marianne Ose Askvik (Hordaland fylkeskommune) vart utpeikt som prosjektleiar for komitéarbeidet.

Val av profesjonelle kunsthåndverkarar/designarar vart gjennomført gjennom ei prekvalifisering. Oppdraget med å utforme det nye fylkesordførarkjeda vart gjeve til sylvsmed Knut Mykkeltvedt i Fjordsylv A/S, Vik i Sogn, i samarbeid med biletkunstnar Åse Bjørnstad Dale, Aurland kommune.

For komiteen som har hatt ansvar for fylkesordførarkjeda, var det viktig at det skal vere ei kjede som alle i Vestland fylkeskommune kan vere stolte av. Motiva i kjeda skal vere samlande og representere den nye fylkeskommunen på ein god måte. Symbola skal representere historie, næringsliv, natur og miljø i både fortid, samtid og framtid. Blant symbola er Gulatinget, helleristningar, Urnes stavkyrkje, steinkross og andre element frå Vestland.

Det ferdige resultatet av fylkesordførarkjeda vart presentert i samband med det konstituerande fylkestinget til Vestland fylkeskommune, 15. oktober 2019.

Foto: Morten Wanvik

Oppdraget med å utforme det nye fylkesordførarkjeda fekk sylvsmed Knut Mykkeltvedt i samarbeid med biletkunstnar Åse Bjørnstad Dale.

Overføring av sams vegadministrasjon

Vestland fylkeskommune fekk nye oppgåver på vegsida frå 1. januar 2020. Oppgåvene er knytte til at planlegging, utbygging, drift, vedlikehald og forvaltning av fylkesvegnettet vart overførte frå Statens vegvesen.

Det vart inngått avtale med Statens vegvesen om overføring av personell til Vestland fylkeskommune, 1.februar 2019. Fylkesrådmannen gjennomførte ei kartlegging av behovet for overføring av nødvendige personellressursar.

I første omgang vart det overført nærare 200 årsverk frå Statens vegvesen Region vest til Vestland fylkeskommune. I etterkant av dette vart det kartlagt eit behov for 100 nye stillingar til den nye avdelinga for infrastruktur og veg i fylkeskommunen. Desse stillingane vart lyste ut i oktober og fekk over 500 søkjarar. Etter ein omfattande rekrutteringsprosess vart det gjort tilsetjing i stillingane i desember 2019.

Dialogmøte

Arbeidsutvalet i fellesnemnda fekk i oppdrag å gjennomføre dialogmøte med kommunar, næringsliv, organisasjonar osb. i ulike område av det nye fylket. Føremålet med møta var å få fram kunnskap og innsikt i utviklingsutfordringar i ulike deler av Vestland fylke. Dette vart dokumentert som innspel i ein førebuande fase til det formelle arbeidet med regional planstrategi for det nye fylket. På møta vart det og informert om den pågåande prosessen med å etablere den nye fylkeskommunane frå 1. januar 2020.

Møta var opne for alle, med spesielt inviterte representantar for kommunane, regionråda, sentrale nærings- og samfunnsaktørar, og frivillige organisasjonar. Det vart stor interesse og deltaking på desse dialogmøta. Det vart gjennomført dialogmøte fylgjande stader:

- Bergen, 4. februar 2019
- Voss, 6. februar 2019
- Gulen, 7. februar 2019
- Førde, 26. mars 2019
- Stord, 29. april 2019

Sekretariatet for kontrollutvalet og val av revisor

På møte i fellesnemnda 13. mars 2019 vart det vedteke at sekretariatet for kontrollutvalet i Vestland fylkeskommune skal ha hovudsete i Bergen. Fellesnemnda vedtok på møte 18. september 2019 at Deloitte AS vert revisor frå 1. januar 2020 til 30. juni 2024 for den nye fylkeskommunen.

Budsjett- og økonomiplan 2020-2023

I Inndelingslova er det lagt opp til at fellesnemnda skal ta hand om det førebuande arbeidet med økonomiplanen og budsjettet for det første driftsåret etter at samanslåinga er sett i verk.

Fellesnemnda vedtok at gruppeleiarar for parti som ikkje sit i fellesnemnda skulle få møte- og talerett i samband med det førebuande arbeidet med økonomiplan og budsjett,

Fellesnemnda starta på dette arbeidet med å handsame fleire arbeidsdokument gjennom året. I alt handsama fellesnemnda fem slike arbeidsdokument.

På sitt siste møte 18.september 2019 vedtok fellesnemnda at fylkesrådmannen skulle leggje fram konkrete innsprings tiltak på sektornivå og forslag til omprioriteringar med konsekvensvurdering på møte i finansutvalet den 24. oktober 2019.

Økonomiplan og budsjett for 2020-2023 vart endeleg handsama av fylkestinget i Vestland fylke 17. desember 2019.

Konstituerande fylkesting

Etter kommunestyre- og fylkestingsvalet, 9. september 2019, kalla leiaren i fellesnemnda inn til konstituerande fylkesting i Vestland fylkeskommune 15.-16. oktober.

På dette fylkestinget møtte dei 65 valde fylkestingsrepresentantane og handsama følgjande saker:

- Godkjenning av fylkestingsvalet 2019
- Reglement for folkevalde organ og delegering
- Reglement for kontrollutvalet
- Val av fylkesutval
- Val av fylkesordførar og fylkesvaraordførar
- Val av kontrollutval
- Val av valnemnd
- Val av folkevalde organ
- KS – val til landsting og fylkesmøtet
- Folkevalde i Vestland fylkeskommune – rettar og plikter
- Vestlandsrådet – samarbeidsavtale
- Val av representantar til Vestlandsrådet
- Møteplan for hausten 2019 og 2020

Til valet av fylkesordførar vart det sett fram forslag på to kandidatar, Jon Askeland (Sp) og Silja Eikeland Bjørkly (H). Askeland vart valt til fylkesordførar med 46 røyster (A, Sp, MDG, KrF, SV, V, R, FNB). Bjørkly fekk 19 røyster (H, Frp, Pp).

Natalie Golis (MDG) vart valt til fylkesvaraordførar med 46 røyster (A, Sp, MDG, KrF, SV, V, R, FNB). Medan 19 representantar (H, Frp, Pp) røysta for Terje Søviknes.

I samband med det konstituerande fylkestinget vart det og arrangert ei historisk markering av Vestland fylkeskommune i Håkonshallen, 15. oktober 2019. Til denne markeringa var ordførarane i alle kommunane inviterte saman med stortingsrepresentantar, leiing for utdannings- og forskingsinstitusjonar, kulturinstitusjonar, politi, helsevesen, næringsliv og frivillige organisasjonar. I tillegg var 10 innbyggjarar i Vestland fylke trekte ut til å vere med på markeringa.

Under markeringa fekk nyvald fylkesordførar Jon Askeland overrekt den nye fylkesordførarkjeda og heldt innsettingstalen sin som fylkesordførar.

Samfunnsoppdrag, visjon og verdiar

I samanslåingsprosessen vart det arbeidd med å skape grunnlag for felles identitet og organisasjonskultur for den nye fylkeskommunen. Nye og godt forankra formuleringar og uttrykk rundt samfunnsoppdrag, visjon og verdiar er viktige verktøy for langsiktig bygging av identitet og organisasjonskultur i den nye organisasjonen. Slike formuleringar skal vere retningsgjevande for måling, rapportering og utføring av arbeidsoppgåver i den nye fylkeskommunen.

Gjennom heile prosessen var det lagt opp til brei og god involvering internt og eksternt, for å få fram eit best mogleg grunnlag for val av samfunnsoppdrag, visjon og verdiar. Dette omfatta idéverkstad- samlingar, spørjeundersøkingar og dialogmøte med interne og eksterne interessentgrupper. Eit omfattande materiale vart samla inn og nytta i det førebunde arbeidet.

Samfunnsoppdrag, visjon og verdiar for Vestland fylkeskommune vart lagde fram for fellesnemnda, 18. juni 2019 og vedtekte i Vestland fylkesting, 17. desember 2019.

Samfunnsoppdrag:

Vi set retning, engasjerer og samhandlar for å utvikle gode tenester og eit framtidsretta Vestland.

Visjon:

Nyskapande og berekraftig

Verdiar:

Kompetent – Open – Modig

Satsing på kollektivtrafikken gjev resultat

2019 var eit krevjande år for fylkeskommunen, med stramme økonomiske rammer. For oss har det vore avgjerande å sikre gode og føreseielege tenester til folk som bur i Hordaland. Vi skal vere ein pådrivar i arbeidet med å redusere klimagassutslepp, i nært samarbeid med staten, kommunane og næringslivet.

Eit av dei viktige klimatiltaka er å få fleire til å reise kollektivt. Rimelege reiser, utbygging av Bybanen og auka satsing på fleire buss- og baneavgangar har gjeve rekordvekst i talet på kollektivreisande. I 2019 fortsette vi denne satsinga.

Fylkestinget vedtok å bruke meir enn 50 millionar kroner meir enn fylkesrådmannen hadde foreslått til ulike kollektivtiltak. Vi styrkte talet på avgangar med buss og bane i Bergen, gjorde det gratis å reise kollektivt med born opp til 6 år, vi fraus prisane på periodebillett for born og unge, og reduserte prisane på dei andre periodebillettane.

Samstundes sette fylkestinget i gang arbeidet med å få betre korrespondanse mellom buss, tog og båt, og vi opprettheldt fleire båttilbod som stod i fare for å bli nedlagde.

Tiltaka viser seg å ha god effekt. 2019 vart eit rekordår for kollektivtrafikken med heile 78,9 millionar reisande, og ein vekst frå 2018 på 6 prosent. Bybanen auka mest, med ein vekst på 16 prosent. Tala viser at politikken verkar, og at satsing på kollektivtrafikk gjev resultat!

Det har altså både blitt lettare, meir komfortabelt og billigare å reise kollektivt i 2019. Det er bra for klimaet, men det er og bra for framtida til fylket vårt. Om 20 år vil det vere nær 100 000 fleire daglege enkeltreiser i bergensområdet enn i dag. Vegane våre er ikkje dimensjonerte for at så mange fleire skal reise, og det er heilt naudsynt at veksten i transporten skjer ved at folk går, sykklar eller tek kollektivtransport. Tiltaka vi har gjort i 2019 vil vere med på å sikre at vi er betre rusta for åra som kjem.

Fylkeskommunen har ansvar for vidaregåande opplæring. Og den vidaregåande skulen har fleire føremål. Der skal ungdom lære matte, fysikk og diktanalyse. Nokre skal lære å skru bil, medan andre skal lære å ta vare eldre. Alle skal lære sosiale kodar og om korleis samfunnet vårt fungerer. Men den vidaregåande skulen er og det viktigaste verktøyet vi har for å utjamne sosiale skilnader.

Difor har vi i 2019 auka skulebudsjetta for å sikre at alle får ei så god opplæring som mogleg. Vi har og sikra meir midlar til utstyr til yrkesfag og styrkt tilbodet med skulefrukost. For å gje elevane våre ei så trygg russefeiring som mogleg har vi og gjeve alle elevane vaksine mot hjernehinnebetennelse. Også på dette området ser vi at tiltaka fungerer godt. Dei siste åra har både den prosentvise delen av elevane som fullfører vidaregåande opplæring auka, og elevane fullfører med betre karakterresultat. Mykje står att for å få ein så god vidaregåande skule som mogleg, men no går utviklinga rett veg.

Fylkeskommunen har mange små og store oppgåver. I 2019 har vi styrkt det frivillige arbeidet og kulturlivet, og vore ein aktiv medspelar til næringslivet i regionen vår.

2019 er det siste året i Hordaland fylkeskommune sin eksistens. Frå 01.01.2020 er Vestland fylkeskommune ein realitet. Å få vere den siste fylkesordføraren i Hordaland fylkeskommune er ærefullt, og eg er taknemleg for alt eg har fått vere med på dei siste fire åra. Eg er stolt over utviklinga til fylkeskommunen vår, og gler meg til å vere med på å forme Vestland fylkeskommune i framtida.

Anne Gine Hestetun
fylkesordfører

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen
Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no
www.hordaland.no

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur. Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.